

2011

BATI TRAKYA İNSAN HAKLARI RAPORU

MAZLUMDER

Hazırlayanlar:

Selçuk Şengül

Tuba Nur Sönmez

Teşekkür

Bu çalışmaya büyük özveri ile katkıda bulunan Ahmet Zeki Olaş, Emine Karasüleymanoğlu, Zeliha Altuntaş ve Esra Yıldırım'a teşekkür ederiz.

Ayrıca Batı Trakya ziyaretimiz esnasında heyetimize misafirperverlik gösteren ve bilgi ve tecrübelerini paylaşan Batı Trakya halkına, sivil toplum temsilcileri, basın mensupları ve din görevlilerine şükranlarımızı sunarız.

MAZLUMDER Genel Merkez

Mithat Paşa Caddesi No: 62/4 Kızılay/ANKARA

Tel: +90 (312) 418 10 46 - Faks: +90 (312) 418 70 93

[http:// www.mazlumder.org.tr](http://www.mazlumder.org.tr) - E-Posta: info@mazlumder.org.tr

LBA Lozan Barış Antlaşması
KKTC Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti
GTGB Gümölcine Türk Gençler Birliği
İTB İskeçe Türk Birliği
ABD Amerika Birleşik Devletleri
AİHM Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi
SÖPA Selanik Özel Pedagoji Akademisi
BAKEŞ Batı Trakya Azınlığı Kültür ve Eğitim Şirketi
YTD Yüksek Tahsilliler Derneği
ECRI Irkçılığa ve Hoşgörüsüzlüğe Karşı Avrupa Komisyonu
PASOK Pan Helenik Sosyalist Hareket
AŞÖ Altın Şafak Örgütü
PKK Kürdistan İşçi Partisi
ABTTF Avrupa Batı Trakya Türk Federasyonu
BTTÖB Batı Trakya Türk Öğretmenler Birliği
YDP Yeni Demokrasi Partisi
KHK Kanun Hükmünde Kararname
BTTDD Batı Trakya Türkleri Dayanışma Derneği
AB Avrupa Birliği

İÇİNDEKİLER

Abstract..3

Önsöz...4

Genel Bilgiler..5

Kronoloji..5

Batı Trakya Türklerinin Hukuki Statüsü Ve Bu Konudaki Tartışmalar..9

Eğitim Alanındaki İhlaller..16

Dini Alandaki İhlaller..23

Türk Kimliğinin Ve Kültürünün İnkârı..35

Siyasal Yaşam Ve Temsil Sorunu..40

Basın Ve İfade Özgürlüğü..45

Sosyal Ve Ekonomik Haklar Alanında Yaşanan İhlaller..49

Vatandaşlıktan Çıkarılmalar..63

Sonuç Ve Öneriler..67

Abstract:

In this report you will find the documentation of human rights violations in Western Thrace region of the Greece based on the results of our research and visit to the region. We hope this publication will contribute into solution of the problems, sorrows and human rights violations of the people of Western Thrace.

ÖNSÖZ

Etnik ve dini ayrımcılığın devlet düzeyinde uzun yıllardır yaşandığı bir bölge olan Yunanistan'ın Batı Trakya bölgesindeki insan hakları ihlallerini belgelemek üzere MAZLUMDER olarak yaptığımız araştırma ve bölgeyi ziyaretimiz sonucu elinizdeki raporu hazırladık. Yunanistan hâlihazırda ekonomik krizin en yoğun yaşandığı Avrupa Birliği ülkelerinin başında geliyor. Ülke, halkın alım gücünün neredeyse yarı yarıya düştüğü, işsizlik ve pahalılığın bariz şekilde sokağa yansıdığı, vatandaşların siyasi iktidardan beklentilerinin karşılanmadığı, dolayısıyla siyasi istikrarsızlığın hâkim olduğu bir dönemde. Atina'da suç oranı her geçen gün artıyor ve insanlar güvensiz bir ortamda gündelik hayatını sürdürüyor. Bunun yanı sıra illegal göçmenlerle birlikte artan uyuşturucu trafiği ve fuhuş çeteleri sokaklarda yaygın. Fakat bütün bu olumsuzluklardan bağımsız olarak ülkede yaşayan Müslüman azınlık nüfusa

uygulanan ayrımcı politikalar uzun yıllardır bir AB ülkesi olmasına rağmen, uluslararası antlaşmalar ve AB normlarıyla çelişen haliyle uygulanmaya devam ediyor. Azımsanmayacak bir Müslüman nüfusa sahip Atina'na hizmet veren hiçbir cami olmaması, ülkede tarihi yapıdaki camilerin müzeleştirilmesi, Cuma namazlarında dahi ibadet hakkına sahip olmayan vatandaşlar için üzücü, inanç özgürlüğü kapsamında utanç verici bir durumdur. Bu tespitlerle beraber raporun kapsamı ülkedeki en büyük Müslüman Türk nüfusun bulunduğu Batı Trakya ile sınırlandırılmış, bölgenin tarihi, hukuki, siyasi, dini ve sosyal değerlendirmesi yapılmıştır. Her kesimden azınlık vatandaşlarla yapılan görüşmeler, siyasi ve dini temsilcilerle derinlemesine mülakatlar yapılmış, kanaat önderleri, sivil toplum kuruluşları, basın yayın organları, öğrenciler, köylüler ve esnafla konuşularak bölgenin nabzı tutulmuş, dile getirilen görüşler yansıtılmış, çözüm önerileri paylaşılmıştır.

MAZLUMDER Batı Trakya Raporunun yaşanan acılar ve hak ihlallerinin son bulmasına katkıda bulunması ve sorunların çözümünde faydalı olmasını temenni ediyoruz.

Ahmet Faruk Ünsal

MAZLUMDER Genel Başkanı

GENEL BİLGİLER

Raporumuza konu olan Batı Trakya Bölgesi Yunanistan'ın dokuz coğrafi bölgesinden biridir. Doğuda Meriç Nehri ile Türkiye'den, batıda Mesta-Karasu Nehri ile Makedonya'dan ayrılmıştır. Kuzeyde Rodop dağları ile Bulgaristan'dan ayrılmakta, güneyde Ege Denizi ile çevrili bulunmaktadır.

Batı Trakya 1913'te kurulan "Batı Trakya Hükümet-i Müstakilesi" sınırları esas alındığında, bir kısmı Yunanistan'ın, diğer bir kısmı da Bulgaristan'ın sınırları içinde kalmaktadır. 1923 Lozan Antlaşması'yla sınırları yeniden çizilen Batı Trakya ise bugün tamamen Yunanistan'ın idaresinde bulunan bölgedir. Batı Trakya, 8.578 km² olup, İskeçe (Ksanthi), Gümülcine (Komotini), Dedeağaç (Aleksandropolis) olmak üzere üç ayrı vilayetten oluşmaktadır.

KRONOLOJİ

14 Eylül 1829 Edirne Anlaşması ile Yunanistan'a bağımsızlık verildi.

Mart 1878 Meriç'in batısındaki ve kuzeyindeki Türkler, Rus işgaline ve topraklarının Bulgarlara verilmesine karşı Rodop'ta örgütlenecek silahlı direnişe başladı.

16 Mayıs 1878 Türk direnişçiler Rodop Türk Mukavemet Hükümeti'ni kurdu.

1912–1913 Balkan Savaşları. Batı Trakya Türkiye'nin elinden çıktı.

1 Eylül 1913 "Garbi Trakya Hükümeti Muvakkatesi" kuruldu.

28 Ocak 1920 Misak-ı Milli kabul edildi ancak, Batı Trakya'nın hukuki durumunun belirlenmesi halk oylamasına (plebisit) bırakıldı.

23 Mayıs 1920 Batı Trakya'da Yunan idaresi başladı.

24 Temmuz 1923 Lozan Barış Anlaşması imzalandı.

1936 Batı Trakya Türk Öğretmenler Birliği kuruldu.

1946–1950 Yunanistan'da iç savaş

20 Nisan 1951 Türkiye-Yunanistan Kültür Anlaşması imzalandı.

Aralık 1952 Cumhurbaşkanı Celal Bayar, Batı Trakya'yı ziyaret etti. Gümülcine'de Celal Bayar Lisesi açıldı.

27 Ağustos 1953 Yunanistan'dan göç edenlerin mülklerine, devletin el koymasını öngören 2536 sayılı yasa kabul edildi.

28 Ocak 1954 Azınlık Okulları Eğitim Kanunu (3065 sayılı Mareşal Papagos Kanunu) yürürlüğe girdi.

7 Ocak 1970 Gümülcine Türk Gençler Birliği tabelasındaki "Türk" ifadesi kaldırıldı.

21 Ocak 1972 Okul encümenlerinin yetkilerini ortadan kaldıran 1109 sayılı KHK yürürlüğe girdi.

3 Mart 1972 Hükümet genelgesiyle, okul isimlerindeki Türk ifadesi kaldırıldı.

Aralık 1972 Haberleşme ve yazışma ile basın ve örgütlerde Türkçe yer isimlerinin kullanılması 1260 sayılı yasa ile yasaklandı.

22 Aralık 1972 Tabakhane Camii, Yunan makamlarınca yıktırıldı.

.Şubat 1973 Türkçe radyo ve müzik dinlenilmesi, Türk filmi ve televizyonu seyredilmesi yasaklandı.

1976 Dedeğaç ve Susurluk Türk Okulları ile Miri Köyü Camii yakıldı.

1977 Azınlık okullarında sadece Selanik Özel Pedagoji Akademisi mezunlarının öğretmenlik yapmasını öngören 695 sayılı yasa çıkarıldı.

1978 Bakanlık kararnameleleri ile Türk okullarındaki Türkçe dersler ve dersliklerin sayısı azaltıldı.

15 Kasım 1983 KKTC'nin ilanının ardından Batı Trakya'da baskılar arttı.

1-2 Aralık 1983 GTGB ve Batı Trakya Türk Öğretmenler Birliği tabelaları polis tarafından indirildi.

Kasım 1984 İsminde "Türk" ifadesi bulunan İTB, GTGB ve Batı Trakya Türk Öğretmenler Birliği mahkeme kararı ile kapatıldı.

2 Haziran 1985 Gümülcine müftüsünün ölümünün ardından Yunan hükümeti, yerine müftü atadı, böylece bugüne kadar devam eden müftü sorunu ortaya çıktı.

9 Ağustos 1986 Müftülerin seçimle iş başına gelmesini sağlamak için imza kampanyası başlatan Dr. Sadık Ahmet tutuklandı.

28 Mart 1987 İskeçe Hürriyet Camii bombalandı.

20 Kasım 1987 Yunan Yargıtayı "Türk" ifadesinin resmi kullanımını yasakladı.

29 Ocak 1988 Gümülcine’de Türkler yürüyüş gerçekleştirdi. Bu yürüyüş, Batı Trakya azınlığı tarihindeki ilk sokak gösterisi oldu. 10 bin kişinin katıldığı mitingde, Yunan polislerinin saldırıları sonucu 30 kişi yaralandı.

1989 Rusya’dan Yunanistan’a göç eden Pontuslular Batı Trakya’ya yerleştirilmeye başlandı.

18 Haziran 1989 Parlamento seçimlerinde Türkler, ilk kez bir bağımsız milletvekili çıkardı.

25 – 26 Ocak 1990 Milletvekili Sadık Ahmet ve İbrahim Şerif “Türküm” dedikleri için hapis cezasına çarptırıldılar.

29 Ocak 1990 Yunan 6-7 Eylül’ü. Bir Yunanlının Türkler tarafından öldürüldüğüne dair yalan haber üzerine Yunanlı fanatikler Türklere saldırdı. Türklere ait yüzlerce dükkân yağmalanıp tahrip edildi. Yunanlıların önünden kaçan Türkler GTGB binasına sığındı.

Kasım 1990 Türk azınlığın bağımsız milletvekili çıkarmasını engellemek için %3’lük baraj sistemi getirildi.

1991 Miçotakis’in Bölgeye Ziyareti ve eşit vatandaşlık (isonomia isopolitia) sözünü vermesi ve polis devleti uygulamasında yumuşama

.24 Temmuz 1995 Sadık Ahmet şüpheli bir trafik kazasında hayatını kaybetti.

1996 Türklere cami ve evlerini tamir ettirme ile ev yaptırma izni verildi.

11 Haziran 1998 Yunanistan Vatandaşlık Yasası’nın 19. maddesi yürürlükten kaldırıldı.

27 Ocak 1999 İskeçe Seçilmiş Müftüsü Mehmet Emin Ağa, 1996 yılında yayınladığı bir mesaj nedeniyle, atanmış müftünün makam ve yetkisini gasp ettiği gerekçesiyle, 17 ay hapis cezasına çarptırıldı.

28 Eylül 1999 İskeçe Gökçepınar Camii kundaklandı.

1 Aralık 1999 İskeçe Seçilmiş Müftüsü Mehmet Emin Ağa, 1998 yılında yayınladığı mesajda “İskeçe Müftüsü” dediği için, makam gaspında bulunduğu gerekçesi ile altı ay hapis cezasına mahkûm edildi.

15 Aralık 1999 AİHM, Gümülcine Seçilmiş Müftüsü İbrahim Şerif’in Yunanistan aleyhine açmış olduğu davada, Yunanistan’ı oy birliği ile mahkûm etti.

.6 Temmuz 2000 AİHM, İskeçe Eczacılar Derneği’ne beş yıldır üye alınmadığı için eczane açamayan bir Türk’ün açtığı davayı kabul etti ve Yunanistan’ı tazminat ödemeye mahkûm etti.

17 Ocak 2003 21 Mart 2001 tarihinde kurulan Rodop İli Türk Kadınları Kùltür Derneği'nin 20 Eylül 2002 tarihinde Rodop İstinaf Mahkemesi'nde görùşùlen davasının kararı açıklandı ve mahkeme ismindeki "Türk" kelimesi nedeniyle, böyle bir derneğin kurulamayacağını belirtti.

25 Nisan 2003 Yunanlı fanatikler tarafından Cuma günü sabah namazının ardından Mehmet Emin Ağa'yı hedef alan bir saldırı gerçekleştirildi.

7 Mart 2004 Genel seçimlerin yapıldığı gün İskeçe'ye bağlı tarihî Okçular Camii fanatik Yunanlılar tarafından yakıldı.

7 Şubat 2005 1984 yılından bu yana devam eden İTB'nin kapatma davası derneğin aleyhine sonuçlandı.

4 Eylül 2009 Okçular Camii yine kundaklandı.

21 Mart 2010 GTGB'nin camları kırıldı.

20 Aralık 2010 Gündem gazetesine 90 bin, Millet gazetesine 60 bin Euro tazminat cezası

3 Şubat 2011 Alaca ve Uysallı Köyü Camilerine saldırı

8 Eylül 2011 Atina'ya cami yapılması Yunan Meclisi tarafından onaylandı.¹

¹ Bu kronolojinin hazırlanmasında <http://www.batitrakya.org> adlı siteden faydalanılmıştır.

BATI TRAKYA TÜRKLERİNİN HUKUKİ STATÜSÜ VE BU KONUDAKİ TARTIŞMALAR

Lozan Barış Antlaşması (LBA) görüşmeleri sırasında Fransa'nın ve İngiltere'nin Fener Rum Patrikhanesi'nin İstanbul'da kalması yönündeki ısrarı ile Yunan tarafının İstanbul'da yaşayan Rum azınlığın mübadele dışı tutulmasını istemesi üzerine Türkiye de Batı Trakya Türklerinin mübadele dışı kalmasını istemişti.² Böylelikle LBA, siyasi hesaplar uğruna, iki devletin de istememesine rağmen³ bir azınlıklar statüsü yaratmış oldu.

Mübadeleyle homojen bir ulus-devlet formuna kavuşmayı hedefleyen Türkiye, İstanbul Rumları ve Patrikhane konusunda başının sürekli ağrıyacağını bildiğinden Yunanistan'a karşı bir koz olsun diye Batı Trakya Türklerini mübadele dışı tutmayı başarabilmişti.⁴ Gerçekten de büyük bir nüfusu teşkil eden Batı Trakya Türkleri Balkanların yerleşik en eski Türk unsuruydu ve mübadeleye uğramaları hem onların hem de yeni devletin altından kalkmakta oldukça zorlanacağı sonuçlar doğurabilirdi.

Her iki devlet LBA'da azınlıklarla ilgili bir takım yükümlülükler üstlenmiş oldu. Bu yükümlülükler ana hatlarıyla Türkiye ve Yunanistan'da yaşayan dinsel azınlıklara eğitim, din, hukuk gibi alanlarda özerklik⁵ tanırken azınlıkların vatandaşlık haklarından, diğer yurttaşlarla eşit oranda faydalanmalarına dair güvenceler sağlamaktaydı.

Ancak sonraki yıllarda antlaşmanın iki ülke tarafından sürekli ihlal edildiği görüldü. Her iki ülke de ihlalleri antlaşmada var olduğunu söyledikleri "mütekabiliyet" ilkesine dayandırıyor. Böylelikle hem Yunanistan'da yaşayan Müslüman Türk azınlığın hem de Türkiye'deki Gayrimüslimlerin statüsü yeniden tartışmaya açılmış oldu.

Yunanistan soruna, hala, insan hakları perspektifinden uzak sığ bir çerçeveden bakıyor. Batı Trakya Müslüman Türk azınlığına yönelik gerçekleştirdiği haksız uygulamaları Lozan'ı çarpıtarak ve Lozan'da olduğunu iddia ettiği mütekabiliyet ilkesine dayandırarak⁶ meşrulaştırmaya çalışıyor. Günümüze gelene değin Yunanistan, insan ve azınlık hakları konusundaki zihniyet değişimlerini ve Lozan sonrasında birtakım uluslararası anlaşmalarla üstlenmiş olduğu yeni

² Ömer Karakaş, *Lozan Tutanaklarına ve TBMM Zabıt Ceridelerine Göre Lozan'da Azınlıklar Meselesi*, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 2008, s. 202.

³ Türk-Yunan İlişkilerinde Batı Trakya Sorunu: Konferans Notları 25 Kasım 2006, Mümtaz Soysal, yay.haz: Pervin Hayrullah, BTAYT, s. 20.

⁴ Ömer Karakaş, a.g.e., s. 202.

⁵ Antlaşmanın azınlıklara söz konusu "özerkliği" tanıyıp tanımadığı doktrinde tartışmalıdır.

⁶ Tek başına Lozan dahi bugünkü sorunların çözümüne büyük oranda yardımcı olacaktır. Kaldı ki sorunların en önemli sebebi zaten Lozan'ın ihlalidir.

yükümlülükleri sürekli görmezden gelmektedir.

Batı Trakya Türklerinin Hukuki Statüsünün Dayanakları

Batı Trakya Türk azınlığının hukuki statüsü en temelde LBA'nın "*Azınlıkların Korunması*" başlığı altında bulunan 37-45. maddelerindeki hükümlere dayanmaktadır. Bundan başka Azınlıklarla ilgili Londra Protokolü, Yunanistan ve Türkiye arasında yapılan 1881 İstanbul Antlaşması, 1913 Atina Barış Antlaşması ve Protokolleri, 1920'de imzalanan Yunanistan'daki Azınlıkların Korunmasına Dair Sevr Antlaşması, Türkiye ile daha sonra yapılan sözleşme ve protokoller ile Yunanistan Anayasası'nın 18. Maddesi hükmü gereği bu antlaşmalar neticesinde düzenlenmiş iç hukuk metinleri, Batı Trakya Türklerinin Hukuki statüsüne dayanak teşkil eden diğer bazı anlaşma ve maddelerdir.⁷

1881 Antlaşması'nın 8. maddesi Yunanistan'da yaşayan Müslümanların hukuki özerkliğini tanıyan bir hüküm içerir. Bu protokolün bir diğer önemi Yunanistan'ın sadece Türklere değil ülkesinde yaşayan bütün Müslümanlara bu hakkı vermiş olmasıdır.⁸ 1913'te Osmanlı

Devleti ile Yunanistan arasında imzalanan Atina Antlaşması, Batı Trakya'da yaşayan Müslüman Türk azınlık açısından Yunanistan'a en fazla sorumluluk getiren anlaşmadır. Bu Antlaşmanın 2. maddesine göre 1830 Londra Protokolü ile 1881 tarihli İstanbul Sözleşmesi'nin hükümleri yürürlükte kalmaya devam edecektir.⁹ Antlaşmanın 3 Numaralı Protokolü baş müftü ve müftülük kurumunu ihdas edip bunların özerkliğini tanımakta, Yunanca öğretimi zorunlu kılınmak koşuluyla azınlığın Türkçe eğitim hakkını tanımaktaydı. Protokol sadece Batı Trakya Türkleri için değil Yunanistan'da yaşayan bütün Müslümanlar için geçerli olması açısından da önemlidir. Ancak Yunanlı yazar Ktistakis'in görüşüne göre bu yasa, bütün Yunanistan için değil, Yunanistan'a sonradan dâhil edilen topraklardaki azınlıklar bakımından geçerlilik taşımaktadır.¹⁰ Yunanistan Danıştayının 2001-2003 kararları Atina Protokollerinin LBA'yla feshedildiği görüşüne yönelikken buna karşın Yunanistan Dışişleri Bakanlığının 1925'teki açıklamasında Atina Antlaşmasının yürürlükte olduğu ve ne savaş durumunun ne de LBA'nın antlaşmayı feshetmeyeceği belirtilmektedir.¹¹

⁷ Turgay Cin, **Türk Yunan İlişkilerinde İki Eski Başkent: Gümülcine-İstanbul**, Orion, Ankara, s. 213-233.

⁸ Turgay Cin, **Yunanistan'daki Türk Azınlığın Hukuki Özerkliği: Müftülük Meseleleriyle İlgili Yunan Yargıtay ve Danıştay Kararları ve Diğer Belgeler**, Orion, Ankara, s. 64.

⁹ <http://www.batitrakya.org/bati-trakya/hukuki-statu/1913-atina-anlasmasi.html>

¹⁰ Turgay Cin, a.g.e., s. 67-68.

¹¹ Turgay Cin, a.g.e., s. 68.

1920 yılında Sevr'de imzalanan ve Türkiye'nin taraf olmadığı antlaşma Yunanistan'daki azınlıkların haklarıyla ilgili düzenlemeler getirmektedir. Bu Antlaşma imzalanmasından 3 yıl sonra, Yunanistan Hükümet Gazetesi'nde yayınlanarak yürürlüğe girmiştir.¹² Sevr Antlaşması hükümleri Lozan'dan farklı olarak Yunanistan'daki bütün azınlıkları ilgilendirmektedir. Ktistakis'e göre Sevr'in düzenlemiş olduğu alanlar genel olarak Lozan'da tekrarlanmıştır.¹³ Sevr Antlaşması resmi olarak iptal edilmemiş olmasına rağmen bazı görüşlere göre 'Dünya Savaşı'ndan sonra Milletler Cemiyeti'nin ortadan kalkmasıyla sona ermiştir. Ancak bu mantıktan yola çıkıldığında Lozan'ın da sona erdiği yorumu çıkar ki Lozan hala yürürlükte. Ayrıca Yunan Yargıtay ve Danıştay'ının ilgili kararları Sevr'in hala yürürlükte olduğuna dair kabuller içermektedir.¹⁴ Yunanistan bunlardan başka, taraf olduğu birtakım uluslararası sözleşme ve protokoller aracılığıyla da sorumlu kabul edilebilir.¹⁵ Bu sözleşme ve protokollerin bazıları şunlardır: Birleşmiş Milletler Şartı, Birleşmiş Milletler Evrensel İnsan Hakları Bildirisi, Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme, Medeni ve Siyasi Haklara İlişkin

Uluslararası Sözleşme, Her Türlü Irk Ayrımcılığının Ortadan Kaldırılmasına İlişkin Uluslararası Sözleşme (CERD), Birleşmiş Milletler Ulusal Veya Etnik, Dini ve Dilsel Azınlıklara Mensup Kişilerin Haklarına Dair Bildiri, 1981 Tarihli Dine ve İnanca Dayalı Müsamahasızlığın ve Ayrımcılığın Bütün Şekilleriyle Ortadan Kaldırılması Hakkında Bildiri. Bu sözleşmelerden bazıları Yunanistan için bağlayıcı nitelikteyken bazıları tavsiye metinlerdir. Bütün bu metinlere bakıldığında insan ve azınlık haklarının olabildiğince geniş yorumlandığını ve azınlıklara önemli kazanımlar sağladığını gözlemlemekteyiz. Bu sözleşme ve protokollerden biri olan Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve Protokollerini incelediğimizde bunun Batı Trakya Türkleri için önemli bir koruma sağladığını görebilmekteyiz.

*“Avrupa İnsan Hakları sözleşmesinin 14. maddesi, diğerlerinin yanı sıra, ulusal, irksal, dinsel, dilsel azınlık mensubu olma temeline dayalı ayrımcılığı yasaklamaktadır.”*¹⁶

Sadece bu maddeye baktığımızda bile azınlıklar meselesinin Yunanistan tarafından ne ölçüde dikkate alındığını tespit edebiliriz.

¹² Turgay Cin, a.g.e., s. 73.

¹³ Turgay Cin, a.g.e., s. 73.

¹⁴ Turgay Cin, a.g.e., s. 74-75.

¹⁵ Turgay Cin, a.g.e., s. 50-61.

¹⁶ Turgay Cin, “Batı Trakya Türklerinin Hukuki Statüsü Sorunları ve Avrupa Birliği”, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Cilt: 11, Sayı:1, 2009, s. 154.

LBA'da Müslüman Türk Azınlığın Hukuki Statüsü ve Özerkliği

LBA azınlık rejimiyle ilgili en temel metin olarak karşımıza çıkmaktadır. LBA'nın Siyasi Hükümler adını taşıyan I. Kısımının 3. Bölümünde Akalliyetlerin Himayesi (Azınlıkların Korunması) başlığı altında düzenlenmiş hükümler, Türkiye'de yaşayan Gayrimüslimler ile Yunanistan'da yaşayan Müslümanlara¹⁷ azınlık statüsü vermektedir. Bu başlık altındaki hükümler özetle azınlıkların, hem vatandaşlık hakları konusunda eşit muameleye tabi tutulmasını hem de hukuk (aile, borçlar, miras gibi medeni hukuk alanıyla sınırlandırılan), din, eğitim, vakıflar gibi alanlarda özerklik tanınmasını öngörmektedir.

LBA'nın ilgili hükümleri incelendiği vakit 38 ve 39. Maddeler genel olarak vatandaşların herhangi bir ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşit olacağını ve herkesin diğer vatandaşların yaralanacağı haklardan yararlandırılacağını

¹⁷ Lozan Konferansı sırasında TBBM Hükümeti ile Yunanistan hükümeti arasında imzalanan "Halkların Mübadelesi Sözleşmesi" ile Türkiye'de yaşayan Rumlarla, Yunanistan'da yaşayan Türkler mübadele edildiler. Ancak 1912 yılındaki yasa ile sınırlandırıldığı şekliyle İstanbul Belediyesi (Şehremaneti) sınırları içinde, 30 Ekim 1918 tarihinden önce yerleşmiş bulunan Rumlarla, 1913 Bükreş Anlaşması'yla sınırları çizilen Batı Trakya'nın batı sınırının doğusunda yaşayan tüm Müslümanlar mübadele dışında tutulacak ve bunlar établi (yerleşik) sayılacaktır. LBA dar anlamda yorumlandığı vakit sadece établi belgesine sahip kişilerin azınlık olarak kabul edildiği sonucu çıkmaktadır. Lozan'daki statüyle ilgili esas tartışma alanlarından birisi bunun geniş yorumlanıp yorumlanamayacağıdır. Antlaşmada geçen "Müslümanlar" ifadesi de bir diğer ihtilaf konusudur.

öngörerek hem pozitif hem de negatif haklar sağlamaktadır.¹⁸ Geri kalan maddelerin ise özel olarak azınlıkların haklarını düzenlediğini görüyoruz.

40. madde azınlığın, giderlerini kendileri ödemek üzere, her türlü hayır kurumlarıyla, dinsel ve sosyal kurumlar, her türlü okullar ve buna benzer öğretim ve eğitim kurumları kurmak, yönetmek ve denetlemek ve buralarda kendi dillerini serbestçe kullanmak ve dinsel ayinlerini serbestçe yapmak konularında eşit hakka sahip olacaklarını belirtmektedir. 41. madde daha ziyade eğitim hakları ile ilkokullarda anadilde eğitim gibi konuları içermektedir.

LBA'nın 42. maddesi azınlıkların birtakım statülerini belirleyen maddesidir. Buna göre:

"Yunan hükümeti, Müslüman azınlığın aile durumlarıyla (statüleriyle, aile hukukuyla) kişisel durumları (statüleri, kişi halleri) konusunda, bu sorunların, söz konusu azınlıkların gelenek ve görenekleri uyarınca çözümlenmesine elverecek bütün tedbirleri almayı kabul eder."

Devamında ise;

"Bu tedbirler, Yunan Hükümetiyle ilgili azınlıklardan her birinin eşit sayıda temsilcilerinden kurulu özel

¹⁸ M. Semih Gemalmaz, **Ulusalüstü İnsan Hakları Hukukunun Genel Teorisine Giriş**, Legal, İstanbul, 2005, s. 990.

Komisyonlarca düzenlenecektir. Anlaşmazlık çıkarsa, Yunan Hükümetiyle Milletler Cemiyeti Meclisi, Avrupalı hukukçular arasından birlikte seçecekleri bir üst-hakem atayacaklardır”,

denilmektedir. Maddenin devamında azınlığın var olan vakıf ve hayır kurumlarının korunmasının yanında Yunan Hükümetinin yeni vakıf ve hayır kurumları kurulması için, Yunanistan’ın gerekli kolaylıkları sağlayacağı belirtilerek azınlığın hukuki özerkliği de aynı zamanda tanınmış olmaktadır. Nitekim Yunan yazar Georguli’nin ifadesine göre “*Venizelos, Lozan Konferansında sadece azınlıkların geleneklerinin korunması gereğinin değil, Müslümanların yargılama yetkisine sahip olan organlarının/kurumlarının da güvence altına alınmasının altını çizdi.*”¹⁹

Bu konuyla ilgili Yunan kaynakları 1931 yılında Yunanistan’ı ziyaret eden İsmet İnönü ile Dışişleri Bakanı Tevfik Rüştü Aras’ın Yunanistan’dan Batı Trakya’daki İslam Mahkemeleri’ni kapatmasını istediklerini Venizelos’un ise bunun Yunanistan’ın üstlendiği uluslararası yükümlülüklerle aykırı olacağını söylediği bilgisini aktarır.²⁰ Bu yönleriyle bakıldığında her iki tarafın da Batı Trakyalıların sahip olduğu hukuki özelliğin

farkında olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır.

43. madde özet olarak din ve ibadet özgürlüklerinin kamu düzenini sağlamak dışında engellenemeyeceği hükmünü içerir.

44. madde bu antlaşmanın, uluslararası nitelikte olduğundan hareketle, Milletler Cemiyeti (artık Birleşmiş Milletler) şemsiyesi altında olduğunu ve Birleşmiş Milletler üyesi her devletin bu antlaşmadaki hükümlere aykırı davranışlarda bulunan devlete karşı bu ihlalleri Birleşmiş Milletlere sunma hakkı olduğunu belirtmektedir. Madde ayrıca antlaşmadan doğan uyuşmazlıkların Milletler Cemiyeti Misakı’nın 14. maddesi gereği iki tarafın rızası koşuluyla Milletlerarası Sürekli Adalet Divanına götürüleceğini ve Divanın kararlarının kesin olacağını belirtmektedir. 45. madde her iki ülkenin antlaşmada olduğunu iddia ettikleri “*mütekabiliyet*” ilkesinin geçtiği madde olarak bilinir:

“Bu kesimdeki hükümlerle, Türkiye’nin gayrimüslim azınlıklarına tanınmış olan haklar, Yunanistan’ca da, kendi ülkesinde bulunan Müslüman azınlığa tanınmıştır.”

¹⁹ Turgay Cin, a.g.e., s. 79.

²⁰ Turgay Cin, a.g.e., s. 81.

Mütekabiliyet Meselesi Etrafında Hukuki Statüyle İlgili Yanlış Algılar ve Öneriler

Hem Türkiye'deki Rum azınlığın hem Yunanistan'daki Türk azınlığın karşılaştığı sorunlarda sık sık yapılan hata "mütekabiliyet" meselesinin gündeme getiriliyor olmasıdır. Buradaki ilk yanlış 45. maddenin karşılıklılık prensibine dayandığıdır. Oysa "bu bir 'karşılıklılık' (mütekabiliyet) değil 'paralel yükümlülük' maddesidir."²¹ Karşılıklılık ilkesi daha çok ticari, ekonomik ve siyasi ilişkilerde geçerli olan bir ilkedir. İki ülke arasında bu ilişki gereği bir ülke, akdine uymadığı vakit bundan dolayı zarar gören diğer ülkenin aynı oranda zarar vermesini ifade eder. Dolayısıyla Lozan'da bundan bahsedilmediği gibi söz konusu ilke, insan ve azınlık hakları alanında geçerli olamaz.

Türk ve Yunan ortak tezinin ikinci yanlışlığı Lozan madde 45'in kendilerine taraf olma statüsü verdiği yönündedir. Bununla kastedilen şey daha net olarak Türkiye ve Yunanistan'ın azınlıklar üzerinde hak sahibi olduğudur.²² İki ülkenin bir "hak sahibi" olduğu doğrudur. Ancak bize göre bu iddianın sahipleri bu "hakın" hukuksal sonuçları noktasında yanılmaktadırlar. İki ülkenin yanıldığı

temel nokta "taraf olma" statüsünün antlaşmaya taraf olmakla sınırlı olduğunu görmezden gelmeleridir. Bu noktada 44. madde daha dikkatli incelendiğinde demek istediğimiz daha iyi anlaşılacaktır. Türkiye ve Yunanistan antlaşmaya taraf ülkelerdir ancak, antlaşmada Batı Trakya azınlığıyla Türkiye'deki gayrimüslim azınlığın tarafı ne Türkiye ne de Yunanistan'dır! Her iki ülkedeki azınlığın "hukuksal tarafı" (koruyucusu da diyebilirsiniz), madde 44'te de belirtildiği üzere, Milletler Cemiyeti (yani Birleşmiş Milletler) ve Milletlerarası Daimi Adalet Divanı'dır. Divanın hem hakem hem de tahkim boyutu vardır.²³ 44. madde uyarınca

*"Türkiye (Yunanistan), bu kesimin bundan önceki maddelerdeki hükümlerin, Türkiye'nin (Yunanistan'ın) Müslüman olmayan (Müslüman) azınlıklarıyla ilgili olduğu ölçüde, uluslararası nitelikte yükümler meydana getirmelerini ve Milletler Cemiyetinin güvencesi altına konulmalarını kabul eder"*²⁴,

denilmektedir. Türkiye ve Yunanistan arasındaki azınlıklar meselesini çıkmaza sokan esas konu bu hükmün görmezden gelinmesidir. Hem Türkiye hem

²¹ **Türk Dış Politikası: Kurtuluş Savaşı'ndan Bugüne Olgular, Belgeler, Yorumlar**, Ed: Baskın Oran, C. I., İstanbul, İletişim, 2005, s. 229

²² Turgay Cin, a.g.m., s. 152.

²³ http://www.uhdigm.adalet.gov.tr/sozlesmeler/coktaraflisoz/bm/bm_02.pdf

²⁴ **Baskın Oran**, a.g.e., s. 229

Yunanistan azınlıkları adeta “rehineleri” olarak görmektedir. Bu antlaşmanın ilgili hükmü ise azınlığın güvencesinin Birleşmiş Milletler olduğunu söylemektedir. Bunu bir perspektif olarak kabul etmek dahi tek başına alışılmış politikalarından vazgeçilmesine yönelik önemli bir adım olacaktır. Türkiye ve Yunanistan’ın bu bağlamda taraf olma durumu bize göre azınlıklarla ilgili “doğal ve tarihi taraflar” olmasından ibarettir. Antlaşmanın tarafı olmak tek başına azınlıklarla ilgili söz sahibi yahut taraf olmak anlamına gelmemektedir. İki ülke azınlıklarının doğrudan hukuki hamileri değildir. Antlaşmanın düzenlendiği yıllarda bu böyle algılanıyor olsa bile günümüz insan ve azınlık hakları bu yaklaşımı geçersiz kılacak sayısız hükme sahiptir. Kaldı ki antlaşma metninden çıkarılan da bundan farklı bir şey değildir. Türkiye ve Yunanistan’ın tarihi ve doğal taraflar olarak süreci yakın takip etmeleri doğaldır ancak, azınlığı hukuksal argümanlar kullanarak ipotek altına almaya çalışmaları bize göre antlaşmanın bizatihi kendisine aykırıdır.

Sonuç olarak sorunların “mütekabiliyet” penceresinden görülmesi hem sorunların çözümünü zora sokmakta hem de ülkelerin yükümlülüklerinden kaçmalarına olanak sağlamaktadır. Azınlık haklarının insan hakları üst başlığıyla değerlendirilmesi gerektiğinden hareketle Yunanistan’ın

kendisini savunurken öne sürdüğü gerekçelerin, ister uluslararası ister ikili anlaşmalar olsun, hiçbir anlaşmaya dayandırılmayacağını rahatlıkla söyleyebiliriz. Kaldı ki bir AB üyesi olan Yunanistan’ın AB’nin bütün anlaşmalarına taraf olduğu gerçeğini göz önünde bulundurarak azınlıklar konusunda uyması gereken yükümlülüklerden oldukça uzak olması, tek başına dahi, bütün öne sürülen gerekçeleri geçersiz kılmaktadır.

Hem Türkiye hem Yunanistan azınlıkları adeta “rehineleri” olarak görmektedir. Bu antlaşmanın ilgili hükmü ise azınlığın güvencesinin Birleşmiş Milletler olduğunu söylemektedir. Bunu bir perspektif olarak kabul etmek dahi tek başına alışılmış politikalarından vazgeçilmesine yönelik önemli bir adım olacaktır.

Ancak bu durum bizleri, Yunanistan’ın taraf olduğu başta AB antlaşmaları olmak üzere diğer uluslararası antlaşmalar nedeniyle LBA’da ve Türkiye ile yaptığı diğer anlaşmalarda üstüne aldığı yükümlülüklerin geçersiz olduğu sonucuna götürmemelidir. İnsan haklarındaki uluslararası standartlar o ülkelerin uyması gereken asgari limitleri belirler. Bu yönüyle ülkelerin diğer devletlerle yapmış olduğu antlaşmalar, pek tabii, söz konusu asgari limitlerin üzerinde olabilir. Ancak

uygulamaya baktığımızda Yunanistan'ın Batı Trakya Müslüman Türk azınlığına uyguladığı standartlar LBA'nın hükümlerinden uzak olmakla kalmayıp ne AB standartlarında ne de uluslararası standartlardadır. Türkiye ve Yunanistan azınlıklar meselesinde Lozan hükümlerini bir kenara bırakmadan ama sorunu müteakabiliyet meselesine indirgemekten de vazgeçerek ve insan haklarının geldiği noktayı esas alarak karşılıklı güven ilişkisi içinde çözmek zorundadır.

Birinci Dünya Savaşı'nın azınlık rejiminin dönemseld kaldığı gerçeğinden hareketle İkinci Dünya Savaşı'nın ardından gelişen insan hakları kavramının, azınlık haklarında yeni ve daha makul bir perspektif taşıdığıın esas alınması gerektiği açıktır.²⁵ Aksi durumda mesele siyasi boyutta keskin ama dramatik bir şekilde çözülmeye çalışılır ki bu da ne bu yola başvuran devletlere ne de azınlıklara bir yarar getirir.

EĞİTİM ALANINDAKİ İHLALLER

Batı Trakya Müslüman Türk azınlığına dini, hukuki ve idari özerklik gibi Lozan'da tanınmış bir hak olan eğitim hakkı ve özerkliği meselesi azınlığın en güncel ve acil meselesi olarak değerlendirilebilir. Azınlık bu konunun

kendileri için acil çözümü gerektiren en önemli konu olduğunu düşünmektedir.

Tarihsel reflekslerinden kurtulamayan Yunanistan'a AB'nin gösterdiği tepkilerin cılız kalması ise ayrıca sorgulanması gereken bir durum. AB'nin 3000 kişilik bir cemaati ilgilendiren Heybeliada Ruhban Okulu meselesini sürekli gündemleştirirken 150 bin Müslüman Türk'ün bu sorununu gündeminin alt sıralarına koyması hakkaniyet ilkesiyle bağdaşmamaktadır.

Azınlık eğitim alanındaki engellemelerin ve haksız uygulamaların dini ve kültürel varlıklarına yönelik bir tehdit olduğu görüşünde birleşmektedir.

Azınlığın eğitim hakkı meselesinde bulunduğu nokta hala insan hakları standartlarından uzak bir görünümde dir. Önemli bir kısmı eğitimsiz çiftçilerden oluşan azınlığın okuyan kesiminin de kaliteli bir eğitimden faydalanamaması bu bölgenin Yunanistan'ın eğitim seviyesi en düşük bölgesi olmasına neden olmuştur. Bu bilançonun oluşmasındaki baş sorumlular ise Yunan politikalarıdır.

²⁵ Türk-Yunan İlişkilerinde Batı Trakya Sorunu: Konferans Notları 25 Kasım 2006, Mümtaz Soysal, yay.haz: Pervin Hayrullah, BTAYTD, s.18.

Yunanistan'ın eğitim alanında azınlığa karşı uyguladığı politikanın birçok gerekçesi vardır. Bu gerekçelerin arkasında "asimilasyon" gibi bir niyetin olduğu iddiaları bir bütün olarak bakıldığında delilden

yoksun görünmemektedir. Azınlık çerçevesindeki Türk-Yunan ilişkilerinin değişmez söylemi olan "mütekabiliyet" meselesinin eğitim alanında da kendisine karşılık bulduğunu söyleyebiliriz. Nitekim Türkiye'deki Heybeliada Ruhban Okulu'nun kapalı olması Yunanistan'ın Batı Trakya'daki azınlığa eğitim alanında çıkardığı zorlukların temel siyasi gerekçesini oluşturmaktadır.²⁶

Son yıllarda Yunanistan, azınlığın vatandaşlık hakları konusunda nispi bir ilerleme kaydetmesine rağmen azınlık hakları konusunda hala cesur adımlar atabilmiş değil. Azınlık için ciddi bir yara olan SÖPA'nın kapatılıp yerine daha bilimsel ve nitelikli bir kurumun kurulacak olması ayrıca Türkiye'den ders kitapları getirilmesinin önündeki engellerin kaldırılması Yunanistan'ın bu alanda attığı ender somut adımlardan. Azınlık hala eğitimin özerkliği, anaokulları, öğretmen sorunu, azınlık liselerinin niteliksizliği ve

Özellikle çocuklarının anadilini git gide unutmamasından korkan ebeveynler her şeyden önce bu sorunun çözülmesini istiyor. Eğitimin özerkliği yanında kalitesi meselesi de azınlığın uğraşmak zorunda olduğu konulardan biri.

yetersiz sayıda olması, eğitim araç gereçlerinin donanımsızlığı, bazı azınlık okullarının mülkiyeti meselesi gibi birçok sorunun çözüme kavuşmasını bekliyor. Özellikle çocuklarının anadilini git gide

unutmasından korkan ebeveynler her şeyden önce bu sorunun çözülmesini istiyor. Eğitimin özerkliği yanında kalitesi meselesi de azınlığın uğraşmak zorunda olduğu konulardan biri. Yunanistan'ın türlü oyunları neticesinde sadece göstermelik bir eğitimin veriliyor olması Batı Trakya'da yaşayan azınlığın diğer yurttaşlarla eşit koşullara sahip olmasının önündeki büyük bir engel. Bir AB üyesi olmasına rağmen Yunanistan, özellikle eğitim konusunda AB standartlarının çok altında bir tavır sergilemekte. Tarihsel reflekslerinden kurtulamayan Yunanistan'a AB'nin gösterdiği tepkilerin cılız kalması ise ayrıca sorgulanması gereken bir durum. AB'nin 3000 kişilik bir cemaati ilgilendiren Heybeliada Ruhban Okulu meselesini sürekli gündemleştirirken 150 bin Müslüman Türk'ün bu sorununu gündeminin alt sıralarına koyması hakkaniyet ilkesiyle bağdaşmamaktadır. Bu bağlamda görüşmecilerimizden, insan ve azınlık hakları uzmanı ve aynı zamanda da BAKES yöneticisi olan, Pervin

²⁶ <http://www.millet.gr/haber.php?haberid=2185>

Hayrullah'ın bize yapmış olduğu bir aktarım insan hakları çevrelerinin tutarsızlığını göstermesi bakımından dikkate değerdi. Pervin Hayrullah Türkiye'de bir Üniversitede azınlıklarla ilgili katıldığı bir programda çoğunluğunu insan hakları meseleleriyle doğrudan ilgili kişilerin oluşturduğu katılımcıların konuşmalarında, Gayrimüslim meselesine olan duyarlılığı Batı Trakya Sorununa göstermemesini şaşkınlıkla karşıladığını belirtti. Bu durumdan yola çıkarak Batı Trakya meselesinin insan hakları çevrelerinde tartışılmamasından öte algılanmıyor dahi olduğuna kanaat getirdiğini ve esas sorunun da "algılamama-görmezden gelme" durumu olduğunu belirten Hayrullah, bunu gözlemlemiş olmasının kendisi için üzüntü verici olduğunu belirtti. Batı Trakya meselesinin hem Türkiye'deki hem de Yunanistan'daki insan hakları çevreleri tarafından önemsenmemesinin basit bir mesele olmadığını bunun ardında yatan nedenlerin muhakkak sorgulanması gerektiğini düşünüyoruz.

Eğitimin Özerkliği ve Lozan

Gerek Türkiye ile Yunanistan arasında yapılan LBA, 1951 tarihinde imzalanan Kültür Protokolü ve 1952 yılında gerçekleştirilen azınlık okullarında görevlendirilecek Kontenjan Öğretmenlerine dair Nota Teatisi gibi

antlaşmalar gerek Yunanistan'ın bağlı olduğu diğer uluslararası sözleşmeler, ulusal azınlık olan Batı Trakyalı Müslüman Türklerin eğitim özerkliğine dair açık yükümlülükler getiren hükümlerle doludur. Uluslararası hukukun insan haklarıyla ilgili bütün bağlayıcı ve tavsiye metinlerindeki ulusal azınlıkların eğitim haklarına ve özerkliklerine dair standartlar tek başına incelendiğinde dahi Batı Trakya'daki azınlığın mevcut durumunun bu standartların altında olduğu rahatlıkla görülecektir. Bu bilgiler ışığında Batı Trakya Müslüman Türk azınlığının eğitim özerkliği hususunda var olan hukuki durumunu incelememiz gerekiyor. Öncelikli olarak daha somut ve bu konuyla doğrudan ilgili olduğundan LBA'na bir göz atalım. LBA'nın 45. maddesine²⁷ dayanarak 40. Maddesi:

"giderlerini kendileri ödemek üzere, her türlü... okul ve buna benzer öğretim ve eğitim kurumları kurmak, yönetmek ve denetlemek ve buralarda kendi dillerini serbestçe kullanmak... konularında eşit hakka sahip olacaklardır." hükmünü içermektedir. 41. maddede ise

"Genel kamusal eğitim konusunda, Türk Hükümeti, Müslüman-olmayan uyrukların önemli bir oranda oturmakta oldukları il

²⁷ Madde 45: Bu Kesimdeki hükümlerle, Türkiye'nin Müslüman-olmayan azınlıklarına tanınmış olan haklar, Yunanistan'ca da, kendi ülkesinde bulunan Müslüman azınlığa tanınmıştır.

ve ilçelerde, bu Türk uyruklarının çocuklarına ilkokullarda ana dilleriyle öğretimde bulunulmasını sağlamak bakımından, uygun düşen kolaylıkları gösterecektir... Müslüman-olmayan azınlıklara mensup Türk uyruklarının önemli bir oranda buldukları il ve ilçelerde, söz konusu azınlıklar, Devlet bütçesi, belediye bütçesi ya da öteki bütçelerce, eğitim, din ya da hayır işlerine genel gelirlerden sağlanabilecek paralardan yararlanmaya ve pay ayrılmasına hak gözetirliğe uygun ölçülerde katılacaklardır.” hükmü yer almaktadır.

Yunanistan’ın azınlığın eğitim özerkliği; eğitimde fırsat eşitliği, öğretmen istihdamı, anadilde eğitimin yapılması için gerekli koşulları sağlama gibi temel konular başta olmak üzere birçok alanda insan hakları ihlalleri işlemekte olduğu sonucuna varmaktayız.

LBA’nın yanı sıra yukarıda ismi geçen ve Türkiye ile Yunanistan arasında eğitim konusunu içeren iki anlaşma daha mevcuttur. Bu anlaşmalar Yunanistan’daki Türk okullarında görev yapacak Türk öğretmenlere ve okutulacak kitapların Türkiye’den getirilmesine ilişkin yapılan sözleşmeleri içermektedir.

1913 yılında imzalanan Atina Antlaşması’nın 3 numaralı Protokolü’nün 15. maddesi Müslüman azınlık okullarını tanımakta, ayrıca bunların gelir kaynaklarına saygı gösterileceğini ve bu okullarda Türkçe eğitim yapılacağını belirtmektedir. 1920 Yunan Sevr’i ise zaten LBA’yla teyit edilmiştir.

Türkiye ile Yunanistan’ı ilgilendiren antlaşmaların yanı sıra Yunanistan’ın altında imzası olan uluslararası metinler²⁸ de azınlıkların eğitim haklarını ve özerkliğini koruyan hükümler içermektedir.

Hem LBA ve diğer ikili protokoller hem de Yunanistan’ın taraf olduğu insan ve azınlık haklarıyla ilgili sözleşme ve protokoller birlikte değerlendirildiğinde Yunanistan’ın azınlığın eğitim özerkliği; eğitimde fırsat eşitliği, öğretmen istihdamı, anadilde eğitimin yapılması için gerekli koşulları sağlama gibi temel konular başta olmak üzere birçok alanda insan hakları ihlalleri işlemekte olduğu sonucuna varmaktayız.

Batı Trakya’da halen 194 Azınlık İlkokulu faaliyet göstermekte ve bu okullarda 6500 öğrenci okumaktadır. Bu okulların çoğu çağdaş donanım ve eğitimden yoksundur. Batı Trakya’daki lise düzeyinde eğitim yapan azınlık okulu sayısı da yetersizdir. Nüfusun yarısından fazlasının azınlık

²⁸ Bu metinlerin bazıları hukuki statü başlığında geçmektedir.

mensubu olduğu Rodop ilinde 24 devlet lisesine karşılık tek bir azınlık lisesi ile bir medrese bulunmaktadır. Azınlığın nüfusun % 45'ini oluşturduğu İskeçe'de 37 devlet okuluna karşılık yalnızca bir Azınlık lisesi ile bir medrese bulunmaktadır. % 10'luk bir azınlık barındıran Evros ilinde ise hiç azınlık lisesi bulunmamaktadır. Bu nedenle azınlık öğrencilerinin çoğu eğitimlerini Yunan okullarında sürdürmektedir.²⁹

Eğitimin Özerkliği'ne Karşı Yapılan Uygulamalar

Yunanistan'da eğitimin özerkliğine karşı yapılan baskılar Kıbrıs meselesiyle başlamış ve 1970'lerin sonlarında bu baskılar sonucunda özerkliğe resmi olarak son verilmiştir. Batı Trakya Müslüman Azınlık Okullarına İlişkin" 694/1977 sayılı yasa ile onun akabinde çıkarılan "Azınlık Okulları ile SÖPA Öğretim ve Denetim Kadrosunun Sorunlarının Çözümüne İlişkin" 695/1977 sayılı yasa birbirlerini tamamlar niteliktedir. 694 sayılı yasa cemaat yönetim kurulları ile okul encümenlerinin Türk okullarının kurulması ve yönetimi konusundaki yetkilerini fiilen ve resmen sıfıra indirmiş ve tüm düzenlemeler bakan veya valilerin takdirine bırakılmıştır. 695 sayılı kanunla azınlık okulu müfettişlerine özel yetkiler

²⁹<http://www.batitrakya.org/component/content/article/6-bati-trakyadan-haberler/363-bati-trakya-turk-ogretmenler-birliginin-2010-2011-egitim-ve-ogretim-yili-mesaji.html>

tanınmış ve bu yetkilerin boyutlarının belirlenmesi Milli Eğitim ve Mezhepler Bakanlığı'nın kararlarına bırakılmıştır. 695 sayılı yasanın 3. maddesinin 7. fıkrasına göre ise azınlık okullarındaki öğretmenlerin SÖPA'dan tercih edileceği belirtilmektedir.³⁰ Eğitim özerkliğiyle ilgili konuştuğumuz azınlık fertleri bu alanda okul encümen heyetlerine sahip olmalarına rağmen bu heyetin özerkliği sağlamada bir gücünün bulunmadığını dile getirdiler.

Lozan'da Yunanistan'ın eğitim konusunda çok sınırlı yetkisinin bulunmasına rağmen şu an azınlık okullarının denetimi büyük oranda Yunanistan'ın elindedir ve çifte standarda tabidir. Eğitim konusunda sorunları temelden çözecek en önemli adım okulların denetiminin gerçek anlamda azınlığa bırakılmasıdır.

Sorunlar

Okul Birleştirmeleri

Yunanistan son ekonomik krizden dolayı öğrencisi az olan köy okullarını birleştirme kararı aldı. Bu kararın azınlık ilkokullarına da uygulanacağı belirtiliyor. Buna göre 35 azınlık ilkokulu bu kapsama alınacak³¹ azınlık mensuplarıyla yaptığımız görüşmede insanların bir kısmı bazı köylerdeki ilkokullarda 5-6 öğrencinin

³⁰ <http://www.batitrakya.org/bati-trakya/insan-haklari/egitim-sorunu.html>

³¹ <http://www.sabah.com.tr/Dunya/2011/04/16/yunanistan-turk-okullarini-kapatiyor>

olduğunu ve bu nedenle kararın haklı sebepleri bulunduğunu belirttiler. Ancak azınlık mensupları bu okulların geçici olarak kapatılmasını, tüzel kişiliklerinin bundan etkilenmemesi gerektiğini dolayısıyla Yunanistan'ın bunu bir fırsata çevirmemesi gerektiğini düşünüyor. Ancak farklı düşünenler de var. Görüştüğümüz bazı kişiler ekonomik kriz bahane edilerek kapatılan okulların artık tekrar açılmayacağını iddia ediyor. Bu konuda Yunanistan, endişeleri giderici adımlar atmalı ve bu konuyu azınlığa danışarak halletmelidir. Kanaatimiz okulların durumuyla ilgili nihai kararı azınlığın vermesi yönündedir.

Türkçe Okutulan Ders Sayısının Azaltılması

Batı Trakya Azınlık öğrencilerine okutulacak Yunanca ve Türkçe ders sayısı ve saatlerine ilişkin ilk düzenleme 162 sayılı ve 1958 tarihli kanundur. Daha sonra yürürlükteki bu kanun 1975 yılında revize edilmiştir. 1984 yılına kadar iki dersaneli azınlık okullarında okutulan Yunanca dersler toplam 20 saat, Türkçe okutulan dersler ise 48 saat idi. Ancak 1984 kanun değişikliğiyle bu durum Yunanca için 27 saat, Türkçe için 37 saat şeklinde değişmiş ancak bazı genelge ve uygulamalarla Türkçe okutulan ders 33 saate düşmüştü. Bunlarla birlikte Yunanistan 1985 yılında Türkçe okutulan Hayat Bilgisi dersinin bir

kanunla Yunanca okutulacağını hükme bağlamıştır.³² Sonuçta Yunanca ders saati toplam 29 olurken Türkçe 31 saate düşmüştür. Azınlık bu dersin Yunanca okutuluyor olmasını kabul etmemekte ve tekrar Türkçe okutulmasını talep etmektedir.

Süreç içerisinde Yunanistan Türkçe okutulan ders sayısını azalttığı gibi ders saatlerini de azaltmıştır. Bu durum da azınlığın tepkisine yol açan bir diğer sebeptir. Kendisi de bir öğretmen olan GTGB Başkanı Koray Hasan, görüşmemiz esnasında, bu konuda şunları ifade etti:

“Hâlihazırda okullarda öğrenim saati çok az ve yeterli değil. Azınlık okullarında öğrenim çift dilde olduğu için saatlerin artırılması isteniyor. Bir yıl boyunca tatiller çıkartılıp hesaplandığında toplam 5 ay eğitim yapılıyor. Cumalar, İslam dini bayramları, Hıristiyan dini bayramları dâhil tatil yapılıyor azınlık okullarına.”

Batı Trakya'daki en büyük sorunun eğitim olduğuna vurgu yapan Hasan, her geçen gün eski sistemi özlediklerini dile getirdi.

Yunanistan Milli Eğitim Bakanlığı 1995 yılında almış olduğu bir kararla “Beden Eğitimi, Resim, Müzik” gibi yetenek derslerinin branş öğretmenleri tarafından okutulacağı hükmünü getirmiştir. Ancak Türkçe okutulması gereken bu derslerin

³² http://www.ogretmeninsesi.org/r_egitim.asp

Yunan öğretmenler tarafından okutuluyor olduğuna dair bilgiler mevcuttur.

Gelinen noktada okullarda okutulacak derslerin hangi dilde olacağına ilişkin karmaşık bir durum söz konusudur. Bu karmaşıklığın yeni bir statü kurularak giderilmesi akla en yatkın olanıdır. Ancak bunun için Azınlık mensubu uzman ve yetkili kişilerin görüş ve onayı alınması sorunun esaslı çözümü için gereklidir.

Azınlık Anaokulları Sorunu

Yunanistan'da 2006'da kabul edilen bir yasayla 2007-2008 eğitim döneminden itibaren bir yıllık anaokulu zorunlu kılınmıştır. Ancak hala bir azınlık anaokulu bulunmamaktadır. Bu nedenle azınlık çocukları Yunanca ders yapılan azınlık anaokullarına gitmektedir. Görüştüğümüz azınlık mensupları bu uygulamadan dolayı çocuklarının Türkçeyi unutmalarından korktuklarını ve bu nedenle bu konunun kendileri için çok önemli olduğunu aktardılar. Azınlık bundan yola çıkarak azınlık anaokullarının açılması talebini yetkili kişilere ilettiklerini belirttiler.

Azınlık bu sorundan dolayı çözümü dernekler çatısı altında anaokulları kurmakta bulmuş. Cemil Kabza, görüşmemizde, Yüksek Tahsilliler Derneği çatısı altında kreş tarzı okullar açtıklarını ve bu nedenden ötürü çeşitli cezalar

aldıklarını belirtti. Gümölcine'deyken YTD'ye ait böyle bir kreş/anaokulunu ziyaret etmek istedik. Ancak kapıyı açan yetkili, Türk olduğumuzu ve Türkiye'den geldiğimizi söylememize rağmen dernekten izin almadan burayı ziyaret edemeyeceğimizi söyledi. Yetkili fotoğraf çekmemizi de istemedi. Karşılaştığımız bu olay azınlığın korkularını göstermesi bakımından önemliydi.

SÖPA ve Kapatılmasına Yönelik Karar

Bu akademi Azınlık okullarına öğretmen yetiştirmek üzere kurulmuştu. Okulun kendisi tek başına eğitim özerkliğinin açık ihlaliydi. Bunun yanında eğitiminin kalitesizliği, mezun olan öğretmenlerinin çoğunun doğru düzgün Türkçe bilmemesi, SÖPA'nın diğer olumsuz yanlarıydı. Kendisi de SÖPA mezunu olan Mustafa Baş görüşmemizde, okulda kendilerine verilen eğitimin çok yetersiz olduğunu, öğretmen yetiştirmek için değil de başka amaçlar için bu okulun kurulduğunu düşündüğünü belirtti.

Neyse ki bilimsellikten uzak bu okulun kapatılacağı ve yerine azınlıkla ilgili pedagojik araştırmaların da yapılacağı bir enstitünün kurulacağına yönelik karar sonunda alındı. Son olarak SÖPA'nın

kapatıldığı haberi de azınlık tarafından doğrulandı.³³

Diğer Sorunlar

Yukarıda sıraladıklarımızdan başka azınlığın karşılaştığı bir dizi sorun daha bulunmaktadır. Üniversiteye girişte kota uygulaması olumlu bir adım gibi algılansa bile bu kota bizzat ayrımcılığın tescilidir. Azınlık yıllarca Yunan üniversitelerinde okuyamamaktaydı. Türk üniversitelerinde veya diğer ülkelerdeki üniversitelerde okuyan kişilerin ise diploma denkliklerinde hala sıkıntılar yaşanmaktadır. Bu nedenle insanlar iş bulmakta zorlanmaktadır.

Kontenjan öğretmenleri bir diğer sorundur. Türkiye’den gelen öğretmen sayısının düşük olması ve SÖPA’nın nitelikli öğretmen yetiştirmekten uzak bulunması nedeniyle azınlık öğrencileri anadillerini öğrenememektedir.

Türkiye’den gönderilen ders kitapları uzun yıllar bir problem olmuştu. Ancak son yıllarda bu konudaki engeller ortadan kalkmış oldu. Ancak azınlık bu kitapları okutacak öğretmenlere kitaplardan daha iyi faydalanılması için “hizmet içi eğitim seminerleri” verilmesini talep ediyor.

Sonuç olarak eğitim, azınlığın en çok üzerinde durduğu konu olarak çözüm

bekleyen birçok sorunla karşımıza çıkıyor. Yunanistan bu konuda son yıllarda bazı olumlu adımlar atmış olsa da azınlığın eğitim hakkından tam olarak istifade ettiğini ve bu alanda ayrımcılığın olmadığını söylemek hala çok zor.

DİN

Batı Trakya Türk azınlığının ayrımcılığa maruz kaldığı en önemli alanlardan biri olan inanç özgürlüğü ihlalleri bağlamında, son 10 yılda Avrupa’da yükselen İslam ve yabancı karşıtı söylemin de etkisiyle, geleceğe dair bir iyileşmenin olacağını söylemek git gide zorlaşmaktadır. Yunan hükümetinin bu alanda yaşanan sıkıntıları çözmek için henüz ciddi bir politika üretememiş olması ve yaşanan sözlü ve fiili saldırıların üzerine gitme hususunda bir kararlılık gösterememesi bu kaygıların daha da derinleşeceğine dair kanaatleri haklı çıkarmaktadır.

Gerek Yunanlıların gerekse Batı Trakya Türk azınlığının din olgusunu kimliklerinin ayrılmaz bir parçası olarak görmeleri ve hayat pratiklerini bu retorik üzerinden inşa etmeleri Yunanistan’da inanç özgürlüğü alanında, özelde Batı Trakya Azınlığının genelde ise diğer Müslüman unsurların (Pomaklar, büyük şehirlerde yaşayan Müslüman göçmenler ve Rodos Müslümanları gibi) ciddi sorunlarla karşılaşmasına sebep olan önemli bir etkidir. Yunanlılık kimliğinin içerisinde var olan güçlü dini söylem, Türklere karşı

³³

http://www.gundemgazetesi.com/news/detay_01.php?h_id=348

olan tarihsel hasımlığın din üzerinden somutlaşmasını da beraberinde getirmektedir. Buna ek olarak Batı Trakya'da yaşayan Türk azınlığın, ulusun (Yunan ulusu kastediliyor) yaşadığı acılara sebep olan düşman halkın kalıntıları olarak görülmesi ise, Yunanistan'daki dinsel ayrımcılığın ve nefretin oluşmasındaki bir diğer sebebi yaratmaktadır. Bu yaygın nefret kendisini en çok (sözlü ve fiili saldırılar şeklinde) dini alanda dışa vurmaktadır.

Batı Trakya'da yaşayan Türk azınlığın, ulusun (Yunan ulusu kastediliyor) yaşadığı acılara sebep olan düşman halkın kalıntıları olarak görülmesi ise, Yunanistan'daki dinsel ayrımcılığın ve nefretin oluşmasındaki bir diğer sebebi yaratmaktadır.

Yunanistan'da Dinsel Ayrımcılığın Tarihsel, Toplumsal ve Siyasal Kökenleri

Yaklaşık 350 yıl Türk egemenliği altında kalan Yunanistan, patlak veren Yunan (Mora) İsyanı sonucu ancak 19. yüzyılın ilk çeyreğinden sonra bağımsız bir devlet olabilmıştır. Yunan milli hatırasının şekillenmesinde önemli bir kesit olan bu uzun dönem, aynı zamanda Yunan

Milliyetçiliğinin dramatik ve öç almacı anlatımlarıyla birlikte Yunan milli kimliğinin anti-Türk ve anti-İslam vurgularının beslendiği tarihsel kesiti oluşturmaktadır. Bu arada Ortodoksluğun ortaçağdaki merkezi olan İstanbul'un Türklerin "elinde" olması hem Yunan milliyetçiliğinin şoven biçimler almasında hem de dini nefretin körüklenmesinde bir argüman olarak sunulmakta ve İstanbul'un "işgal altında" olduğu gibi bir söylem ırkçı-milliyetçiler tarafından Yunan kültürü içerisinde sürekli işlenmeye çalışılmaktadır. Son olarak Yunanlıların "Büyük Felaket" olarak adlandırdıkları, Anadolu'nun kesin bir şekilde elden çıkması ve mübadeleyle sonuçlanan süreç de söz konusu ırkçılığın beslendiği kaynaklardan biridir.

Türk Yunan ortak tarihi bugün hem Türkiye'de hem de Yunanistan'da halklar arasında karşılıklı nefret söyleminin geliştirilmesinin ve her iki ülkedeki azınlığın yaşadığı ayrımcılık ve sorunların trajik bir şekilde kaynağı olmayı sürdürmektedir. İki ülke ortak tarihlerini, kaynaşmanın aracı yapmak yerine çatışmanın aracı haline getirmiştir. Yunanistan'da PASOK'un ve Türkiye'de AK Parti'nin iktidarda olduğu dönem karşılıklı havayı ılımlılaştırırsa da bu havanın sürekliliğinin sağlanması için derinlerde yatan nefretin üzerine ciddi bir şekilde gidilmesinin gerektiği açıktır.

Türkiye-Yunanistan ilişkilerinde yaşanan bozulma ve krizlerin Batı Trakya'da (Türkiye'de ise gayrimüslimler için) dini alanda yeni bir problemin yaşanmasına yahut var olan baskıların şiddetlenmesine yol açtığını görebilmekteyiz. Batı Trakya'da camilere ve dinsel mekânlara yönelik yaşanan saldırıların 6-7 Eylül olayları, Kıbrıs Barış Harekâtı, KKTC'nin kurulması, Kardak Krizi gibi iki ülke arasında yaşanan krizlerin ardından artması bahsettiğimiz duruma örnek teşkil edebilir. Bu yönüyle bakıldığında bir kez daha görülecektir ki ne Türkiye ne de Yunanistan azınlık haklarını bir insan hakları sorunu olarak görmek istemektedir. Bunun karşılığında ise soruna sığ bir mütekabiliyet çerçevesinden ve siyasi bir mesele olarak bakmaktadır. Buradan hareketle iki ülke arasındaki siyasal çatışmaların ve anlaşmazlıkların dinsel ayrımcılığın bir diğer kaynağını teşkil ettiğini söyleyebiliriz.

Yunanistan'da din üzerinden üretilen ayrımcı söylemin adreslerinden birinin de kilise olduğunu görüyoruz. Yunan hükümetinin kiliseye verdiği açık destek de durumun bir diğer vahim yönüdür. Avrupa Konseyi'nin ırkçılık ve yabancı düşmanlığıyla mücadele konularındaki organı olan ECRI'nin, 2009'da açıklanan Yunanistan hakkında hazırladığı dördüncü denetim raporunda Batı Trakya'daki Türk ve Müslüman azınlığın maruz kaldığı insan

hakkı ihlallerinin, ülkedeki dini azınlıklara yönelik ayrımcılık ve önyargıların kökeninde Yunan Ortodoks Kilisesi'nin bulunduğu görüşünün dile getirilmesi bu olguyu destekler mahiyettedir. Yunan Ortodoks Kilisesi'nin Yunan kamusal yaşamında önemli rol oynadığına vurgu yapan ECRI raporunda, kilisenin bu nedenle ülkedeki dini azınlıklara yönelik ayrımcılık ve önyargıların "kaynağı" olmaya devam ettiğini belirtiyor. ECRI bu tezini büyük ölçüde Atina'nın Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nde kaybettiği din ve vicdan özgürlüğüyle ilgili davalara dayandırıyor.³⁴ Buradan hareketle, Yunanistan'daki Hıristiyanlık vurgusunun ve İslam karşıtı söylemin besleyicisi konumundaki Ortodoks kilisesinin ülkedeki İslam karşıtı eylem ve saldırıların artmasında üzerine düşen yatıştırıcı olma görevini üstlenmediği sonucunu da çıkarabiliriz.

Sorunlar

Batı Trakya Türk azınlığının dini alanda karşılaştığı birçok sorun vardır. Bu sorunlar Yunanistan ve Türkiye arasındaki ilişkilerin durumuna göre artıp azalmıştır. Örneğin Atatürk ve Venizelos dönemindeki ilişkilerin iyi olması (1930'lar) Batı Trakya'daki azınlığın durumuna olumlu olarak yansırken 1960'larda başlayan Kıbrıs Sorunu ve

³⁴ <http://www.abhaber.com/haber.php?id=27306>

Albaylar Cuntası gibi kriz dönemleri Batı Trakya Türklerinin hem vatandaşlık hem de azınlık haklarının büyük oranda kısıtlanması sonucunu doğurmuştur. Ancak sorunlar dönemseller artma ve azalmalara uğrasa da özellikle 1955'ten sonra süreklilik arz etmiştir.

Batı Trakya'da inanç özgürlüğü kapsamında müftü seçimi; cami inşaatında ve minare yapımında karşılaşılan sorunlar, imam tayininde yaşanan anlaşmazlıklar, İslam'a ve İslam peygamberine yapılan hakaretler ve camiler ile Müslüman mezarlıklarına yapılan saldırılar gibi konularda birçok alanda ihlal söz konusudur. Ülkede yaşanan bu ihlallerin temelinde Yunanistan'ın azınlık haklarını gözetmemesinin yanında Batı Trakya'yı Türkiye'ye karşı siyasal bir koz olarak kullanmak istemesi ile Yunanistan'da (Yunan Ortodoks kilisesinin yayılmasında sorumluluğu bulunan) İslam ve azınlık karşıtı söylemin artması gibi nedenler bulunmaktadır.

Müftülük Problemi

Yunanistan'ın inanç özgürlüğü alanında hem evrensel insan haklarında belirtilen prensiplere hem de Lozan Antlaşması'nın ve sair ikili ve uluslararası sözleşmelerin ilgili hükümlerine aykırı davrandığı alanlardan biri de Müftülük problemidir. Sorun şimdiye değin azınlığı tatmin edecek

şekilde giderilememiştir. İleride ayrıntısına değineceğimiz son yasa değişikliği tasarısının sorunu çözmekten uzak olmasının yanında, azınlığın görüşüne başvurulmaması yönünden de çözümsüzlüğü artırmaktan başka bir rolü olmayacaktır. Yunanistan'ın bu konuyu azınlıkla birlikte çözmeye hala yanaşmıyor oluşu sorunu sürüncemede bırakarak var olan statüyü devam ettirmeye çalıştığı niyetinin olduğuna dair iddiaları desteklemektedir. İskeçe Seçilmiş Müftüsü Ahmet Mete bu iddianın sahiplerinden biri. Kendisiyle bu konuda görüştüğümüz Mete, *"Son yasa tasarısı azınlığa karşı bir oyalama taktiği olmasının yanı sıra Yunanistan'ın bu konuyu kâğıt üzerinde çözdüğünü AB'ye göstermek istemesidir."*

görüşünü dile getirdi. Ancak bu konuda daha farklı düşünenler de var. Bu isimlerden biri de PASOK milletvekili ve azınlık mensubu bir siyasetçi olan Çetin Mandacı. Yaptığımız görüşmede Mandacı, toptan reddedici bir tavrın aksine azınlığın sürecin içinde yer alması taraftarı. Bu bağlamda ilgili yasa tasarısının bazı maddelerinin kabul edilemez olduğu gerçeğini kabul eden Mandacı tasarıdaki bu hususların değiştirilmesiyle yasanın geçebileceğini savunuyor.

Sorunun Ortaya Çıkışı

Batı Trakya'da müftülük probleminin temelinde, eskiden seçimle iş başına gelen müftülerin Yunan hükümetinin, bu uygulamadan vazgeçerek, müftüyü atamayla iş başına getirmesi yatmaktadır. Sorun ilk defa 1985 yılında yaşanmıştır. 1985 yılında vefat eden Gümülcine Müftüsü Hüseyin Mustafa'nın vefatının ardından Yunan yetkililerinin Mısır'da eğitim görmüş bir din adamı olan ve Yunan yönetimine yakın olduğu iddia edilen İmam Rüştü Ethem'i müftü vekili olarak ataması, azınlığın büyük tepkisine neden olmuştur. Azınlık üyeleri, Türkiye'de eğitim görmüş ve senelerce müftülük başkâtibi olarak toplumun saygısını kazanmış biri olan Hacı Halil Efendi'nin en uygun kişi olduğunu ifade etmişlerdir. Azınlığın bu istekleri, 1913 Atina Anlaşması'nın müftünün Müslüman cemaat tarafından seçilmesini öngören ilgili maddesine ve Lozan'a dayanmaktadır.

Azınlığın bu tepkisi üzerine İmam Rüştü Hoca, 5 Haziran 1985'te istifasını valiye sunmuş, ancak valilik, İmam Rüştü Hoca'nın dilekçesini reddetmiştir. Bunun üzerine İmam Rüştü, ikinci bir dilekçe yazarak görevden affını istemiştir. Yunan yönetimi uzun bir süre bekledikten sonra 16 Aralık 1985'te yine yönetime yakın olduğu iddia edilen Hafız Cemali'yi

Gümülcine Müftü Vekili atamış ancak azınlığın ileri gelenleri bu atamaya da karşı çıkmışlardır.³⁵

Azınlığın kendi müftüsünü seçme talebi üç temel noktaya dayanmaktadır. Bunlardan ilki, 1913 Atina Anlaşması'nın müftülerin seçimiyle ilgili maddesidir. 1913 Atina Anlaşması, o tarihte Yunanistan'a bırakılan topraklarla sınırlıdır ve Batı Trakya bu topraklara dâhil değildir. Bununla birlikte, aynı anlaşmanın 3 Numaralı Protokolü Yunanistan'ın bütün topraklarını kapsamaktadır ve Protokole göre, Yunan yetkilileri, müftülerin, azınlık üyelerinin seçimleri sonucu iş başına gelmelerini kabul etmekte yükümlüdürler.

İkinci olarak, azınlık 2345/1920 sayılı yasayı ileri sürmektedir. Bu yasa, 1913 Anlaşması'nın Yunan iç hukukuna yansımış şeklidir ve yasanın 6. maddesi ayrıntılı bir biçimde müftü seçimlerini anlatmaktadır. Ancak yasanın ilgili maddesi 1990'da yürürlükten kaldırılmıştır. Üçüncü olarak, azınlığın önde gelenleri, İstanbul Rum Ortodoks Patriği'nin Sen Sinod Meclisi tarafından seçildiğini hatırlatmakta ve Batı Trakya müftülerinin de, karşılık ilkesine göre, (LBA'nın ilgili hükümlerinden yola çıkarak) seçimle iş başına gelmesi gerektiğini ileri sürmektedirler. Gerçekten de LBA'nın 40.

³⁵http://www.btddbursa.org/index.php?option=com_content&view=article&id=79&Itemid=82

maddesi azınlıklar tarafından açılan, kurulan dinsel kurumları azınlığın yönetmesinin bir hak olduğunu belirtmektedir.

1980’li yıllarda azınlığın müftü seçimiyle ilgili yaşadıkları sorunlar sona ermemiş ve azınlık üyeleri, Yunan makamlarının atadıkları müftüleri kabul etmemişlerdir. Yunan makamları, 25 Aralık 1990’da çıkardıkları “Batı Trakya’da Müftülük Müessesesi ve İlahiyat Okulu Kurulmasına İlişkin Esasları Düzenleyen Kanun Hükmünde Kararname” ile 2345/1920 tarihli yasayı iptal etmiş ve Batı Trakya’da müftülük kurumunun bağlı olacağı esasları yeniden düzenlemişlerdir. 19 Ocak 1991 tarihinde toplanan Batı Trakya Azınlık Yüksek Kurulu 24 Aralık 1990 tarihli kararnameyi tanımadığını açıklamıştır. Aynı şekilde Gümülcineliler de kararnameyi tanımayacaklarını açıklayıp 28 Aralık’ta kendi müftüleri olan İbrahim Şerif’i seçmişlerdir. Bu kararnamenin amacı, hem şimdiye kadar süregeldiği gibi müftü seçme konusunda yönetimi tek yetkili olarak muhafaza etmek, hem de seçilecek müftünün sonradan yönetimin iradesi dışına çıkmasını engellemektir. Bu kararname, 1913 Atina Anlaşması’nın 3 Numaralı Protokolüne, 1923 LBA’ya ve Yunanistan’ın Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Konferansı çerçevesinde üstlendiği yükümlülüklerle aykırı bir niteliğe sahiptir. Buna rağmen Yunanistan,

22 Ağustos 1991’de cemaatin tanımadığı bir kişiyi İskeçe Müftüsü olarak atamıştır. 23 Ağustos Cuma günü Cuma namazından sonra, İskeçe Müslüman Türk Cemaati, toplu olarak müftülüğe yürümek istemiştir. Protesto, polis tarafından engellenmiş ve 14 saat süren bir oturma eylemine dönüşmüş ancak, bu da gece yarısı yapılan coplu bir saldırı ile sona ermiştir.³⁶ Müftülük meselesiyle ilgili bir başka olay da Müftülük yasasının hemen ardından gelişti. Seçilmiş müftü Mehmet Emin Ağa’ya Yunan Mahkemesi 10 ay hapis cezası verdi. Cezanın yarısını yatan Ağa, yarısı için de kefalet ödedi.³⁷ Mehmet Emin Ağa bundan sonra da defalarca yargılandı ve yetki gaspı gerekçesiyle “mahkûm” oldu. Bundan başka Halen İskeçe ve Gümülcine’de azınlığın seçtiği ve tanıdığı ile İdare’nin re’sen atadığı ve azınlığın tanımadığı ikişer müftü bulunmaktadır.³⁸ Biz de bu nedenlerden ötürü azınlığın tanımadığı atanmış müftüleri, Batı Trakya Türk azınlığının haklarına yönelik olumsuz tutum ve eylemlerinden ötürü görüşme listemize almadık.

1985’ten beri süregelen bir sorun olan ikili müftülük sorununda halen mevcut Gümülcine müftüsünün seçim süreci

³⁶http://www.btddbursa.org/index.php?option=com_content&view=article&id=79&Itemid=82

³⁷http://www.batitrakyalilar.com/dev/kronoloji/orgu_tlenme.asp

³⁸<http://www.westtrakien.com/batitrakya/sorunlari/haklarininihlali.html>

ilahiyatçılar arasından 3 aday çıkması ve bir Cuma namazında adayların halka sunulması, açık oy usulü ile yapılmış ve İbrahim Şerif müftü seçilmiştir. İbrahim Şerif'e "müftü gibi davrandığı" gerekçesiyle AIHM'de dava açıldı...

Batı Trakya'da müftülük seçimi ile ilgili sorun hala sürmektedir. Ancak sorunun iyileşme yönüne gideceği hususunda olumlu bir atmosferin oluştuğunu söyleyebiliriz. Son olarak To Vima gazetesi, Yunan Hükümetinin müftülerin tekrar seçimle işbaşına gelmesi ve müftülerin İslami konulardaki yargı yetkilerine ilişkin Başbakan Yardımcısı Theodoros Pangalos (son hükümeti istifasından önce) başkanlığında çeşitli bakanlardan oluşan bir komisyonun, Gümülcine, İskeçe ve Meriç illerinde müftülerin 'dolaylı' olarak seçimle belirlenmesine yönelik bir yasa tasarısıyla ilgili yaptığı çalışmada son aşamaya geldiğine dair bir haber yaptı.³⁹ Eğer bu hayata geçirilirse Yunanistan'ın son yıllarda yapmış olduğu en olumlu adım olacak. Böylesi bir durum, Batı Trakya halkının itibarının bir anlamda geri iadesi sayılabilir. Bu aynı zamanda, Yunan hükümetinin sorunun çözümü noktasındaki samimiyetinin de bir göstergesi sayılacaktır. Bütün bu iyi niyet girişimlerine ve oluşan ılımlı atmosfere

³⁹ <http://www.turkishgreeknews.org/tr/yunanistan-dan-muftu-acilimi-5438.html>

rağmen Atina yönetimi, atanmış Gümülcine Müftüsü Cemali Meço'nun 24 Aralık 2010 tarihinde sona eren görev süresini uzattığını duyurdu. Eğitim, Ömür Boyu Öğrenim ve Din İşleri Bakanlığı'nın talebini dikkate alan Cumhurbaşkanı Karolos Papulyas, atanmış Gümülcine Müftüsü Cemali Meço'nun görev süresini uzatan ilgili kararnameyi 17 Aralık 2010 tarihinde imzalayarak bakanlığa gönderdi. Cumhurbaşkanlığı kararnamesinde yer alan tek maddelik kararda; "Gümülcine Müftüsü Hafız İdris oğlu Cemali Meço'nun görevinin sona eriş tarihi olan 24.12.2010 tarihinden itibaren yenilenmesine karar verilmiştir." ifadeleri kullanıldı. Bu karardan sonra atanmış İskeçe ve Dimetoka müftülerinin görev sürelerinin de aynı şekilde uzatılması bekleniyor.⁴⁰

İmam Tayini Sorunu

Batı Trakya'da dini alanda yaşanan bir diğer sorun, 2007 yılında yasa değişikliğiyle beraber ortaya çıkan imamların tayini sorunudur. 3536/2007 (Resmi Gazete - ΦΕΚ Α/42/23.02.2007) sayılı söz konusu yasa, imamların beş kişilik ve Hıristiyan üyelerden oluşan bir heyet tarafından seçimlerini ve dokuz aylık belirli süreli bir iş sözleşmesi ile işe

⁴⁰ <http://www.batitrakya.org/component/content/article/6-bati-trakyadan-haberler/435-yunanistan-anlasmalara-ragmen-bati-trakya-muftuluk-sorununu-uzatti.html>

alınmalarını öngörmektedir. Böylesi bir uygulamanın yerleşmiş geleneklere aykırı olması ve özellikle atanan imamları belirleyen heyet üyelerinin Hıristiyan olmaları Batı Trakya Müslüman Türk azınlığının tepkisine neden olmaktadır. Müslümanların imamını Hıristiyan bir heyetin atamasını kabul etmeyen azınlık toplumu, bu yasanın tekrar eski uygulamaya geçilmesi suretiyle değiştirilmesini ya da kaldırılmasını istemektedir. Yunanistan Parlamentosu ve hükümeti kendi vatandaşlarına yönelik gereksiz ve küçük düşürücü bu uygulamayı, bir an önce, azınlık toplumunun arzuladığı duruma getirmelidir.⁴¹ Bu konuyla ilgili Batı Trakya Camileri Din Görevlileri Derneği Başkan Yardımcısı Sadık Sadık'la yaptığımız görüşmede kendilerine kayıtlı 149 imam bulunduğunu ayrıca derneklerine birkaç istisna dışında bütün atanmış imamların da üye olduğunu belirtti. Sadık buna rağmen derneklerinin halen bir işlevinin olduğunu ancak derneğe üyelikte atanmış-seçilmiş ayrımı yapmadıklarından Yunanistan'ın imamları bölme politikasının dernekleri aracılığıyla bozulduğunu sözlerine ekledi.

Sonuç olarak Yunanistan Devleti'nden bu aşamadaki beklenti, sorunu siyasal şantaj alanından uzak tutup evrensel inanç

⁴¹ <http://www.millet.gr/haber.php?haberid=23865>

özgürlüğü normlarına ve Lozan Antlaşması ile sair antlaşma ve protokollerin gereklerini dikkate alarak hakkaniyetle çözmesidir.

Diğer Sorunlar

Batı Trakya'da idari anlamda gerçekleşen insan haklarının yanı sıra kutsal mekânlara ve şahıslara yönelik sözlü ve fiili saldırılar da sıkça kaydedilmektedir. Aşağıda, son zamanlarda yaşanmış olan bu türden saldırıların ayrıntıları rapor edilmektedir. Saldırıların niteliği göz önüne alındığında hem tarihsel hem de güncel sebeplerinin⁴² birlikte olduğu görülecektir. Ayrıca artan saldırıların kaygı verici boyutlarda olduğunu ve böylesi bir durumun Yunan hükümeti tarafından ciddiyle takip edilmediğini de belirtmemiz gerekiyor.

Okular Camii yeni ve eski

⁴² Tarihsel sebebin Yunanistan'daki Türk düşmanlığı güncel sebebin de İslamofobi olduğunu belirtelim.

saldırından iki kare.

Okçular Camii yine kundaklandı: İskeçe ilinde yer alan Okçular (Toksotes) Köyü Camii 2 Eylül gecesi Teravih namazından sonra kısmen yakıldı. Yanıcı maddelerin alev alması sonucu halılar kısmen yandı ve kullanılamaz hale geldi. Caminin avizeleri, ahşap kaplamaları, minber, Kur'an-ı Kerim'ler ve taş mihrap da hasar gördü. Camideki hasarın 50-60 bin Euro olduğu tahmin ediliyor. Aynı cami 7 Mart 2004 tarihinde Yunanistan'da milletvekili genel seçimlerinin olduğu gece tamamen yakılmıştı. (04.09.2009)⁴³

Yunanistan minare yapımını engelledi: Batı Trakya'da Dedeağaç'a bağlı Hasanlar Köyü Camiine minare yapımı Yunan polisi tarafından durduruldu. Batı Trakya Türk Azınlığı'nın yaşadığı bölgelerde camilerin tamiri ve minaresi olmayan camilere minare yapılma çalışmaları uzun yıllar sonra başladı. Ancak Yunan yetkililerin minarelerin yapımı konusunda verilen

⁴³<http://www.iha.com.tr/haber/detay.aspx?nid=87111&cid=4>

izinlerin sadece 7,5 metre olması nedeniyle son günlerde bölgede sıkıntılar yaşanıyor. (19.10.2009)⁴⁴

Sünné Camii Kapısı'ndaki hakaret içerikli yazı ve figürler

İskeçe'deki (Xanthi) Sünné Camii'ne saldırı: Batı Trakya'da, İskeçe'deki (Xanthi) Sünné Camii'ne kimliği belirsiz kişi ya da kişiler tarafından saldırı düzenlendiği bildirildi. Olayda, saldırganların, caminin camlarını kırarak, kapı ve duvarlarına boya ile Yunanca küfür içeren sloganlar yazdığı kaydedildi. (09.12.2009)⁴⁵

Yunan Metropolitinin İslam hakkındaki ağır sözleri: İslam dinini "sözde din" olarak niteleyen Serafim Mısır'ın

⁴⁴http://www.balkangunlugu.com/v3/index.php?option=com_content&view=article&id=2361:hasanlar-koevue-camiinin-minare-inaat-ile-ilgili-dava-guemuelcinede-goerueuedue&Itemid=146

⁴⁵<http://www.zaman.com.tr/haber.do?haberno=925038>

İskenderiye kentinde kilise önünde kimin gerçekleştirdiği henüz belli olmayan bombalı eylemin ardından “İslam’a inananların en belirgin özelliği sözde peygamberin sözde getirilerini kabul etmeyenleri kesmek ve öldürmektir” dedi.⁴⁶ Yunan metropolitinin açıklamaları her kesimden tepki aldı. Ancak Yunan hükümeti açıklamanın ardından herhangi bir açıklamada bulunmadı.⁴⁷

Mezarlık tahrip edildi: Batı Trakya'nın Gümülcine kentinde bulunan Poşpoş mahallesindeki Türk Azınlığa ait mezarlık, kimliği belirsiz kişilerce tahrip edildi. 20'den fazla mezar taşı yerinden sökülerek kırıldı. Mezarlık duvarlarına ise "Konsolosluk Defol" ve "Hrisi Avgi- Altın Şafak Örgütü" yazılmış. Kimler tarafından kullanıldığı tam olarak bilinmeyen aşırı sağcı AŞÖ adını, Yunanistan'da farklı kesimlere karşı yaptığı saldırı ve tahriklerle duyuruyor. 500 kişilik kalabalık bir grup ise saldırıları protesto etti. Gümülcine Başkonsolosluğu'na yürüyüşe geçen azınlık üyeleri, itidal çağrısı üzerine sessiz şekilde dağıldı (15.08.2010).⁴⁸

Yunanistan'daki tarihi cami girişine domuz başı asıldı: Kavala'nın eski şehir olarak bilinen Osmanlı eserlerinin yoğun olduğu bölgesinde yer alan Alaca Camii, çirkin bir eyleme maruz kaldı. Bu sabah fark edilen eylem öncesi kimliği tespit edilemeyen kişi ya da kişilerin, gece yarısı getirdikleri tahmin edilen küçük bir domuzu cami girişinde kestikleri bildirildi. Daha sonra başını bıçak ile ahşap kapı üzerine çivilediler. (03.02.2011)⁴⁹

Uysallı Köyü Camii'ne Saldırı: 2 Mart 2011 tarihinde Gümülcine'ye bağlı Uysallı Köyü Camii'nin camları kimliği belirsiz kişi ve/veya kişilerce kırıldı. (02.03.2011)⁵⁰

⁴⁶http://www.sabah.com.tr/Dunya/2011/01/09/yunan_metropolit_islama_kin_kustu

⁴⁷ <http://www.resmi-gazete.org/gundem/duyurular/diyanet-isleri/bas---n-a---klamas---yunanistan-pire-metropolit-serafimin---.html>

⁴⁸ <http://yenisafak.com.tr/Dunya/?i=273491>

⁴⁹ <http://www.zaman.com.tr/haber.do?haberno=1088609&title=yunanistandaki-tarihi-cami-girisine-domuz-basi-asildi>

⁵⁰ <http://www.millet.gr/haber.php?haberid=23533>

Gazeteci Yorgos Trangas Hz. Muhammed'e hakaret etti:

Yunanistan'ın tanınmış gazetecilerinden Yorgos Trangas, özel bir televizyon programında yayınlanan "1821 Yunanistan'ın bağımsızlığı" dizisiyle alakalı çalıştığı radyoda İslam peygamberine hakaret ettiği bildirildi. Konuyla ilgili İskeçe Müftülüğü gazetecinin Müslümanlardan özür dilemesi gerektiğine dair açıklama yaptı (11.03.2011).⁵¹

İskeçe'de cami inşaatına hapis ve para cezası: İskeçe'ye bağlı Dolaphan Köyü Camii mütevelli heyetine 700 bin Euro, Dedağaç'ın Hasanlar köyündeki minare işçilerine 3 ay hapis cezası verildi. . 2007 yılında yasal izinle tamirat yapılan Dolaphan Camii'nde kaçak inşaat iddiasıyla Şehir Planlama Dairesi tarafından 340 bin Euro para cezasının aradan geçen zaman içerisinde faiziyle birlikte 700 bin Euro'ya çıkarılması köy halkını şoke etti. Dört yıldır devam eden sorun nedeniyle köy halkı, camiye kullanamıyor. Namazlar, caminin bodrum katında kılınıyor. Sorunun çözümü konusunda muhatap bulmakta da zorlanan köylü, para cezasının çok daha yüksek rakamlara ulaşmasından endişe ediyor.⁵²

⁵¹<http://www.iskecemuftulugu.org/haber.php?duyid=111>

⁵²<http://www.zaman.com.tr/haber.do?haberno=1118702&title=batı-trakyada-cami-insaatlari-ile-azinlik-gazetelerine-ceza-yagiyor>

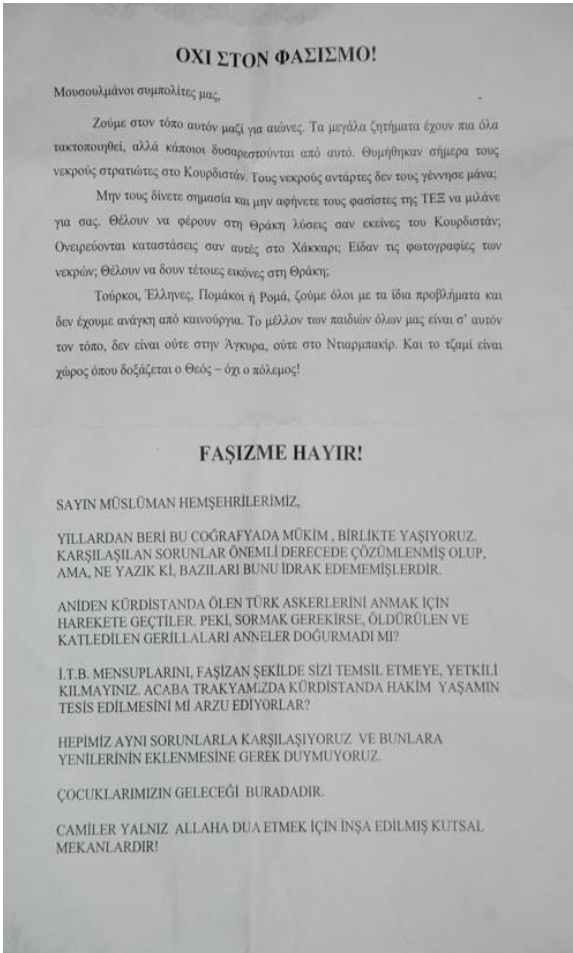
Mevlit okutulmasına ırkçılardan ve PKK sempatanlarından protesto:

11 Kasım'da yaşandığı iddia edilen olayla ilgili Çınar FM'in haberinde⁵³ PKK saldırısında ve Van depreminde ölenler için İskeçe Sünne Mahallesi'ndeki camide okutulmak istenen mevlidi İrkçı bir Yunan grubuyla Selanik'ten geldikleri iddia edilen PKK sempatanı bir grup provoke etmek istedi. Antifonitis gazetesi sahibi Kostas Karaiskos'in bir kameramanla camiye girdiği ve çekim yaptığı ardından da cami dışında ırkçı açıklamalarda bulunup insanları tehdit ettiği belirtiliyor. Haberde ayrıca, PKK sempatanı bir grubun PKK sembolü bayraklar açarak bir de bildiri dağıttıkları yer alıyor. Polisin geniş güvenlik önlemi aldığı ve göstericileri camiye yaklaştırmadığı olayda protestonun ciddi bir taşkınlık yaşanmadan sonlandığı belirtiliyor. Bu konuyla ilgili azınlık mensuplarıyla yaptığımız görüşmelerde halkın bu olayı doğruladığını gözlemledik. Aşağıda Çınar FM'in sitesinde yer alan, PKK sempatanları tarafından dağıtıldığı iddia edilen bir bildiri ve olayla ilgili bir fotoğraf yer almaktadır. (11.11.2001)

⁵³ <http://www.cinarfm.gr/haber-oku.php?haberid=984>

PKK sempatanlarının Batı Trakya'daki şehitleri anma mevlidine yönelik protesto eylemi ve bildirisi.

Batı Trakya'da inanç özgürlüğü alanındaki sorunlar Yunanistan'ın göz ardı edemeyeceği kadar ciddi boyutlardadır. Batı Trakya'daki Müslüman Türk azınlığın problemlerinin giderilebilmesi için müftülük probleminin giderilmesi ile cemaate ve İslam'ın kutsal değerlerine artan saldırıların bir an önce önüne geçilmesi gerekmektedir. Karamanlis döneminde çözüme yönelik ciddi denilebilecek hiçbir girişim olmamasına rağmen son PASOK iktidarının meselenin ciddiyetiyle alakalı daha olumlu sinyaller verdiğini söyleyebiliriz. Türkiye ile bu konuda karşılıklı geliştirilen ilişkiler, müftülerin seçim yoluyla gelmeleri için atılacağı vaat edilen adımlar ve Atina'ya cami yapılması yönünde alınan karara⁵⁴ bakıldığı zaman Batı Trakya'da yaşayan Müslüman Türk azınlığın haklarının olması gereken standarda ulaşacağına dair ümit verici gelişmeler yaşandığını ancak yine de temkinli olmak gerektiğini düşünmekteyiz.

TÜRK KİMLİĞİNİN VE KÜLTÜRÜNÜN İNKÂRI

Batı Trakya'daki Türk azınlığın yaşadığı sorunların başında, Türk kimliğinin inkârı gelmektedir. Yunan yönetimi, 1967 Cuntasına kadar bölgedeki azınlığı Türk olarak tanımlarken; bu süreçten sonra

⁵⁴<http://www.zaman.com.tr/haber.do?haberno=958474&title=atinaya-cami-yapilmasi-icin-hukumet-harekete-gecti>

Yunanistan'da “Türk azınlık yok” demiştir. Türkleri etnik bir grup olarak tanımayan Yunanistan, Batı Trakya Türklerini “Müslüman Yunanlar” olarak nitelemiş, azınlık statüsünden doğan (ve doğabilecek) hak ve taleplerin önüne geçmek istemiştir. Yunanistan, bu tanımı, LBA'da geçen “Müslüman” terimine dayandırmaktadır. “Türk” yerine “Müslüman” ibaresinin kullanıldığı doğru olmakla birlikte bu, temelde iki nedene dayanmaktadır. Öncelikli neden, Batı Trakya'daki azınlığın Yunan uyruğunda, Türkiye'deki azınlıkların da Türk uyruğunda bulunması ve ayırt edilmeleri için din ögesinin kullanılmasının zorunlu olmasıdır. Diğer bir nedense, Osmanlı Devletinde “ulus” yerine “ümme” bilincinin hâkim olmasıdır. Kaldı ki dönemin atmosferinde ulus-devleti oluşturmanın tek koşulu hala bile etnisite değil dindi. Bu nedenle Türkiye ilk yıllarında ulus-devletini dinsel temelde oturtmuştu. Bu algı daha sonraları değişse bile devletin ve halkın o zamanki millet algısında Türklüğün biricik koşulu Müslüman olmaktı.

30 Ocak 1923 tarihinde imzalanmış olan Türk-Rum Ahalinin Mübadelesi Ahitnamesinde, “Türk” ve “Rum” terimleri açıkça kullanılmıştır. Üstelik Türk-Yunan Karma Komisyonu tarafından Batı Trakya'daki azınlık mensuplarına verilen ve onların gayri mübadil olduğunu bildiren établi belgeleri de Müslümanlardan ve

gayrimüslimlerden değil, “Türk” ve “Rum”lardan söz etmektedir.

Yunan yönetimi, Türk kimliğini inkâr politikasıyla azınlığın Türkiye'ye karşı herhangi bir yakınlık ve aidiyet hissetmesini engellemek için asimilasyon sürecinin hızlandırılmasını hedeflemektedir. Yunanistan'ın bu asimilasyon politikası kendisini 3 şekilde göstermektedir. Bir yandan her alanda sorunlar çıkararak Türkleri göçe zorlamaya⁵⁵ çalışırken, bir yandan da onları asimile etmeye çalışmaktadır. Bunları başaramadığı takdirde Türkleri Yunanistan'ın çeşitli yerlerine yerleştirmeye ya da diğer bölgelerden veya yurt dışından Yunanlı getirerek nüfusu Türklerin aleyhinde bozmaya çalışmaktadır.

Öte yandan, Türkiye Cumhuriyetinin, Batı Trakya'daki Türk azınlık üzerinde söz sahibi olmasının engellenmesi istenmektedir. Fakat bu politika, iki ülke arası siyasi konjonktüre bağlı olarak sertleşme ve yumuşama göstermektedir. Türkiye ile kriz yaşadığı dönemlerde Türk azınlığı sadece dinsel azınlığa indirgeyen Yunanistan, yakınlaşma dönemlerinde tam aksi uygulamalarda bulunabilmiştir. Bunun en güzel örneği, 1930'lar ve 1950'ler arasında, Atatürk ile Yunan Başbakanı Venizelos'un başlattığı, İnönü ve

⁵⁵ Bugüne kadar başta Yunan politikaları olmak üzere çeşitli nedenlerden ötürü yurtdışında yaşayan yüz binlerce Batı Trakyalı bulunmaktadır.

Menderes'in devam ettirdiği iyi niyet ortamında, Yunan hükümetlerinin azınlığı tanımlamak için "Türk" ifadesini kullanmaları ve kullanımına izin vermeleridir. Örneğin, 3065 sayılı 1954 tarihli "Batı Trakya'daki Türk Okullarının İşleyişi ve Denetimi Hakkında" başlığını taşıyan kanun (Mareşal PAPAGOS kanunu), ilkokulların adında Türk kelimesinin geçmesini onaylamıştır. Fakat 1955 yılından günümüze kadar süregelen azınlık politikasına baktığımızda ise "Türk" etnik kimliğinin tanınmaması birçok yaptırımı ve kısıtlamayı da beraberinde getirmiştir. Bu kısıtlamalar "Türk" kelimesi geçen sivil toplum kuruluşlarının kapatılmasından, kendilerini Türk olarak tanımlayan kişilerin yargılanmasına kadar bir dizi ihlalleri içermektedir. Adında 'Türk' ibaresi geçen vakıflar kapatılmakta, okulların adları değiştirilmekte, Türk azınlık okullarında Türkçe dahi bilmeyen öğretmenler görev yapmakta, azınlık basınının ifade özgürlüğü engellenmekte ve daha birçok benzeri sorun yaşanmaktadır. Tüm bu sorunların temelinde ise Türk kimliğinin inkârı vardır. Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu'nun Batı Trakya ziyaretinde "Müslüman Türkler" demesi Yunan yönetimini kızdırmış, Hükümet Sözcüsü Yorgos Petalotis "*Batı Trakya'daki 'Yunanlı Müslümanların' davetsiz avukatlara ve savunuculara ihtiyacı*

olmadığı" şeklinde açıklama yapmıştır. Bugüne kadar, Yunan yönetimi tarafından Türk kimliğinin tanınması yönünde olumlu herhangi bir adım atılmamakla birlikte, dönemin Dışişleri Bakanı Yorgo Papandreu 1999 yılında verdiği bir demeçte "Hiç kimse Batı Trakya'da Türk kökenli Müslümanların varlığını inkâr edemez. Sınırlar zorlanmadığı takdirde benim için bir Batı Trakyalının kendisini Türk, Bulgar veya Pomak olarak tanımlamasının bir önemi yoktur" demiştir. Bu ifade koşullu olmakla birlikte Türk kimliğini kabul etmek olarak algılansa da, resmi olarak bundan sonraki süreçte Türk kimliğini tanımaya yönelik bir gelişme olmamıştır. Fakat Batı Trakyalı azınlık, Türkiye'yi sadece soydaşlarının yaşadığı bir yer olarak değil, aynı zamanda yıllardır verdikleri Türk kimliğini yaşatma mücadelesinin hayat bulduğu yer olarak görmektedirler. Yunan yönetiminin, Davutoğlu ziyaretine gösterdiği tepkinin bir sebebi de Türk Dışişleri Bakanının yoğun bir ilgiyle karşılanmasıdır ki bu da asimilasyon ve Türkiye'den uzaklaştırma politikasının başarısızlığının işaretidir.

Batı Trakya'da Müslüman Türk azınlık tarafından kurulan ve adında 'Türk' ifadesi yer alan dernek ve vakıf gibi sivil toplum kuruluşları 'Türk' sıfatının kullanılmasının toplum düzenini bozacağı gerekçesiyle kapatılmaktadır. 1984 yılında İTB ve

GTGB, 1985 yılında da BTTÖB kapatılmıştır. 21 Mart 2001 tarihinde kurulan Rodop İli Türk Kadınları Kültür Derneği'nin de 20 Eylül 2002 tarihinde Rodop İstinaf Mahkemesi'nde görüşülen davasının kararı ise 17 Ocak 2003 tarihinde açıklanmış ve mahkeme; ismindeki "Türk" kelimesi nedeniyle, böyle bir derneğin kurulamayacağını belirtmiştir. 1984 yılından bu yana devam eden İskeçe Türk Birliği'nin kapatma davası Şubat 2005'te sonuçlanmıştır. Yunanistan Yargıtay Genel Kurulu, savcının "*Birliğin Yunanistan'da yaşayan bir Türk azınlığı olduğunu ileri sürme çabalarıyla yabancı bir ülkenin çıkarlarına hizmet ettiği ve var olmayan bir azınlık sorunu yarattığına*" yönelik iddialarını kabul ederek, İskeçe Türk Birliği'nin temyiz başvurusunu reddetmiştir. Bunun üzerine Avrupa Batı Trakya Türk Federasyonu ve Avrupa çapında ABTTF'ye üye 29 Batı Trakya Türk Derneği öncülüğünde karar kınanmak üzere geniş çaplı bir imza kampanyası başlatılmış ve dava AİHM'e taşınmıştır. AİHM, "*derneğin kamu düzeni açısından tehlikeli olduğuna ilişkin gerekçelerin, gerçek ve hedefin, Yunanistan'da bir etnik azınlığın var olduğu fikrini savunmak olması halinde bile, bunun kendi başına demokratik bir toplum için tehdit oluşturmayacağını*" ifade etmiştir. Ayrıca "*Bir ülkede farklı azınlıkların ve*

kültürlerin varlığı demokratik bir toplumun uluslararası hukukun kurallarına göre hoşgörülü davranmasını hatta korumasını ve desteklemesini zorunlu kılan tarihi bir gerçektir."

ifadesini kullanmıştır.

Yunanistan yüksek mahkemesinin "*Batı Trakya'da Türk yoktur.*" gerekçesiyle verdiği Türklere ait tüm derneklerin kapatılması kararı Batı Trakyalı Müslüman Türk azınlığın milli kimliklerinin, Yunan yönetimi tarafından inkâr edilmesi anlamına gelmiştir. Yüksek mahkemenin kararını duyan Batı Trakya Müslüman Türk azınlığı mensupları söz konusu kararı protesto etmek amacıyla 29 Ocak 1988 Cuma günü GTGB önünde toplanmak üzere harekete geçmiştir. Yunanların kurduğu barikatlar, şehre giden otobüs seferlerinin iptal edilmesi gibi engellemeler sonuçsuz kalmış, Türk azınlığın toplanmasına mani olamamıştır. On binlerce Türk, GTGB önünde toplanarak hep bir ağızdan "*Batı Trakya'da Türk vardır, bunun ispatı da bizleriz. Mallarımıza el konulabilir, hapislerde çürüyebiliriz ama Türklüğümüzden asla vazgeçmeyiz.*" diyerek demokratik taleplerini ve inkâra karşı tepkilerini ortaya koymuşlardır. Bu tarih Batı Trakyalı Türk azınlık tarafından milli direniş günü olarak adlandırılmakta ve her yıl kutlanmaktadır. Bu direnişin

ikinci yıl dönümü olan 29 Ocak 1990 tarihinde ise, fanatik Yunanlı gruplar tarafından Gümölcine ve İskeçe'de Türklere karşı toplu saldırılar düzenlenmiş ve bunun sonucunda ne azınlık halkının zararı karşılanmış ne de saldırganlar cezalandırılmıştır. Olayların ardından zarar gören Türk azınlıkla ilgilenmeye çalışan Türkiye Cumhuriyeti Gümölcine Başkonsolosu Kemal Gür, bir yazısında Türkler için "**soydaşlarımız**" ifadesini kullandığı gerekçesiyle Yunan hükümeti tarafından "*persona non grata*" (istenmeyen adam) ilan edilmiştir. Sadık Ahmet ve İbrahim Şerif hakkında 1990'lı yıllarda açılan davalardan birinde suçlandıkları konu "Türk" sözcüğünü kullanmak suretiyle açıkça veya dolaylı olarak yurttaşları şiddete yönelterek veya halk arasında bölünme yaratarak toplumsal barışı bozmaktı.⁵⁶ Bu tip yargılamalar Yunanistan tarafından her an için kullanabileceği bir yıldırma aracı olma özelliğini korumaktadır.

Yunanistan'ın "Türk" sözcüğünü yasaklaması açık bir insan hakları ihlalidir. Bu konuda Yunanistan'ın tek gerekçe olarak Lozan'daki ifadeyi göstermesi nesnellikten uzak olmasının yanı sıra çağdışı bir gerekçedir. Günümüzün insan hakları standartları ve ulusal azınlıklar konusunda kaydedilen ilerleme herhangi

bir topluluğun kendisini istediği gibi tanımlayabilme hakkının olduğunu ortaya koymaktadır. Bu bağlamda Batı Trakya'da yaşayan toplumun kendisini Türk olarak ifade etmek istemesi onların bireysel haklarını kolektif olarak kullanmaları anlamına gelir ki Yunanistan'ın taraf olduğu bütün uluslararası sözleşme metinlerinde bu hak açıkça belirtilmektedir. Bu konuyla ilgili olarak GTGB'ye yaptığımız ziyarette dernek binasındaki tabelanın hala "Türk" sözcüğü geçtiğinden ötürü indirilmiş olduğunu gördük. Dernek Başkanı Koray Hasan'la yaptığımız görüşmede Hasan, Yunanistan'ın AİHM kararlarını hala uygulamadığını ve bu konuda bir ilerleme kaydedilemediğini belirtti. Yunanistan bütün bu haklı çağrılarını dikkate almalı ve AB üyesi bir ülke olarak bu ilkel dayatmadan bir an önce vazgeçmelidir.

Batı Trakya'da Pomakların Etnik ve Kültürel Aidiyeti Sorunu

Batı Trakya'da özellikle İskeçe Bölgesi ile azınlığın Balkan dediği Bulgaristan sınırına yakın dağlık köylerinde yaşayan Pomaklar hem Türk azınlığın asimilasyon korkuları hem de Yunanistan'ın siyasal hesapları uğruna, sürekli maniple edilmekte olan bir halktır. Batı Trakya'ya yaptığımız ziyarette Pomak asıllı azınlık yurttaşlarıyla da görüşme imkânımız oldu. Genel olarak Türklerle kaynaşmış

⁵⁶ **Türk Dış Politikası: Kurtuluş Savaşı'ndan Bugüne Olgular, Belgeler, Yorumlar**, Ed: Baskın Oran, C. II., İstanbul, İletişim, 2005, S. 446

olduklarını gözlemlediğimiz Pomaklar, azınlık nüfusu içinde sayılmaktadır. Azınlık toplumunun daha muhafazakâr kesimini oluşturan Pomaklar Yunanistan açısından azınlığı bölme politikalarına sürekli malzeme yapılmaktadır. Pomaklar bu nedenden ötürü oldukça rahatsızlar. Kendisi de bir Pomak olan ve Gümölcine’de imamlık yapan Abdullah, yaptığımız görüşmede Pomakların dillerinin Türkçe’den farklı olduğunu ancak uzun yıllardan beridir Türklerle yaşadıklarından ve Müslüman olduklarından ötürü Pomakların Türk kültürünü bir üst şemsiye olarak benimsediğini ifade etti. Ancak aynı zamanda hem Yunanistan’ın Pomak politikasından hem de çok az da olsa azınlık mensubu kimseler tarafından tarif edilmek istenmekten rahatsız olduğunu dile getirdi. Pomakların kendi iradelerinin iki kesim tarafından da hiçe sayıldığını belirten Abdullah

“Eğer Türk kavramı bir etnisiteyi belirtecekse ben Türk değilim ancak; bir kültürün, bir ortak tarihin adı olacaksa ben Türküm”

diyor. Türkiye’de uzun yıllar kaldığını ve hafızlık eğitimi aldığını belirten Abdullah, Türkiye’nin, son yıllar hariç, bu bölgede yaşayan Müslümanları hep etnik köken temelinde ele aldığını ancak son yıllarda Türkiye’nin bu algısının değiştiğini

düşündüğünü ve bunun sevindirici olduğunu sözlerine ekledi.

Pomaklarla ilgili bu hassas meselede azınlık halkı bu konuda kendi arasında çok küçük meseleler hariç bir ayrım yaşamazken bazı azınlık temsilcilerinin bu meseleyi tartışmaktan hala uzak olduğunu ve bunun başlıca nedeninin Yunanistan’ın Pomak-Türk ikiliği yaratmasıyla nüfusu git gide azalan azınlığı asimile etme korkusu olduğunu gözlemledik. Ancak azınlığın yeni yetişen eğitilmiş ve genç kuşağının bu konuda tartışmaya daha açık olması ve bu tartışmaların ayrışmayı değil kaynaşmayı sağlaması gözlemlediğimiz sevindirici gelişmelerden biri.

Batı Trakya’da yaşayan Müslüman azınlığın hak arayışlarında Pomaklara olan yaklaşımlardaki sakatlıkların bu mücadeleye zarar vereceğini düşünüyoruz. Pomakların Azınlık mensubu olduklarını hatırlatarak azınlıkla ilgili konulardaki karar alma süreçlerine daha fazla dâhil edilmelerinin hem Yunanistan’ın bölme politikalarını hükümsüz kılacağını hem de daha kaynaşmış bir toplumu sağlayacağını düşünüyoruz. Bu bağlamda Yunanistan’ın bu süreci baltalamaya yönelik faaliyetlerinin de ayrıca takip edilmesi gerekiyor.

SİYASAL YAŞAM VE TEMSİL SORUNU

Batı Traka'da yaşayan azınlık geleneksel olarak ortanın solu olarak bilinen PASOK ve ortanın sağı olarak bilinen YDP ile siyasal yaşama katılmaktadır. DEB Partisi yeniden kurumsallaşıp aktifleşmesiyle azınlığın en önemli siyasi partisi konumunda. Genel olarak siyasi yaşama katılma yanlısı bir eğilim gösteren azınlık mensuplarının bu yönüyle, Yunan toplumundan kendilerini soyutlamalarının söz konusu olmadığını söyleyebiliriz. Ancak Yunan hükümetinin yıllardır azınlığın siyasal katılımı önüne çektiği setler nedeniyle azınlık, şu sloganı yükseltiyor: **Entegrasyona evet, asimilasyona hayır!**

Siyasal temsil anlamında Azınlık Danışma Kurulu en üst düzey kurul olarak göze çarpıyor. Bu kurulda kararların şeffaf ve hesağ verilebilirliğine dair sorular yönettiğimiz Kurul üyeleri kurulda her şeyin tartışıldığını ve kararların demokratik olarak alındığını belirtti. Ancak azınlıktan başka şahıslarla yaptığımız görüşmelerde kurulun daha önceden belirlenmiş kararları onaylamaktan öteye geçmediğini iddia ettiler. Sonuç olarak Azınlık Danışma Kurulunun kararlarının kamuoyunda tartışılmasına zemin oluşturulması ve kararların sorgulanabilirliğinin sağlanması

beklenmektedir. Türkiye'deki siyaset ve kamuoyu tarafından Batı Trakya konusunun ihmal edildiği azınlığın genel kanaatini oluşturmaktadır.

Türkiye'nin Batı Trakya meselesine olan sorunlu yaklaşımını eleştiren azınlık mensupları sadece iki ülke ilişkileri gündeme geldiğinde hatırlanmak istemediklerini belirtiyor. DEB Partisi yetkililerinden biri şunları belirtti.

“sadece patrik konuştuğunda akla gelen bir mesele olmak istemiyoruz. Biz Yunanistan gibi Hıristiyan bir ülkede yaşayan Osmanlı mirasızız”

AB lobisindeki çabalarımız iç mesele kılıfıyla görmezden geliniyor. AB'nin bu mantığına kendilerince bir anlam veremediklerini belirten azınlık bunun çifte standart örneği olduğunu belirtiyorlar. Herhangi bir dernekleşme girişiminde Pomak ve Çingene isimlerinin kullanımında herhangi bir engelleme söz konusu olmamasına rağmen “Türk” isminin kullanılması yasak olduğunu belirten yetkililer örgütlenme hakkı konusunda caydırıcı ve ayrımcı bir politika uygulandığının altını çizdiler. Siyasi partilerimiz hakkında ülkedeki aydınlara negatif yazılar yazdırıldığını belirten DEB Partisi Genel Başkanı Çavuş, DEB Partisini aşırı milliyetçi LAOS Partisiyle kıyaslamaya çalıştıklarını böylece

partimizi marjinal göstermeye çalıştıklarını belirtti.

Siyasal katılıma yönelik engeller konusunda kendisiyle görüştüğümüz İskeçe İli PASOK Milletvekili Çetin Mandacı Yunan Parlamentosunda görüşlerim nedeniyle değil kimliğimden ötürü hedef olduğunu belirtti.

Son mevlit protestosuyla ilgili de görüş belirten Mandacı LAOS Partisinin PKK ile birlikte ortak hareket ettiklerini iddia etti. Bu yönüyle de LAOS'un mahkûm edilmesi gerektiğini belirtti. Mandacı artık azınlığın bir tercih yapma zamanının geldiğini, şikayet yerine iş üretmeyi tercih etmesi gerektiğini ve her alanda temsilcilerini artırmaya gayret etmesini düşündüğünü belirtti. Mustafçova Belediye Başkanı Mustafa Çukal'a göre *"Asıl sorun devletin azınlığa güvenmemesidir. Ortada bir güven sorunu var."*

Batı Trakya'nın Siyasal Katılım Süreci

Batı Trakya'da yaşayan Türkler yasalarda, parlamentoda kendi temsilcilerini seçme hakkı da dâhil olmak üzere diğer Yunan vatandaşları ile eşit haklara sahiptirler. Ancak Yunan yönetimi, seçim zamanlarında bazı uygulamalar ile Müslüman Türk azınlığın seçme hakkını

engellemeye çalışmaktadır. 2011 yılı başında uygulamaya konan Kallikratis

planı da azınlık tarafından idare edilen yönetim birimlerinin sayısını 11'den 3'e düşürmüştür.⁵⁷

Bu planda yer alan uygulamalardan bazıları şunlardır:

-Yunan vatandaşı olup, Türkiye'de bulunan

kişilerin seçim zamanlarında Yunanistan'a gelip oy kullanmalarını önlemek üzere geçici olarak Türkiye-Yunanistan sınırını kapatmak,

- Seçmen sandıklarını sınırlı sayıda tutarak Türklerin oy kullanmasını güçleştirmek.

Yunan yönetimin uygulamaları bununla da sınırlı kalmamış, 1990 yılında iki bağımsız Türk adayın parlamentoya girmesinin ardından yeni seçim kanunu ile Türklerin parlamentoya girmesi engellenmeye çalışılmıştır. Bu kanunun dikkat çekici yönü, herhangi bir adayın parlamentoya girmesi için ülke genelinde oyların en az % 3'ünü almak zorunluluğunun getirilmesidir. Tek bir seçim bölgesinden bağımsız olarak seçime giren bulunduğu bölgede oyların çoğunluğunu almış olsa bile ülke genelinde % 3'lük barajı aşması mümkün değildir. Yunanistan'da % 3'lük

⁵⁷ <http://www.millet.gr/haber.php?haberid=23895>

oran en azından 200 bin oy anlamına gelmektedir ki, Batı Trakya'da seçmenlerin toplam sayısı bu rakamın altındadır. Batı Trakya'da yaşayan Müslüman Türk nüfusun 150 bin civarında olduğu kabul edilirse, % 3'lük oranın bağımsız bir aday imkânsız olduğu görülecektir. Bu seçim kanunu ile azınlığın hiçbir şekilde Yunan Parlamentosu'na temsilci gönderemeyeceği açıktır. Bu kanunun amacı "bağımsız adaylar hareketi" yoluyla Yunan parlamentosuna temsilci gönderme olanağı bulan Batı Trakya'da yaşayan Müslüman Türk azınlığa engel teşkil etmektedir. Bu antidemokratik seçim yasası, Batı Trakyalı Türklerin Yunan meclisinde bağımsız olarak temsilini engellemeye yönelik olduğu kadar, bölgede yaşayan Türklerin siyasi bir parti etrafında örgütlenmesini engellemeyi amaçlamaktadır. "Herhangi bir parti ya da siyasi organın desteği olmaksızın tek bir bölgede seçime giren aday için ülke genelinde % 3'lük oy oranı alma zorunluluğu" getiren Yunan Seçim Kanunu'nun demokratik ülkeler içinde bir benzeri mevcut değildir.⁵⁸

Batı Trakya'da yaşayan Türkler Lozan Antlaşması'ndan bu yana Yunan siyasi partilerinden aday olmak suretiyle Yunan Parlamentosu'nda temsil edilmekteydiler. Ancak mevcut sistem içinde Türk

temsilciler parlamentoda Türk azınlığı temsil edememişlerdir. 1970'li yılların sonu ile 1980'li yılların başların Türk toplumuna yönelik artan baskılar, Türkleri siyasi anlamda yeni arayışlara yönlendirmiştir. 1985 yılında Gümülcine'de güven, İskeçe'de barış bağımsız listeleriyle hiçbir Yunan partisine bağımlı olmaksızın Türk adaylar seçime girmiştir. 1989 yılında yine bağımsız listelerle seçime giren Türk adaylardan Sadık Ahmet Gümülcine'den seçilerek Yunan Parlamentosuna girmeyi başarabilmiştir.⁵⁹

Bağımsız Türk adayları yakından ilgilendiren % 3'lük baraj uygulamasının ardından, Türkler için yeni oluşum arayışları içine girmek zorunlu olmuştur. 10 Nisan 1991'de GTGB lokalinde düzenlenen bir toplantıda Dr. Sadık Ahmet ilk defa bir partiye ihtiyacı olduğunu açıklamıştır. Bu şartlar altında Sadık Ahmet liderliğinde "Dostluk, Eşitlik ve Barış Partisi"nin kurulmasına karar verilmiştir. Dostluk Eşitlik ve Barış Partisi, Batı Trakya siyasi tarihinde Lozan antlaşmasından bu yana Kurduğu ilk partidir. Bu parti ile Batı Trakya'da ilk kez bir siyasi örgütlenme yoluna gidilmiştir.

10 Ekim 1993'te yapılan erken genel seçimlere Türkler yine bağımsız listelerle katılmışlardır. Dr. Sadık Ahmet,

⁵⁸ Fatma Tunç Yaşar, Batı Trakya Meriç'in Öbür Yakası, İstanbul, İHH, s. ?

⁵⁹<http://www.batitrakya.org/component/content/article/6-bati-trakyadan-haberler/286-rodop-ilinde-belediye-sayisi-4e-dusurulmek-isteniyor.html>

Gümölcine'den milletvekili seçilmeye yetecek kadar oy almış olmasına rağmen, Yunanistan yönetimi yeni çıkardığı seçim kanunu ile (ülke genelinde % 3'lük oy alma zorunluluğu) ile Sadık Ahmet'in parlamentoya girmesini engellemiştir. 1996 yılında yapılan seçimlerde ise farklı Yunan partilerden aday olan üç Türk milletvekili seçilmiştir. Yunan Parlamentosuna giren milletvekilleri PASOK'tan Rodop milletvekili Galip Galip, YDP'den İskeçe milletvekilleri Birol Akifoğlu ve Sol Koalisyonu Partisinden Rodop milletvekili Mustafa Mustafa'dır. 9 Nisan 2000'de yapılan seçimlerde ise Müslüman Türk azınlık meclise sadece bir milletvekili gönderebilmiştir. PASOK'tan aday olan Galip Galip, Rodop bölgesinden milletvekili seçilmiştir.

Bugün Yunanistan'da yaşayan Müslüman Türk azınlığın kendi kurduğu partiden milletvekili seçme imkânı bulunmamaktadır. Bu nedenle, Yunanistan'da 4 Ekim 2009'da yapılan parlamento seçimlerinde de Türk adaylar Yunan partilerinden aday olmuşlardır. Bu seçimde her iki aday da PASOK'tan, İskeçe (Xanthi) milletvekili Çetin Mandacı ve Rodop milletvekili Ahmet Hacıosman, seçilmiş olup Yunan parlamentosuna girmeyi başarabilmişlerdir.

Azınlık Derneğine Kapatma Cezası: Batı Trakya Azınlığı Güney Meriç Eğitim ve Kültür Derneği'nin kuruluş dilekçesi Trakya İstinaf Mahkemesi'nde de reddedildi.

2009'un başlarında kuruluş dilekçesini Dedeoğaç Asliye Hukuk Mahkemesi'ne sunan derneğin kuruluş ismindeki "azınlık" kelimesinden ötürü reddedildi. Mahkeme, derneğin isminde 'hangi azınlığa atıfta bulunulduğunun belirlenmediği' iddiasını öne sürerek kuruluş dilekçesini reddetti. Dernek yetkilileri Dedeoğaç Asliye Hukuk Mahkemesi'nin kararını, bir üst mahkeme olan Gümölcine'deki Trakya İstinaf Mahkemesi'ne taşıdı. Mayıs ayında yapılan başvuru geçtiğimiz günlerde karara bağlandı. İstinaf Mahkemesi, Güney Meriç Derneği'yle ilgili kararını 7 Aralık Pazartesi günü açıkladı. Mahkeme, derneğin kuruluş dilekçesinin reddedilmesi kararını doğru buldu.⁶⁰

Konuyla ilgili olarak konuşan B. Trakya Azınlığı Güney Meriç Eğitim ve Kültür Derneği Başkanı Bekir Mustafa şöyle dedi:

"Biz diğer resmi azınlık derneklerini örnek alarak bir dernek kurduk. Örneğin Batı Trakya Azınlığı Yüksek Tahsilliler

⁶⁰<http://www.batitrakya.org/component/content/article/6-bati-trakyadan-haberler/224-aznla-dernek-kurmak-hala-yasak.html>

Derneği. Böyle bir kararla karşılaşacağımızı kesinlikle beklemiyorduk. Derneğimizin tüm yeleri, tüm bölge halkı gerçekten çok zgn. Davayı Yargıtay'a taşıyacağız. İnşallah Yargıtay'da bu iş biter ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne gitmeye gerek kalmaz. Ama gerekirse AİHM'e de gideceğiz. Hala böyle bir uygulamayla karşı karşıya olduğumuz için çok zgnz. Avukatımız Adem Bekiroğlu'yla bundan sonraki adımlarımızı atmaya devam edeceğiz."

Gmlcine Türk Gençer Birliği'nin Camları Kırıldı: Gmlcine Türk Gençer Birliği 21 Mart 2010 Pazar gecesi geç saatlerde kimliği belirsiz kişi veya kişiler tarafından saldırıya uğradı ve camları kırıldı. Elleri aldıkları kaldırım taşıyla camları kıran saldırganlar içerideki eşyalara zarar vermedikleri tespit edildi. Rodop Emniyet Müdürlüğü organize suçlar birimi ekipleri olay yerinde gelerek incelemeler yaptı ve parmak izlerini aldı.

BASIN VE İFADE ZGRLğ

Yunanistan'ın bu küçük bölgesinde azınlık mütevazı denebilecek bir basın gücüne sahip. BAKEş sorumlusu ve Gündem Gazetesi yazarı Cemil Kabza'dan edindiğimiz bilgilere göre Batı Trakya Türk azınlığına ait biri on beş günde bir diğerleri haftalık olmak üzere toplam altı adet azınlık gazetesi mevcut. Batı Trakya'da ayrıca çeşitli konularda yayın yapan dergiler, 4 radyo istasyonu ile birçok haber sitesi bulunmakta. Batı Trakya'nın insan hakları ve kimliğini var etme mücadelesinde önemli bir yeri olan azınlık basını yakın zamanda ciddi baskılara maruz kalmakta. Basın zgrlğ dünyanın genelinde gelişme gösterirken Batı Trakya azınlığına ait az sayıda gazete ve dergi örtülü bir baskı altında tutulmakta, ifade özgürlüğü hem oto sansürle hem de idari ve adli cezalarla kısıtlanmaktadır. Bunlara ek olarak gazete dağıtımları engellenmekte ve dağıtımı yapılan gazeteler okuyucusuna ulaşmadan birileri tarafından alınmakta veya yırtılarak gazete sorumluları dolaylı olarak tehdit edilmektedir. Basın ve ifade özgürlüğü hala sancılı bir alan olarak karşımızda dururken bunun çözümü için Yunanistan, ciddi adımlar atmak şöyle dursun sorunu daha da derinleştiren doğrudan veya dolaylı uygulamalarda bulunmaktadır. Azınlığın basın ve ifade özgürlüğüne

yönelik artan baskı ve saldırılar sona ermekten uzak görünmektedir.

Hara Nikopoulou Olayı ve Basın Özgürlüğü

Evros İline bağlı Büyük Derbent Köyüne bağlı azınlık ilkokulunda öğretmenlik yapan Hara Nikopoulou adlı bir öğretmen öğrencilere bazı kelimeleri içeren çizimli bir ödev veriyor. Bu kelimelerin içinde "Allah" kelimesi olduğundan öğrencilerden biri "*Bunu nasıl çizeceğiz?*" diye sorunca Nikopoulou bunu Hıristiyan tanrısı şeklinde gösteriyor. Akşam evine giden öğrenci babasından ödev için yardım istediğinde babası bu ödevle karşılaşılıyor. Daha sonra bu olay Batı Trakya azınlık gazetelerine yansıyor ve gazetelerde bu ödevi ve öğretmeni eleştiren yazı ve haberler yer alıyor. Nikopoulou, "*Yalan haber yayınlamak ve iftira etmek*" suçlamasıyla bu gazeteler ve yazarlar hakkında tazminat davası açıyor.

Sonuçta mahkeme 1 Ocak 2010'da yaptıkları haber ve yazılardan ötürü Gündem gazetesine "20 bin Eurosu derhal ödenmek" şartıyla 150 bin Euro para cezası, Millet gazetesine de "30 bin Eurosu derhal ödenmek" şartıyla 120 bin Euro para cezası verdi. Gündem gazetesinin sahibi Hülya Emin, başyazarı Cemil Kabza ve Millet gazetesinin sahibi Cengiz Ömer ve Bilal Bodur'un mal varlıklarına ve

banka hesaplarına el konuldu.⁶¹ Oysaki Yunanistan basın yasalarına göre basınla ilgili verilen para cezalarının üst limiti 5200 Euro olmak zorunda.

Bu konuyla ilgili Gümölcine'de Gündem Gazetesi sahibi Hülya Emin ve gazetenin başyazarı Cemil Kabza ile görüştük. Cemil Kabza davacı Hara Nikopoulou'nun Yargıtay sabık başkanının kızı olduğunu ve milliyetçi görüşleriyle tanındığını belirttikten sonra olayla ilgili ayrıntıları ve mahkeme sürecini anlattı. Nikopoulou'nun verdiği ödevi bir öğrenci velisinden duyduğunu belirten Kabza, söz konusu yazısında olayı bir iddia şeklinde anlatmamasının bir eksiklik olarak görülebileceğini ancak bundan tek başına haberin yanlış olduğu sonucunun çıkamayacağını belirtti. Haberi kendisine aktaran velinin ve diğer öğrencilerin velilerinin şahitlik yapmaktan vazgeçtiklerini, bunun nedeninin velilerin başlarına bir şey gelmesinden korkmaları olduğunu düşündüğünü söyledi. Hülya Emin ise artık hiçbir konuda umut taşımadığını belirttikten sonra bu miktarda bir ceza öngörülmesinin tek amacının gazetelerimizi susturmak olduğunu sözlerine ekledi.

Hara Nikopoulou'nun Atina Akademisi tarafından söz konusu akademinin en

⁶¹<http://www.sabah.com.tr/Dunya/2011/06/29/azinlik-gazeteleri-yasam-savasi-veriyor>

önemli ikinci ödülünün verilmesini eleştiren bir yazı kaleme alan Müslüman Çocukların Eğitim Programı sorumlusu Profesör Anna Frangoudaki yazısında, Nikopoulou'nun 17.02.2008 tarihli bir Atina gazetesine verdiği mülakatta,

“1821 devrimi ile ilgili çocuklara ders verdim. Bir öğrenci bana ‘Ben Türküm’ deyince onu sakince elinden tutup okul bahçesinde bulunan Yunan bayrağının altına götürerek ona ‘Sen Yunansın’ dedim.”

dediğini aktarıyor.⁶² Nikopoulou'nun açtığı davanın bireysel bir hak arama mücadelesinden çok siyasi bir amaç taşıdığı kanaati bizde ve azınlık basınında ağır basmaktadır. Dava her yönüyle amacından başka bir mecraya kaymıştır. Davanın adilane görülmeyeceğine yönelik kuşkularımız bulunmaktadır. Davanın gazetelerin lehine sonuçlanmamasının adaletin sağlandığı anlamına gelmeyeceğini, davanın bir adalet arama meselesinden çok siyasal bir hesaplaşma vesilesi olduğunu düşünüyoruz. Bu konuda Yunan yargısının alacağı kararın ileriye yönelik oluşacak olumlu atmosferi baltalamayacak nitelikte olmasını umuyoruz.

Gazeteci İbrahim Baltalı'ya mahkeme önünde saldırı: Büyük Derbent Azınlık

⁶² <http://www.azinlikca.net/Bat%C4%B1-Trakya-Haber/anna-frangoudaki-hara-nikopoulou.html>

İlkokulu öğretmeni Hara Nikopoulou ile Osman Kaşayka'nın görülen davasını izlemek üzere 19 Kasım Perşembe günü Dedeoğaç mahkemesinde hazır bulunan Rodop Rüzgârı dergisi sahibi İbrahim Baltalı Yunanlı fanatikler tarafından darp edildi. İbrahim Baltalı mahkeme binası dışında toplanan fanatik milliyetçilerin saldırısına uğradı. Yaralanan İbrahim Baltalı'nın Dedeoğaç Devlet Hastanesine kaldırılarak tedavi altına alındığı belirtilirken, mahkeme önündeki saldırganların Yunan milli marşını okudukları ve daha sonra olay yerinden uzaklaştıkları bildirildi.⁶³

Türk Gazeteci Abdülhalim Dede saldırıya uğradı: Trakya'nın Sesi gazetesi ve Işık FM Radyosu'nun sahibi Abdülhalim Dede, Ziraat Bankasının açılışı ve yaşanan davetiye kriziyle ilgili olarak ulusal Antena televizyonunun Gümülcine şehir meydanından canlı olarak gerçekleştirdiği bir programda konuya ilişkin değerlendirmelerde bulunurken, yanına hızla yaklaşan bir Yunanlı'nın saldırısına uğradı. Dede *“Böyle bir olayın yaşanmasının manevi sorumlusu Bölge Genel Sekreteri başta olmak üzere, Hronos gazetesi ve Delta Televizyonudur. 10 gündün beri yapılan tahrik dolu yayınları neticesinde ve genel Sekreter Dimitris*

⁶³ <http://www.batitrakya.org/component/content/article/6-bati-trakyadan-haberler/213-gazeteci-brahim-baltalya-mahkeme-oenuende-saldr.html>

Stamatis'in davetiyeyi bir kahraman edasıyla iade etmesi Trakya'da yaşayan iki toplum arasında husumet doğmasına sebep olmuştur. Uluslararası antlaşmalarla anadilimiz Türkçe, Batı Trakya'da resmi dildir. Bunu kimse engelleyemez" şeklinde konuştu.⁶⁴ (9 Mart 2009) Aynı gazeteci 1997 yılında illegal bir radyo istasyonu işlettiği için yargılandı ve hapis yattı. Ayrıca Batı Trakya'nın Sesi dergisinde yayımlanan bir makalesinde kullanmış olduğu ifadeler nedeniyle de altı ay hapis cezası aldı. Ancak, insan hakları örgütlerinin bu konudaki baskılarının etkisini göstermesi sonucu, Haziran 1999'da Yunan yargısı temyiz yolu açık olmak üzere Dede'nin cezasını iki aya indirdi.⁶⁵

Azınlık Basınının Karşılaştığı Diğer Sorunlar ve İfade Özgürlüğü

Para cezaları ve saldırılar dışında azınlık basını ekonomik sıkıntılarla da mücadele ediyor. Haftalık yayın yapabilen gazetelerin tirajları toplamda 2000'i geçmemekte. Artık giderlerini dahi karşılamakta sıkıntı çektiklerini söyleyen Cemil Kabza hükümetin, 400 adetle sınırladığı dağıtım izninden ve basın İlan Kurumu'nun azınlık basınına karşı bir takım ilan engellemelerinden de bahsetti.

⁶⁴<http://www.batitrakya.org/component/content/article/6-bati-trakyadan-haberler/229-2009-yl-bat-trakya-tuerkleri-icin-pek-de-hayrl-olmad.html>

⁶⁵ <http://www.batitrakya.org/bati-trakya/insan-haklari/basin-yayin-ozgurlugu.html>

Kabza ayrıca bireysel özgürlüklerin sağlandığını ancak yan parametrelerin pratikte bunun sağlanmasını engellediğini belirtti.

Yaklaşık 30 gazeteciyle basın hayatında olan Azınlık gazeteleri, geçmişten bugüne ekonomik nedenlerden ötürü dönemsel kesintilere uğramaktadır. Bunların yanında bir diğer sorun da ifade özgürlüğü alanında yaşanan sıkıntılar. Kabza, gazetecilerin ve radyo programcılarının düşündüğü bir takım şeyleri yazıp söylemekten çekindiklerini ve bu nedenle kendilerine oto sansür uyguladıklarını belirtiyor. 2008'de çıkan bir kanun gereği Türkçe yayın yapan bir radyoda yayınların en az yüzde 25'i Yunanca olmak zorunda. Kral FM'e bu yüzden 3000 avro ceza verildi.⁶⁶ Bu gibi dolaylı baskılardan ötürü Batı Trakya Türklerinin ifade özgürlüğü büyük oranda kısıtlanmaktadır. Dağıtımını yaptıkları gazetelerden bazılarının okuyucuya ulaşamadığını veya apartmanında yırtılmış halde bulunduğunu belirten Kabza, bu tür saldırıların korku ve yıldırma psikolojisi oluşturmak için birileri tarafından organize olarak yapıldığını düşünüyor. Bu nedenlerden ötürü yarın başımıza ne geleceğini bilemediğini belirten Kabza artık gelecek umutlarının bile kalmadığını sözlerine ekledi.

⁶⁶<http://www.turkishnews.com/tr/content/2010/12/29/bati-trakyada-turkce-yayin-yapan-radyo-istasyonuna-ceza/>

BAKEŞ Koordinatörü İbrahim Trakyalı Batı Trakya'ya mensup bir azınlığın Yunanistan'da kendisini özgür hissetmediğini, toplumun ve siyasetçilerin bizleri olduğu gibi kabul etmediğini, etnik ve dini olarak ayrımcılığın hala sürdüğünü dile getirdi.

Bütün bunlardan yola çıkarak azınlığın basın ve ifade özgürlüğü alanında Yunanistan'ın iddia ettiği gibi tam bir eşitlik ve özgürlük olmadığını görüyoruz. Geçmiş yıllara göre her ne kadar ilerleme kaydedilse de azınlık hala Yunan toplumuyla eşit ifade özgürlüğünden yoksun durumdadır. Ayrımcılığın etnik ve dinsel temelden kaynaklanıyor oluşu meseleye herhangi bir durummuş gibi yaklaşmamızı ise önlüyor. Bu türden bir konuda önemsiz sayılan pürüzlerin ileride hangi sonuçlara yol açacağı kestirilemeyeceğinden, Yunanistan'ın bu konuda daha hassas davranması gerektiğini düşünüyoruz.

SOSYAL VE EKONOMİK HAKLAR ALANINDA YAŞANAN İHLALLER

Yunanistan'da şiddet unsurunun kullanılmadığı ancak bir şekilde asimilasyon politikalarının uygulandığı bir alan olarak tanımlayabileceğimiz sosyal ve ekonomik haklar alanı Batı Trakya azınlığının en uzun süren mağduriyet alanlarının başında gelmektedir. 1923'ten beri en yoğun ve sürekli ihlalin yaşandığı alanın sosyal ve ekonomik yaşam olduğunu görüyoruz. Yunanistan'ın bu alanda gerçekleştirdiği haksızlıklar dolaylı bir asimilasyon politikasının varlığına işaret etmektedir. O yüzden bu başlık ayrı bir önem taşımaktadır.

Batı Trakya, hem Yunanistan'ın hem de AB'nin en fakir ve geri kalmış bölgesidir. Bölgede yaşayan Türklerin çoğu geçimini büyük ölçüde tarım ve hayvancılıktan sağlamaktadır. Yunan resmi makamları istatistik yayımlamadığı için kesin veriler vermek mümkün olmasa da Batı Trakya'daki Türklerin %80'inin kırsal alanlarda yaşadığı ve geçimini bu alandan sağladığı bilinmektedir. Yunan yönetimi ise bilinçli bir şekilde Türklerin topraklarını kamulaştırarak tek geçim kaynaklarını ellerinden almaya çalışmaktadır. 1923 yılında Batı Trakya Türk azınlığının nüfusunun büyük bir çoğunluğu zengin ve orta halli tüccar, çiftçi ve esnaf iken bugün zengin ve orta halli

tüccar azınlık neredeyse kalmamıştır, büyük çiftçi ise hiç yoktur.

Toprak ve nüfus dengesini kendi lehine değiştirmeyi amaçlayan Yunan yönetimi, sürekli olarak bölgeye Rum nüfusu yerleştirmekte ve uzun vadeli kredilerle Rumları toprak almaya özendirilmektedir.

Batı Trakyalı Türkler için arazi mülkiyeti çok önemlidir. Batı Trakya Türklerinin mülkiyet hakları, Yunan vatandaşı olmaktan doğan haklarının dışında uluslararası anlaşmalar ve ikili anlaşmalar ile güvence altına alınmıştır. Lozan Anlaşması'nın Müslüman azınlığın diğer Yunan vatandaşlarıyla hukuken ve fiilen aynı muamele ve haklardan yararlanabileceğini öngören 40. maddesinin dışında 30 Ocak 1923 tarihli Mübadele Sözleşmesi'nin 16. maddesinde

“... Mübadele dışı bırakılacak bölgelerde oturanların... Mülkiyet haklarından serbestçe yararlanmalarına hiçbir engel çıkarılmayacaktır”

hükmü yer almaktadır. Bununla birlikte Türklere ait ekilebilir verimli araziler; üniversite açmak, sanayi bölgesi kurmak veya askerî sahaları genişletmek gerekçeleriyle istimlâk edilmekte, istimlâk bedeli olarak da çoğu zaman ekilemez bölgedeki bir çorak arazi verilmektedir. 1923'ten sonra Batı Trakya'daki arazilerin

mülkiyet dağılımı Yunan devleti tarafından dramatik bir şekilde azınlık aleyhine değiştirilmiştir. Lozan Barış Konferansı'nın resmi istatistiklerine göre, 1923'te Batı Trakya Müslüman Türk azınlığının elindeki araziler bölgenin %84'ünü oluştururken, günümüzde bu oran %25'in altına düşmüştür. Bunun en önemli nedeni ise Yunanistan yönetiminin kamulaştırma politikaları ve göçtür. 70'li yıllarda yaşanan yoğun göç nedeniyle Batı Trakya Türkleri, ellerinde bulunan toprakları çok düşük fiyatlarla satmak zorunda kalmıştır.⁶⁷

Vakıflar ve Diğer Taşınmazlar Sorunu

Batı Trakya Türklerinin sosyal alandaki bir diğer sıkıntısı da vakıflar sorunudur. Vakıf deyince, Müslüman Türk cemaatine ait olan ve özellikle Trakya kentlerinde bulunan cami ve azınlık okulları ile bunların çalışma masraflarını karşılamak üzere bağışlanmış çeşitli taşınmaz mallar kastedilmektedir.⁶⁸ Vakıflar, 1967 cunta darbesi öncesi, yasada gösterildiği gibi, her kentte veya köyde azınlık cemaati içinde dört yılda bir yapılan genel seçimlerle göreve getirilen Vakıf İdare Heyetlerince yönetilirdi. Böylesi, belirli kurallar içinde oldukça demokratik bir çalışma

⁶⁷ <http://www.batitrakya.org/bati-trakya/insan-haklari/ekonomik-hayat.html>

⁶⁸ Her azınlık köyünün kendi küçük bir vakfı vardır ve küçük köy vakıflarının statüsü biraz değişiktir.

yöntemi ve vakıfların azınlığın iradesi ve çıkarları doğrultusunda kullanılmasını ve gelişmesini sağlıyordu. 1967'den günümüze kadar despotik yöntemler uygulanmakta olup vakıfların yönetiminde hangi kuralların geçerli olduğu meçhuldür, içinden çıkılmaz bir düzensizlikteki vakıflar çalışmaz bir haldedir ve yavaş, ancak istikrarlı bir dağılım süreci içindedir. Mevcut bulunan cemaat yönetim kurulları sadece vakıfların mal ve gelirlerinin yönetiminde söz sahibidir. Bu yönüyle azınlığın vakıflar üzerindeki “idari özerklik” hakkı ihlal edilmektedir.⁶⁹

Vakıf malları kural olarak satılmaz, ancak yıllardan beri süregelen bu denetimsizlik içinde bazıları satılmıştır. Tabii bu koşullar altında azınlık mensupları tarafından vakıflara mal bağışlama da durmuştur. Müslüman Türk Azınlığının vakıfları, bazen Yunanistan'ın işine gelen kriterlerle tercih edilen kişilerin oluşturduğu tayinli heyetlerin, bazen yalnızca bir kişinin, bazen yeni tayin edilen birkaç kişinin, bazen tayinli müftülerin, bazen ve uzun süreler hiçbir yönetici bulunmaksızın bir veya iki memurun aracılığıyla ve gerçekte Devlet (Dışişleri Bakanlığına bağlı ilgili servisler) tarafından yönetilmektedir.⁷⁰

Vakıflarla ilgili Batı Trakya'da var olan bu durum aslında, bu konuda Yunanistan'ın uluslararası hukuka, azınlık haklarına ve LBA ile diğer sözleşme ve protokollere uymaması gerçeğini ifade etmektedir. Atina Antlaşması'nın 12. maddesi, aynı maddede belirtilen vakıfların Müslüman cemaati tarafından yönetilmesi ve vakıf mütevellileri ile bu vakıflardan yararlanan kimselerin haklarının tanınmasını öngörmektedir. Bu hüküm 2345 sayılı kanunla geçerli kılınmıştır; böylelikle 2345 sayılı kanun Müftü seçimlerinin Müslüman cemaati tarafından yapılmasını öngörmesinin yanı sıra aynı zamanda vakıfların yönetim kurulu seçimleriyle ilgili hükümleri de içermektedir. Ancak 1967 yılında askeri rejim var olan vakıf yönetim kurullarını göreve getirmek suretiyle bu usulde değişiklik yapmıştır. Bir cunta rejimin almış olduğu bu karar halen değiştirilmemiştir ve albaylar tarafından tayin edilmiş bazı yöneticiler hala görev başındadırlar. Bu konuda LBA'nın Siyasi Hükümler başlığını taşıyan I. Kısmının ilgili hükümleri de azınlık vakıflarının korunması ve her türlü tasarruftan azınlıkların yararlanmasını Hem Türkiye'nin hem de Yunanistan'ın ödev ve yükümlülüğü olarak belirlemiş ve bunları uluslararası hukukun güvencesi altına almıştır. Oysa ne Türkiye ne de Yunanistan vakıflarla ilgili yükümlülüğünü uzun yıllar yerine getirmemiştir. Ancak

⁶⁹ Turgay Cin, a.g.m. s. 159

⁷⁰ <https://www.abttf.org/html/index.php?link=detay&id=65&arsiv=1&typ=1>

Türk hükümeti Ağustos 2011’de önemli bir adım atarak Azınlık vakıflarına ait mülklerin iadesini öngören KHK’yi çıkararak bu konuda kendisine düşen görevi yerine getirdi. Resmi gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren KHK ile 5737 sayılı "Vakıflar Kanunu"na geçici bir madde eklendi. Bu maddeye göre; azınlık vakıflarının 1936 yılında beyan ettikleri tüm taşınmazlar, adlarına tescil edilecek.

1936 Beyanname'si'ne kayıtlı olmak şartıyla malikânesi açık olan yerler; kamulaştırma, satış ve değiş tokuş dışındaki nedenlerle Hazine, Vakıflar Genel Müdürlüğü, Belediye ve İl Özel İdaresi adına kayıtlı taşınmazlar ile kamu kurumları adına tescilli olan mezarlık ve çeşmeler; azınlık vakıflarına verilecek.

Azınlık Vakıfları, bu kanunun yürürlüğe girmesinden sonra 12 ay içinde müracaat ettikleri takdirde ve Meclis'in olumlu kararından sonra bu yerleri adlarına kaydettirebilecek.⁷¹

Batı Trakya Türk Azınlığı Türkiye'nin kararından sonra Yunanistan'ın da aynı şekilde adım atmasını bekliyor. Konu ile ilgili Habertürk'e konuşan Batı Trakya Türklerinin parlamentodaki temsilcilerinden PASOK Milletvekili Ahmet Hacıosman kendilerine ait vakıf

⁷¹http://ulusalkanal.com.tr/index.php?option=com_content&view=article&id=21886:erdoandan-qazinlik-vakiflariqna-jest&catid=56:tuerkiye4&Itemid=168

mallarının idaresinin hâlâ Yunan yönetiminde olduğunu anlattı. Hacıosman, “*Ne yazık ki ecdadımızın, dedelerimizin bize bıraktığı vakıf arazilerinin idaresi hâlâ bizde değil. 2008 yılında, vakıf mallarının yönetiminin seçimle yapılması konusunda bir yasa geçti. Ancak bu yasa uygulanmadı. Ülkemizde, şu anda iktidardan talebimiz bir iki maddede değişiklik yapılarak bu yasanın uygulanması. Vakıf mallarımız, devletin tayin ettiği kişiler tarafından yönetilmekte. Bizim seçtiğimiz insanlar, bu eserlerimizi idare etsin istiyoruz.*”

diyerek vakıflarla ilgili yaşanan gelişmelerin Yunan hükümeti üzerinde oluşturduğu beklentiyi ifade etti.⁷²

Şu an vakıf idare heyetleri tarafından yönetilen vakıflar azınlığın meşru gördüğü ve/veya seçtiği kişilerin yönetiminde olmayıp Yunan makamları tarafından atanan kişiler ve atanmış müftülerin elindedir. Azınlık vakıflarının var olan hukuki ve idari karmaşıklıktan ötürü mülklerini korumaları ve yeni mülk edinmeleri imkânsız bir hale gelmiştir.⁷³ Son çıkarılan 3647 sayılı yasa azınlığı tatmin etmemiştir. Vakıflarla ilgili

⁷²<http://www.batitrakya.org/component/content/article/6-bati-trakyadan-haberler/555-yunanistana-cagri-bizim-mallarimizin-idaresi-de-bize-verilsin.html>

⁷³ Bir Mütekabiliyet Hikayesi: Yunanistan ve Türkiye’de Azınlık Vakıfları, TESEV Raporu, 2010, s. 13.

özerkliklerini sağlamadığını, mevcut statükoyu devam ettirdiği gerekçesiyle azınlık yasayı tanımamıştır. Azınlık bu yasa da okul ve cami vakıflarının ayrılmak istendiğini belirteren Mandacı *“Yunan yönetimi okul ve camiye ayırmaya çalışıyor. Yunan devleti önce kendini sekülerleştirsin. Kendisini dahi sekülerleştirememiş olan devletin ikircikli bir tutumunu kabul etmiyoruz. Karar alma mekanizmalarında kilisenin önemi çok büyük. Azınlıkla ilgili herhangi bir açılımda kilisenin onayı olmadan adım atılmıyor”* Mandacı devamında *“Azınlığa hak tanımak bir devletin büyüklüğünü gösterir. Mesela Erdoğan çok doğru yaptı. Osmanlı torunun a yakışan bir hareketti. Tebrik ettik kendisini. Hatta iki ülkenin başbakanlar düzeyinde çalışması için öneri götürdük.”*

Gümülcine Seçilmiş Müftüsü İbrahim Şerif görüşmemizde azınlığın vakıf kayıtlarının atanmış müftülerin elinde olduğunu ve bunları azınlıkla paylaşmadıklarını belirtti. Görüştüğümüz azınlık mensubu kişilere vakıf kayıtlarını sorduğumuzda bunları bilmediklerini ve atanmış müftüden herhangi bir vakıf kaydını istediğimizde müftünün bunu kendilerine vermediğini belirttiler.

Yunanistan atanmış müftüler ve vakıf idare heyetleri eliyle azınlık vakıfları üzerinde tam bir denetim kurmakta ve vakıf

mülklerinin akıbetleriyle ilgili şeffaf davranmamaktadır. Bu sorunun çözümü için esaslı bir reform yapılması ve vakıfların idaresinin suiistimale uğramayacak ve idari şeffaflık temin edilecek şekilde azınlığa verilmesinin bir an önce sağlanması ve vakıf mülklerinin herhangi bir kayba uğratılmaksızın kaydının yeniden yapıp tapularının düzenlenmesi gerekmektedir.

Sosyal ve Ekonomik Alanda Yaşanan Bazı İhlal ve Olaylar

-1978’de Gümülcine’de Türk azınlığın 4 bin dönüm toprağı sanayi sitesi için kamulaştırıldı.

-1980’den bu yana Vakıf İdaresi’ne seçilecek şahıslar yönetim tarafından atandı ve bugüne kadar Batı Trakya Müslüman Türk azınlığı tarafından seçilen güvenilir şahıslar sürekli tasfiye edildi.

-1980’de Gümülcine-Yaka bölgesinde 3200 dönüm arazi Trakya Demokratikos Üniversitesi, 4300 dönüm arazi de askeri bölge için kamulaştırıldı.

-İskeçe’nin İnhanlı Köyü’nde 3200 dönüm arazi kamulaştırıldı, 100 Türk ailesi topraksız kaldı.

-1984’te 7000 dönüm cezaevi için kamulaştırıldı.

-1992 yılında yapılan toprak reformunda (anadasmo), Rodop İli Bekirli Camii'ne ait 36 dönüm vakıf malı, yasal olmayan bir biçimde, devletin mülkiyetine geçirildi.⁷⁴

-Mayıs 2000'de Yunanistan, Küçük Sungurlu'da Gümülcine Türk vakıflarına ait 70 dönüm araziye kamulaştırdı.

-2008'de vakıf arazileri hakkında, azınlığa ait arazileri yine azınlığın yönetmesini kabul eden karar uygulamaya konulmadı.

Saldırı sonucu telef edilen koyunlar

-İskeçe'nin Celepli köyünde Türklere ait vakıf arazisi üzerinde Yunanlı bir vatandaşın inşaat yapması üzerine köylüler vakıf arazisinin birilerine satılıp satılmadığı konusunda bilgi sahibi olmadıklarını söylediler. Milletvekili Çetin Mandacı ve köylüler İskeçe Savcılığına suç duyurusunda bulundu.⁷⁵

-Batı Trakya Türklerinin yağlı güreş etkinliklerinin geleneksel olarak yapıldığı Seçek Yaylası'ndaki Mehmet Hilmi adına

yaptırılan çeşme 24 Temmuz 2009'da yıkıldı. Yıkım kararının Doğu Makedonya Trakya Bölge sekreterliği tarafından alındığı belirtiliyor.⁷⁶

Azınlığa ait vakıf arazisi üzerinde yapılmakta olan kilise inşaatı

-Yenicemahalle'de ev yıkımları:

Gümülcine şehir parkı Osmanlı döneminden kalma eski bir Müslüman mezarlığı. Parkın kuzey doğusunda neredeyse tamamına yakını Azınlık insanına ait 30 ailenin yaşadığı müstakil evlerle çevrili. Parkın daha mezarlık olarak kullanıldığı dönemden kalma olan bu evler 1933 Gümülcine şehir planında yeşil saha olarak gösteriliyor. Parkla hiçbir bağlantısı olmayan bu evler bu günlerde Çevre Bakanlığına bağlı Rodop ili Kentsel Çevre Düzenleme Dairesi ve Gümülcine Belediyesi tarafından yıkılıp yerine yeşil saha yapılmak isteniyor. Mahalle halkı ise evlerinin yanında bulunan koskoca bir park olmasına rağmen evlerinin yıkılıp yerine yeşil alan yapılmasına bir anlam

⁷⁴ <http://www.millet.gr/haber.php?haberid=23898>

⁷⁵ http://www.batitrakyalilar.com/dev/det_haber.asp?id=1641

⁷⁶ http://www.batitrakyalilar.com/dev/det_haber.asp?id=1592

veremiyor. Bu amaçla istimlâk edilecek evlere verilecek maddi tazminat miktarının ise kendilerine bırakın başka bir ev almayı karşılamayacağını arsasını bile temin edemeyecek kadar düşük olduğunu söylüyorlar.⁷⁷ Ancak son alınan kararlar istimlâk şimdilik durmuş durumda.⁷⁸

-Gümölcine’de azınlıklara ait vakıf mülkiyetinde olan bir araziye 2009 Temmuzunda bir kilise yapıldığı tespit edilmiştir. Yapılan incelemelerde kilisenin kaçak olarak inşa edildiği anlaşılmıştır ancak inşaatına devam edilmektedir.⁷⁹

-Kimliği belirsiz kişi veya kişiler, Rodop ilinin Şapçı (Sappes)-Maronya Belediyesi’ne bağlı Ircan (Arisvi) köyünde bir ağıla saldırarak ağıldaki 30 civarında koyunu boğazlarken bir başka ağılı da ateşe verdiler. Saldırganlar ayrıca, aynı köyde iki traktör ve üç aracın lastiklerini kestiler. Saldırganlar öldürdükleri koyunlardan bir tanesini bile almazken koyunları boğazladıkları yerde bıraktılar. Kimliği belirlenemeyen saldırganlar ayrıca, aynı köyde bir başka ağılı da ateşe verdi. Ağıl içerisindeki koyunlardan kurtulamayanlar ve bir köpek yanarak can

verdi. Saldırganlar köydeki 2 traktör ve 3 aracın lastiklerini de keserek patlattılar. Ağılın sahibi hayvan besicisi Kıpti Sarı Salih Fikret bu vahşet tablosu karşısında gözlerine inanamadı. Kafalarda onlarca soruların oluşmasına yol açan bu saldırılar köylüleri endişelendiriyor.⁸⁰

-Yunanistan’da başkent Atina’nın Nikea semtindeki Türk Şehitliği’ne kimliği belirsiz kişilerce çirkin saldırı düzenlendi. Boya atılan şehitliğe, ırkçı sözler yazıldı.⁸¹

-Batı Trakya’da Yunanca bilmeyen yurttaşlar için Vatandaş Hizmetleri Kurumu’na hala Türkçe bilen personel alınmamıştır. Bu konuda bölgeyi ziyaret eden Papandreu’nun Türkçe bilen personel alınacağını belirtmesi sevindirici bir gelişmedir.⁸²

Azınlık İşlerinin Dışişleri Bakanlığı’na Bağlı Olması Sorunu

Sosyal ve ekonomik haklar alanında vakıfların dışında bir takım sorunlar daha bulunmaktadır. Bunlardan biri de hâlihazırda azınlık işlerinin Dış İşleri Bakanlığına bağlı olması meselesidir. Azınlığın Dış İşleri Bakanlığına bağlı

⁷⁷<http://www.batitrakya.org/component/content/article/6-bati-trakyadan-haberler/10-yenicemahalle-halk-evlerinin-yklmasna-kar-ayakta.html>

⁷⁸<http://www.batitrakya.org/component/content/article/6-bati-trakyadan-haberler/123-yenicemahalle-istimlaknda-geri-adm.html>

⁷⁹<http://www.batitrakya.org/component/content/article/6-bati-trakyadan-haberler/118-vakf-arazisi-uezerine-kilise-ina-ediliyor-.html>

⁸⁰<http://www.batitrakya.org/component/content/article/6-bati-trakyadan-haberler/476-bati-trakyada-turk-azinligin-mal-varligina-yonelik-saldirilar-artarak-devam-ediyor.html>

⁸¹<http://www.batitrakya.org/component/content/article/6-bati-trakyadan-haberler/492-atinada-turk-sehitligine-cirkin-saldiri.html>

⁸²<http://www.batitrakya.org/component/content/article/28-stelyo-berberakis/470-papandreu-sikintilar-giderilecek.html>

olması ve özel Dışişleri (ve istihbarat) servislerince şeffaf olmayan yöntemlerle yönetilmesi ve denetlenmesi, azınlık mensuplarını yalnızca vatandaş olarak kaçak göçmen seviyesine ve hatta bazen daha aşağıya indirmekle kalmamakta, aynı zamanda onları bir çeşit "rehine" durumuna sokmaktadır. Bu uygulama Batı Trakyalı Türklerin sosyal hayatta diğer Yunan vatandaşlarıyla eşit ortamda var olmasının önündeki pratik engellerden bir tanesidir. Uygulama LBA'nda belirtilen azınlıkların diğer vatandaşlarla eşit uygulamalara tabi olması yönündeki hükmüne de ters düşmektedir. Ancak bu konuda Yunan hükümeti umut verici gelişmeler ortaya koymaktadır. Elefterotipia gazetesine göre, Papandreu'nun çekmecesinde Türk azınlığıyla ilgili konuların Dışişlerinden alınıp İçişleri Bakanlığına bağlanmasını öngören bir rapor bulunuyor.⁸³ Bu projenin Papandreu hükümetinin istifası nedeniyle akamete uğramamasının ve gerçekleşmesinin Yunanistan'ın insan hakları karnesine olumlu yansıtacağını belirterek bir an önce hayata geçirilmesini bekliyoruz.

Yasak Bölge Uygulaması

Yunanistan'ın "Yasak Bölge" uygulaması 1995 yılında kaldırılmış olmakla birlikte,

⁸³<http://www.batitrakya.org/component/content/article/6-bati-trakyadan-haberler/256-yunanistandan-tuerk-aznlk-aclm.html>

Yunan politikalarının sınırlarını göstermesi bakımından önemli bir örnek oluşturmaktadır. Yasak Bölge, Batı Trakya'da güneyden kuzeye giderken Bulgaristan sınırına 8 km. kala başlar ve sınır boyunca Türkiye'ye doğru uzanır. Söz konusu bölge, 1953'te "Kuzeyden Komünist sızmasını önlemek" gerekçesiyle yasak bölge ilan edilmiştir. Türk Müslüman azınlığın yaşadığı bölgenin paralelinde Hıristiyanların yaşadığı bölge ise aynı yasak kapsamında değildi. Bu yasağın gerçek sebebinin Türk Müslüman azınlığı tecrit etmek olduğu yönünde ciddi kanıtlar vardır. Bir diğer sebebin de bununla bağlantılı olarak kendilerini Türk sayan Pomakların Türk azınlıkla kaynaşmasını önlemek olduğuna dair iddialar bölge halkı ve Pomaklar tarafından öteden beri dillendirilmektedir. Uygulamanın olduğu zamanlarda bölgeye girişler özel izinlerle yapılmakta saat 24.00 ile 8.00 arası bölge tümüyle kapatılmaktaydı. Bölgedeki 120 köyde yaşayan 40 bin Türk her fırsatta göçe zorlanmakta ve kendi ülkeleri içinde seyahat etmek hakkından yoksun bırakılmaktaydılar. Yakın köylerde yaşayan aileler birbirilerini ancak özel izin belgeleri ile görebilmekteydiler. Tam anlamıyla tecrit edilen bölge halkı en temel hak ve ihtiyaçlarını (eğitim hakkı, ticaret serbestisi, dolaşım hakkı, örgütlenme

hakkı, seçme ve seçilme hakkı, basın hürriyeti) karşılayamamaktaydı.⁸⁴

Yasak Bölge uygulamasının burada yaşayan halk üzerinde oluşturduğu baskı ve korku bu uygulamanın bir diğer boyutudur. Kendisiyle görüştüğümüz BTDD Genel Sekreteri Av. Necmettin Hüseyin oralı olduğunu ve çocukluğunun bu bölgede geçtiğini belirttikten sonra şimdi bile bir polis gördüğünde sırtının terlediğini belirterek yasak bölge uygulamasının sonuçlarının insanlar üzerindeki etkisinin hiç silinmeyeceğini söyledi.

1995 yılında “Yasak Bölge” uygulamasının kalkmış olduğu belirtilmekle birlikte, Yunan makamları bu bölgenin giriş çıkışlarını kontrol altında bulundurarak yerli ve yabancı şahısların girişlerini sınırlandırabilmektedir. Azınlık Türklerinin bir diğer sorunu da bu bölgedeki toprak ve taşınmazlık haklarına yönelik yapılan saldırılar ve haksız uygulamalardır.

İktisadi Alandaki Sorunlar

Batı Trakya Yunanistan'ın en geri kalmış ve en fakir ve geri kalmış bölgesidir. Yukarıda da belirttiğimiz üzere Batı Trakya'da yaşayan azınlığın çoğunluğu tarım ve hayvancılıkla uğraşmaktadır. Hatta bölgede ticaret 1990'ların sonuna kadar Atina ve Selanik'ten gelen tüccarlar tarafından yapılmaktaydı. Ayrıca Maliye tarafından sürekli verilen cezalar azınlığın işletme açamamasına sebep olmaktadır. Bugüne gelindiğinde, az da olsa kırılmış olmasına rağmen, Batı Trakya Türk azınlığının ciddi sayılabilecek yatırım ve işletmelerinin olmaması da Yunan politikasının bazen doğrudan bazen de dolaylı uygulamalarının bir sonucudur. Bölgede görüşme yaptığımız kişilerden, Batı Trakya'nın ülkenin en geri kalmış bölgesi olmasının bir diğer önemli sebebinin Yunanistan'ın 1980'e kadar buranın elden çıkma riski taşıdığını düşünmesi olduğu iddiasını duyduk. İddiaya göre Yunanistan sürekli

⁸⁴http://www.tbmm.gov.tr/komisyon/insanhaklari/bolge/kr_19BatiTrakya.pdf

istikrarsızlığın olduğu bölgeye bu sebeple 1980'e kadar ciddi yatırımlar yapmaktan kaçındı.

Sosyal Hayatta Azınlık İçi Tartışma Konuları

Bu başlık altında Batı Trakya'da görüşme yaptığımız bazı azınlık mensuplarının görüşlerini direkt aktarmakla yetineceğiz.

Türkiye'de hafızlık eğitimi alan Abdullah aynı zamanda bir fabrika işçisi. Son ekonomik krizden dolayı işine son verilmiş. 6-7 yıldır imamlık yapan Abdullah askerlik esnasındaki ayrımcılığa değindi. Kıbrıs açısından sonra askerde meslek eğitimi verilmemeye başladığını belirten Abdullah Yasak Bölge'ye, gizli sığınaklara kendilerini göndermediklerini belirten Abdullah Batı Trakya'nın Türkiye'yi hem siyasi hem de dini açıdan 20 yıl geride takip ettiğini sözlerine ekledi. Türkiyedeki laiklik politikalarının Batı Trakya'ya yansımaları asimilasyonu hızlandırdığını iddia eden Abdullah Türkiye tarafından bugüne kadar *"dinsiz bir Türk"* olmamız istendiğini belirttikten Abdullah Türkiye'nin son zamanlarda bu politikadan vazgeçtiğini söyledi. Dinin siyasete alet edildiğini, siyasi çekişmelerin dini vecibelerimize mani olduğu dönemler yaşadıklarını belirten Abdullah, örneğin atanmış müftüyü desteklememek için 1 ay

ezan okunmadığını, okuyanların da hain ilan edildiğinden bahsetti.

Görüşme yaptığımız başka bir imam Türkiye'deki Kemalist dünya görüşünü burada dayatma şeklinde tezahür ettiğini düşünen imam, Türklük icazetinin Atatürk'e yazılan methiyelerden geçtiğini söyledi. "korkmuş ve sindirilmiş bir halk haline geldik. Söz konusu kişi sözlerini şöyle sürdürdü:

"Abimiz Türkiye ne derse o. Göçün de bu noktada etkisi var. Burada sanayi kurabilecek eğitilmiş ve zengin insanlar göç ettiler. Ne Türkiye'ye ne Yunanistan'a kötü olalım kaygısıyla bir korku psikolojisi hakim oldu."

Başka bir azınlık mensubu vatandaş, Türkiye ile olan kurumsal ilişkilerde şeffaflığın olmadığından yakındı. İşlerin tek elden yürüdüğünü ve şeffaf olmadığını belirten vatandaş Türkiye'ye gidecek öğrencilerin belirlenmesi gibi meselelerde kayırmacılığın ve ayrımcılığın olduğunu ve devamında bu sistemin daha katılımcı ve adil bir şekilde yürümesi gerektiğini belirtti.

Gümölcine'de görüştüğümüz yaşlı bir azınlık mensubu ise, sırf Türkiye'nin hatırına ve bir tatsızlık çıkmasın diye 20 yıldır o koltukta olan seçilmiş müftüye katlandıklarını ve seçimin hiç yenilenmediğini, 20 yıl önceki müftü

seçiminin Türkiye'nin güdümünde gerçekleştiğini ve adil olmadığını iddia etti.

İstihdam Sorunu ve Memur Alımında Kota Uygulaması

Batı Trakya Bölgesi'nde yaşayan azınlığın istihdam alanında yaşadığı sıkıntılar bir başka ayrımcılık örneği oluşturmaktadır. Bu bölgedeki istihdam sorununun birkaç sebebi bulunmaktadır. Bölgede uzun yıllar Yunan üniversitelerine öğrenci yollanamaması lise eğitiminden sonra eğitimini sürdüremeyen öğrencilerin memur olamadıklarından sigortasız ve güvencesiz işlerde çalışmasına yahut tarımda sıkışmasına sebep olmuştur. Yurt dışında, özellikle Türkiye'de, üniversite eğitimi alan kişilerin diploma denkliğinde yaşanan sıkıntılardan dolayı bu kişiler, eğitimini aldıkları mesleği yapmada sıkıntı çekmektedirler. Uludağ Üniversitesi'nde veterinerlik alanında lisans eğitimi almış olan Cevat Abdurrahman diploması kabul edilmediği için resmi olarak veterinerlik yapamıyor. Abdurrahman ülkesinde denklik alabilmek için yediden fazla dersi tekrar vermek zorunda bırakıldığını ve sadece 1 dersten dolayı yıllarca denklik alamadığını görüşmemizde bize aktardı. Bunun gibi birçok örnek Batı Trakya'da azınlığın karşılaştığı durumun trajikomik bir boyutta olduğunu ortaya koymaktadır.

DEB Başkanı'nın bize aktardıklarına göre Yunanistan'da Müslümanlar özellikle belli mesleklere alınmamaktadır. Bunun bir AB ülkesinde yaşandığını belirten Çavuş, *"biz bu ülkede polis olmayı hayal edemeyiz."* dedi. Türkiye'de azınlıkların durumunun iyileşmesini gıptayla izlediklerini belirten Çavuş fakat, AB ülkesi olan Yunanistan'da azınlıklar konusunda hiçbir gelişmenin olmamasının kendilerini hayal kırıklığına uğrattığını sözlerine ekledi. PASOK'un azınlık politikalarındaki olumlu söylemlerinden hareketle politikalarını beğenip beğenmedikleri şeklindeki sorumuza ise sosyal demokrat olduğunu iddia eden PASOK'un "Türk" tabelalarını indiren parti olduğu şeklinde karşılık verdi.

Yunan yönetimi bölgedeki işsizliğin çeşitli olanaklarla giderilmesi yerine daha da artmasına yol açacak bir takım siyasi manevralar yapmayı sürdürüyor. Örneğin 2008 yılında hükümet tarafından ülkede yaşayan Müslümanlar için kamu hizmetinde binde 5 kotası öngörülen bir yasa, ülkede kabul edildi. Sözde azınlığın faydasına düzenlenen bu yasa ayrımcılığın tescili niteliğindedir. DEB Partisi Genel Başkanı Mustafa Ali Çavuş'la yaptığımız görüşmede Çavuş, Batı Trakya'daki memurların sadece % 1'inin Türk olduğunu, örneğin valilikteki 300 memur ile belediye'deki 200 memurdan sadece ikişer tanesinin Türk olduğunu bizlere aktardı. Yine bu konuda görüşüne

başvurduğumuz isimlerden 7 yıl vali yardımcılığı yapmış olan, şu an ise Gümülcine Belediye Başkan Yardımcısı olan Mehmet Devocioğlu da memur alımlarındaki sıkıntıların hala aşılamadığını söyledi. Nüfusunun yarısına yakınının Türk olmasına rağmen Gümülcine’de Türk memur sayısının bu orandan oldukça uzak olduğunu belirten Devocioğlu vali yardımcılığı döneminde kendi uğraşları sonucu 3-4 Türk’ü memur olarak istihdam ettirebildiğini söyledi. Ayrıca İskeçe Valiliğinde 10 sözleşmeli personel dışında hiçbir resmi memur Türk değildir. İskeçe Belediyesi’nde ise sadece iki Türk memur bulunmaktadır. Yunanistan’ın böyle bir kota belirlemesinin hem eşitlik ilkesine aykırı olduğu hem de ayrımcılık barındırdığı ortadadır. MAZLUMDER olarak Yunanistan’a bu yasayı bir an önce kaldırması ve memur alımında azınlık bireylerini diğer vatandaşlarla eşit değerlendirmesi çağrısını yapıyoruz.⁸⁵

Yunanistan, Batı Trakya'nın nüfus yapısını değiştirmek uğrunda en etkili yöntem olarak ekonomik baskıyı kullanmaktadır.

⁸⁵<http://www.state.gov/g/drl/rls/irf/2009/127313.htm>

Bilhassa, Türklerin tapulu yahut tapusuz topraklarının çeşitli vesilelerle ellerinden alınması, Türklere karşı ekonomik mücadelenin temelini oluşturmaktadır. 1923’te Batı Trakya’da toplam arazinin % 85’i Türklere ait iken bu oran günümüzde % 25’lere düşmüştür. 1922’de mübadeleyle bölgeye gelen Rumların Türklerin elindeki toprakları zorla almasıyla başlayan süreç azalmış olsa da devam etmektedir. Azınlığın elindeki

arazilerin alınmasındaki başlıca gerekçe kamulaştırma olmuştur. Ancak bazen çeşitli gerekçelerle kamulaştırılan topraklar bu gerekçelerin dışında değerlendirilmiştir. Örneğin 1978 yılında Gümülcine’nin kuzeyinde bulunan 4300

dönümlük arazi askeri amaçla zorla kamulaştırılmıştır. Ancak üzerinde hiçbir tesis bulunmayan arazi halen boş durmaktadır. Sadece yılda birkaç kez askeri araç eğitimi için kullanılmaktadır. Yine 1978 yılında Gümülcine’nin doğu kesiminde bulunan Seymen, Yahyabeyli, Ambarköy, Uysallı, Kır Vakıf, Çay Vakıf gibi Türk köylerine ait Gümülcine’nin en verimli ovasında 4300 dönüm arazi, sanayi bölgesi yapımı için zorunlu kamulaştırmaya tabi tutulmuştur. Ancak bu

arazilerin bir kısmı yıllar sonra Yunanlı çiftçilere düşük fiyatlarla kiralanmıştır.

Bununla birlikte Yunanistan, Türklerin birbirlerine toprak satmasını engellemekte, çeşitli tapu ve kadastro oyunlarına başvurarak, kasıtlı istimlâkle Türkleri topraksızlaştırmaya çalışmaktadır. Böylece temel geçim kaynağı toprak olan Batı Trakya Türkleri, topraklarından mahrum edilerek geçinemez bir duruma düşürülüp bölgeden göçe zorlanmaktadır. Nitekim bu yolla pek çok Türk, Batı Trakya'yı terk etmek zorunda kalmıştır.⁸⁶

Yunanistan'ın AB'den gelen tarım kredilerini bölge halkına, gecikmeli de olsa, dağıtması olumlu bir gelişme olarak değerlendirilebilir. Ancak bu alanda Yunanistan'ın bu bölgeyle ilgili tarım politikaları ve uygulamaları bölgede yaşayan azınlık yurttaşlarının haklarını hala yeterli seviyede koruyamadığını göstermektedir. Yunanistan'da tütün yetiştirilen bölgelerden tütüncülerin hiçbir sendikal örgütünün bulunmadığı tek bölge Trakya'dır. 1990'lı yıllarda Batı Trakya'ya eski Sovyetler Birliği ülkelerinden Yunan kökenli (Pontus Rumları) ve Rus göçmenler yerleştirilmeye başlamıştır.⁸⁷

Tütün ekme izinleri azınlık rençperlerinden alınıp, göçmenlere verilmeye başlamıştır.

⁸⁶ Salim Gökçen, "Yunanistan'ın Batı Trakya Politikası", s. 55

⁸⁷ http://www.tbmm.gov.tr/komisyon/insanhaklari/bolge/kr_19BatiTrakya.pdf

Bu da Azınlık mensupları arasında işsizliğin artmasına yol açmıştır. Ayrıca yakın zamana kadar azınlık mensuplarına tarım işletmeleri için elektrik verilmemekteydi. Yunan hükümetleri, uzun yıllar, Trakya'daki çoğunluk mensubu Yunanlıları, azınlık Türklerinin mülkiyetindeki tarlaları (ve diğer taşınmazları) satın alabilinler diye, elverişli şartlarla verilen (düşük faizli, ödeme süresi uzun) kredilerle destekliyordu. Komplocu bir hava içinde ve gizli olarak dağıtılan bu kredilere "milli maksatlı" krediler adı verildi. Bu kredilerle, azınlık mensuplarının sahibi oldukları malları elden çıkarmaları ve Trakya'yı terk etmeleri kolaylaşıyordu. Böylelikle, çok sayıda taşınmaz mal ve tarım el değiştirdi, azınlık mensuplarından çoğunluk mensuplarına geçti. Yerel Yunanca basında "milli maksatlar" kredilerin dağıtımında büyük yolsuzluklar yapıldığı zaman zaman yazılmışsa da, bu kredilerin hangi kişilere, hangi Türkün malını satın almak için, ne kadar ve hangi şartlarla verildiği hiçbir zaman açıklanmadı. Zira konu, bir "milli sır" kabul edilmektedir ve ifşa edilmesi sakıncalı görülmektedir.⁸⁸

Çeşitli bahanelerle engellenen yardımlar, tarım arazilerinin kamulaştırılması veya farklı yollarla başkalarına satılması ve

⁸⁸ <https://www.abttf.org/html/index.php?link=detay&id=66&arsiv=1&typ=1>

diğer kısıtlayıcı bir takım uygulamalar Batı Trakya azınlık halkını ekonomik olarak sıkıntıya sokmaktadır. Yunanistan bu konuda Batı Trakya Türk azınlığına uyguladığı dolaylı ekonomik baskıları tamamen ortadan kaldırmalı ve ekonomik alanda diğer yurttaşlarla eşit bir pozisyon sağlamalıdır.

Değerlendirme

Yunanistan sosyal ve ekonomik alanda vaat ettiklerinin yanında hala hiçbir ciddi girişimde bulunmamıştır. Vakıfların durumu, şehir planlamaları neticesinde doğan mağduriyetler, ekonomik alandaki baskılar, cami onarımında karşılaşılan engeller, insanların mallarına yönelik yapılan ırkçı saldırılar, kamulaştırma ve istimlâk sorunları, kamu ve üniversite alımlarındaki kota uygulamaları, taşınmaz alımında sınır bölgesi uygulaması nedeniyle karşılaşılan sorunlar,⁸⁹ gibi bir takım sorunlar hala sürmektedir. Bu sorunların yanında, nadir de rastlansa, kamusal hayattaki her türden ayrımcılık vakaları da sürmektedir.⁹⁰ Bu husus ABD Uluslararası Din Özgürlüğü 2010 Yunanistan Raporu'nda da dile

getirilmiştir. Raporda Azınlık ile ilgili olarak Batı Trakya'daki Müslüman azınlığın kamu istihdam sektörü ile devletin sahip olduğu sanayi kuruluşlarında yeterli derecede temsil edilmediği ifade edilmektedir.⁹¹ AB'ye uzun yıllardan beri üye olan bir devletin azınlık haklarıyla ilgili hala ciddi denebilecek girişimlerinin olmaması oldukça şaşırtıcı ve üzüntü vericidir. Son yıllarda Papandreu hükümetinin bu yöndeki olumlu niyet ve söylemleri olsa da hükümetin azınlık politikasının genel çerçevesi ise net değildir. Sosyal alanda sıkışmış ve ekonomik olarak ülkenin gerisinde yaşayan bir halk olan Batı Trakya Müslüman Türk azınlığının diğer haklarının yanı sıra en acil ve hayati olarak giderilmesi gereken hakları sosyal ve ekonomik alandaki haklarıdır. Yunan hükümetinden beklenti, diğer haklarla beraber bu alandaki sorunları iyileştirecek ciddi bir politika geliştirmesi ve eyleme geçmesidir.

⁸⁹<http://www.westtrakien.com/batitrakya/sorunlari/haklarininihlali.html>

⁹⁰<http://www.batitrakyalilar.com/dev/kronoloji/orgutlenme.asp>

⁹¹http://aktueldergi.de/index.php?option=com_content&view=article&id=1678:abd-dileri-bakanl-din-oezguerlueue-2010-yunanistan-raporunu-yaymlad&catid=14:amerika&Itemid=37

VATANDAŞLIKTAN

ÇIKARTILMALAR

Yunanistan'ın Batı Trakya'da Türk nüfusu azaltma politikasının bir uzantısı olan vatandaşlıktan çıkarma uygulaması 1955 tarihli ve 3370 sayılı yurttaşlık Yasası'nın 19. Maddesine dayanmaktadır. Bu maddeye göre; "Yunan (Grek) etnik kökeninden olmayan bir kişi, geri dönme niyeti olmaksızın Yunanistan'dan ayrılırsa, bu kişinin Grek yurttaşlığını yitirdiğine hükmedilebilir. Bu hüküm, yurtdışında doğmuş ve oturmakta olan Grek olmayan etnik kökenli kişileri de uygulanır. Ana babasının ikisi birden veya hayatta olanı yurttaşlığını yitirmiş olan reşit olmayan çocuklardan yurt dışında yaşayanlarda yurttaşlığını yitirmiş olarak ilan edebilir. Yurttaşlık Konseyi'nin aynı yönde alacağı karara dayanarak bu konularda İçişleri Bakanlığı karar verir."⁹²

Batı Trakya'da yaşayan Türk nüfusunu mümkün olduğunca azaltmayı amaçlayan Yunan yönetimi, bu madde ile yurtdışına giden bir azınlık üyesi hakkında resmen vatandaşlıktan çıkarma kararı verebilmektedirler. Yunanistan Anayasası'nın 4. maddesine göre her Yunan vatandaşı yurtdışına gitme ve yurda dönme özgürlüğüne sahiptir. Ancak bu maddeye rağmen 19. Madde ile birçok

azınlık mensubu kendilerine hiçbir tebligat yapılmadan keyfi bir biçimde vatandaşlıktan çıkartılmıştır. Kanunda "geri dönme niyeti olmaksızın" ifadesi yer almaksızın Türkiye'ye gelip bir süre sonra Yunanistan'a dönmek isteyen çok sayıda azınlık mensubu Türk, vatandaşlıktan çıkarıldıklarını sınır kapılarında öğrenmişlerdir. Bu kişilerin haklarını aramak için dahi Yunanistan'a girmelerine müsaade edilmemiştir. Vatandaşlık hakkını yitiren bir azınlığın bu tekrar kazanması neredeyse imkânsızdır. Yunan Vatandaşlık Yasası'nın 19. maddesi, 11 Haziran 1998'de çıkarılan hükümet kararnamesiyle kaldırılmıştır. Ancak, karar geriye dönük olarak uygulanmadığı için vatandaşlıktan çıkarılan Türklerin mağduriyeti devam etmektedir. 1998 yılına ait Yunan resmi makamları bu tarihe kadar 60 bin kişinin

Kanunda "geri dönme niyeti olmaksızın" ifadesi yer almaksızın Türkiye'ye gelip bir süre sonra Yunanistan'a dönmek isteyen çok sayıda azınlık mensubu Türk, vatandaşlıktan çıkarıldıklarını sınır kapılarında öğrenmişlerdir.

vatandaşlıktan çıkarıldığını ifade etmektedir.

⁹² Baskın Oran, "Batı Trakya'daki Müslüman Türk Azınlığı" s.213

YDP Gümölcine (Rodop) Milletvekili İlhan Ahmet'in Nisan 2005'te Yunanistan meclisine vermiş olduğu soru önergesi ilginç sonuçlar ortaya koymuştur. Yunanistan İçişleri Bakanlığı, vatandaşlık yasanın 19. Maddesi uyarınca Batı Trakya ve On iki Adalarda 46.638 Türk'ün Yunan vatandaşlığından çıkarıldığını açıklamıştır. Vatansız duruma düşürülenlerin sonradan doğan çocukları da hesaba katıldığında bu yasanın 20-30 bin civarında dolaylı mağduriyete yol açtığı belirtiliyor.⁹³

Yunanistan İçişleri Bakanlığı ayrıca Türk vatandaşlığı olduğu halde Yunanistan'da oturanların "vatansız" kimliği alabileceklerini ve yeniden Yunan uyruğuna girebilmeleri için başvuru haklarının olduğunu, bu başvurularınsa Vatandaşlık Kurulu tarafından değerlendirilebileceğini belirtmiştir. Yunanistan İçişleri Bakanlığı, açıklamasında daha vatandaşlık için başvuran ve istekleri reddedilen kişilerin yeniden başvuru haklarının bulunduğunu belirtmektedir. Kamu Düzeni Bakanlığı tarafından yayımlanan bildiriye ise bugüne kadar 115 bin Batı Trakyalı Türk'e uyruksuz kimliği verildiği ifade edilmektedir. Yunanistan'da yaşayan mağdurlar, vatandaş olmamaları nedeniyle diğer yurttaşlarla eşit ekonomik ve

toplumsal koşullara sahip değildirler. Bu kişiler ekonomik olarak bir takım süreçlere katılamamakta, bağımlı olarak yaşamakta, sağlık güvencesinden de yoksun bırakılmaktadırlar. Bu durum uygulamanın bir diğer dramatik boyutudur.⁹⁴

Yunanistan'ın sınırları içerisinde yaşamakta olan ve etnik olarak Yunan olmayan halklara karşı baskı ve asimilasyon politikaları, Yunanistan'a göre 47 bin, azınlığa ve diğer insan hakları örgütlerinin araştırmalarına göre 60 bin kişinin vatansız ya da vatandaşlık dışı bırakılmalarıyla sonuçlanmıştır. Bu, uzun yıllardır sürdürülen daha homojen bir Yunanistan yaratma çabalarının fiili tezahürü ve etnik temizliğin araçlarından biri olarak değerlendirilmelidir. Vatandaşlıktan çıkarılanların sayısının bugünkü Batı Trakya nüfusunun neredeyse üçte birini oluşturduğu düşünüldüğünde, sorunun ne kadar hassas olduğu anlaşılmaktadır.

Türkiye'de bu konuda görüşme yaptığımız BTTDD Genel Sekreteri Av. Necmettin Hüseyin, vatandaşlıktan çıkarılan yurttaşların Türk vatandaşlığı için başvurduklarında Türk yetkililerin Yunanistan'dan İskat Belgesi getirmelerini şart koştuğunu Yunan yetkililerin de belgeyi verme karşılığında bu kişilere

⁹³ Cem Şentürk, "Kanunlaştırılan Irkçılık: Yunan Vatandaşlık Yasasının 19. Maddesi İle Vatandaşlıktan Çıkmalar ve Mağdurların Sorunları", Bilimsel Araştırmalar Serisi No:2, s. 7.

⁹⁴ Cem Şentürk, "Kanunlaştırılan Irkçılık: Yunan Vatandaşlık Yasasının 19. Maddesi İle Vatandaşlıktan Çıkmalar ve Mağdurların Sorunları", Bilimsel Araştırmalar Serisi No:2, s. 18.

vatandaşlıktan kendi istekleriyle ayrıldıklarına dair belge imzalatıldığını bu

Vatandaşlıktan çıkarılan yurttaşların Türk vatandaşlığı için başvurduklarında Türk yetkililerin Yunanistan'dan İskat Belgesi getirmelerini şart koştuğunu Yunan yetkililerin de belgeyi verme karşılığında bu kişilere vatandaşlıktan kendi istekleriyle ayrıldıklarına dair belge imzalatıldığını bu nedenle de vatandaşlıktan zorla ve haksız bir şekilde çıkarılan azınlık mensuplarının AIHM'de haklarını arayamadıklarını belirtiyor.

nedenle de vatandaşlıktan zorla ve haksız bir şekilde çıkarılan azınlık mensuplarının AIHM'e haklarını arayamadıklarını belirtiyor. Yetkili bu konuda Türk Devletinin ciddi hatası olduğunu belirtiyor. Görüştüğümüz yetkiliye Türkiye'nin vatansız duruma düşen kişileri ne oranda vatandaşlığa aldığını sorduk. Yetkili belki vatandaşlığa geri alınırlar diye düşündüğünden Türkiye'nin ilk başlarda bunları vatandaşlığa almak istemediğini ancak bir takım istisnalar dışında şu an Türkiye'de mukim olan Batı Trakya vatandaşlarının hemen hepsinin vatandaşlığa alındığını belirtti. Vatandaşlığa alınmayan istisna kişilerin ise yanlış veya hatalı belge ihdas ettiklerinden

vatandaşlığa alınamadıklarını sözlerine ekledi.

Gazeteci Selahattin Galip Olayı

Yunanistan'ın vatandaşlıktan çıkarma uygulamasının ırkçı ve azınlık düşmanı olduğunu ispat eden gazeteci Selahattin Galip'in vatandaşlıktan çıkarılma öyküsü bu meseleyle ilgili fazla söze gerek bırakmayacak mahiyettedir. Gazeteci Selahattin Galip aynı zamanda azınlık içinde aktivist kimliğiyle tanınan bir kişidir. Bir ziyaretten sonra Türkiye'den dönen Galip vatandaşlıktan çıkarıldığını öğrenir. Ardından kararla ilgili Danıştay'a açtığı davayı kazanır. Vatandaşlığını tekrar kazandıktan kısa bir süre sonra ise

Yunanistan'ın sınırları içerisinde yaşamakta olan ve etnik olarak Yunan olmayan halklara karşı baskı ve asimilasyon politikaları, Yunanistan'a göre 47 bin, azınlığa ve diğer insan hakları örgütlerinin araştırmalarına göre 60 bin kişinin vatansız ya da vatandaşlık dışı bırakılmalarıyla sonuçlanmıştır.

yurtdışında Yunanistan aleyhine faaliyet gösterdiği iddiasıyla Vatandaşlık

Yasası'nın 20. Maddesi uyarınca vatandaşlığı tekrar yitirilir. Yunanistan aleyhine faaliyet göstermesine delil olarak ise İstanbul'da bulunan BTTDD ile ilişkisi gösterilir.⁹⁵

Yunanistan eski vatandaşlık yasasını kaldırmış olsa da yasanın altında yatan homojen bir Yunan halkı yaratma gayesinden vazgeçtiğine dair güçlü kanaatler uyandırmaktan hala uzaktır. Bu konuda Yunanistan'ın yapması gerekli en önemli şey yasayı mağdurların lehine yorumlayarak geriye yürütmesi yani mağdur olan kişileri vatandaşlığa geri almasıdır. Aksi durum bu ırkçı yasanın yazılı olmasa da hala devlet zihniyetinde var olduğu anlamına gelecektir.

⁹⁵ Cem Şentürk, "Kanunlaştırılan Irkçılık: Yunan Vatandaşlık Yasasının 19. Maddesi İle Vatandaşlıktan Çıkarmalar ve Mağdurların Sorunları", Bilimsel Araştırmalar Serisi No:2, s. 10.

SONUÇ VE ÖNERİLER

SONUÇ

Türkiye’de azınlıklar meselesi gündeme geldiğinde çok hatırlanmayan Batı Trakya Müslüman Türk azınlığı, hem Türkiye’deki hem de Yunanistan ve özellikle AB ülkelerindeki insan hakları kuruluşları savunucularının ihmal ettiği bir bölgedir. Bir “ulusal azınlık” olan Batı Trakya Müslüman Türk azınlığının vatandaşlık hakları önemli oranda düzelmişken hala azınlık statüleri Yunanistan tarafından hiçe sayılmaktadır.

Sorunun tarihsel temelleri I. Dünya Savaşı’ndan sonraya dayanmaktadır. Lozan Barış Antlaşması görüşmeleri sırasında Fransa’nın ve İngiltere’nin Fener Rum Patrikhanesi’nin İstanbul’da kalması yönündeki ısrarı ile Yunan tarafının İstanbul’da yaşayan Rum azınlığın mübadele dışı tutulmasını istemesi üzerine Türkiye de Batı Trakya Türklerinin mübadele dışı kalmasını istemişti. Mübadeleyle homojen bir ulus-devlet formuna kavuşmayı hedefleyen Türkiye, İstanbul Rumları ve Patrikhane konusunda başının sürekli ağrıyacağını bildiğinden Yunanistan’a karşı bir koz olsun diye Batı Trakya Türklerini mübadele dışı tutmayı başarabilmişti. Sonuçta her iki devlet LBA’da azınlıklarla ilgili bir takım yükümlülükler üstlenmiş oldu. Bu yükümlülükler ana hatlarıyla Türkiye ve Yunanistan’da yaşayan dinsel azınlıklara eğitim, din, hukuk gibi alanlarda özerklik tanırken azınlıkların vatandaşlık haklarından, diğer yurttaşlarla eşit oranda faydalanmalarına dair güvenceler sağlamaktaydı.

Ancak sonraki yıllarda antlaşmanın iki ülke tarafından sürekli ihlal edildiği görüldü. Her iki ülke de ihlalleri antlaşmada var olduğunu söyledikleri “mütekabiliyet” ilkesine dayandırmaktaydı. Yunanistan soruna, hala, insan hakları perspektifinden uzak sığ bir çerçeveden bakıyor. Batı Trakya Müslüman Türk azınlığına yönelik gerçekleştirdiği haksız uygulamaları Lozan’ı çarpıtarak ve Lozan’da olduğunu iddia ettiği mütekabiliyet ilkesine dayandırarak meşrulaştırmaya çalışıyor.

Yunanistan Devleti tarafından dahi “uysal” ve uyumlu oldukları kabul edilen Türk azınlığın engellenmiş bulunan azınlık haklarının verilmemesi nedeninin başında Yunanistan’ın bir dönem yoğun bir şekilde uygulayıp da başaramadığı asimilasyon politikası gelmektedir. Azınlığı “Yunan kökenli Müslümanlar” olarak tanımlayan Yunanistan, böylelikle azınlığın “Türk” kimliğini unutmasını amaçlamıştı. Yunanistan özellikle ekonomik ve dini baskılarla azınlığı ciddi oranda yıpratmış olsa da azınlığın direnme gücü sayesinde, asimilasyon politikasında başarılı olamamıştır.

Azınlığın karşılaştığı ayrımcılığın ikinci temel nedeni dinsel farklılıktır. Yunanlılık kimliğinin içerisinde var olan güçlü dini söylem, Türklere karşı olan tarihsel hasımlığın din üzerinden somutlaşmasını da beraberinde getirmektedir. Buna ek olarak Batı Trakya’da yaşayan Türk kalıntıları olarak görülmesi ise, Yunanistan’daki dinsel ayrımcılığın ve nefretin oluşmasındaki bir diğer sebebi yaratmaktadır. Bu yaygın nefret kendisini en çok (sözlü ve fiili saldırılar şeklinde) dini alanda dışa vurmaktadır.

Batı Trakya Müslüman Türk azınlığına dini, hukuki ve idari özerklik gibi Lozan’da tanınmış bir hak olan eğitim hakkı ve özerkliği meselesi azınlığın en güncel ve acil meselesi olarak değerlendirilebilir. Azınlığın eğitim hakkı meselesinde bulunduğu nokta hala insan hakları standartlarından uzak bir görünümde. Önemli bir kısmı eğitimsiz çiftçilerden oluşan azınlığın okuyan kesiminin de kaliteli bir eğitimden faydalanamaması bu bölgenin Yunanistan’ın eğitim seviyesi en düşük bölgesi olmasına neden olmuştur. Bu bilançonun oluşmasındaki baş sorumlu ise Yunan politikalarıdır.

İnanç özgürlüğü alanında son 10 yılda Avrupa’da yükselen İslam ve yabancı karşıtı söylemin de etkisiyle, geleceğe dair bir iyileşmenin olacağını söylemek git gide zorlaşmaktadır.

Azınlık için ciddi bir yara olan SÖPA’nın kapatılıp yerine daha bilimsel ve nitelikli bir kurumun kurulacak olması ayrıca Türkiye’den ders kitapları getirilmesinin önündeki engellerin kaldırılması Yunanistan’ın bu alanda attığı en somut adımlardan. Azınlık hala eğitimin özerkliği, anaokulları, öğretmen sorunu, azınlık liselerinin niteliksizliği ve yetersiz sayıda olması, eğitim araç gereçlerinin donanımsızlığı, bazı azınlık okullarının mülkiyeti meselesi gibi birçok sorunun çözüme kavuşmasını bekliyor. Özellikle çocuklarının anadilini git gide unutmasından korkan ebeveynler her şeyden önce bu sorunun çözülmesini istiyor.

İnanç özgürlüğü alanında son 10 yılda Avrupa’da yükselen İslam ve yabancı karşıtı söylemin de etkisiyle, geleceğe dair bir iyileşmenin olacağını söylemek git gide zorlaşmaktadır. Yunan hükümetinin bu alanda yaşanan sıkıntıları çözmek için henüz ciddi bir politika üretememiş olması ve yaşanan sözlü ve fiili saldırıların üzerine gitme hususunda bir kararlılık gösterememesi bu kaygıların daha da derinleşeceğine dair kanaatleri haklı çıkarmaktadır. Yunanistan’da din üzerinden üretilen ayrımcı söylemin adreslerinden birinin de kilise olduğunu görüyoruz. Yunanistan’daki Hıristiyanlık vurgusunun ve İslam karşıtı söylemin

besleyicisi konumundaki Ortodoks kilisesinin ülkedeki İslam karşıtı eylem ve saldırıların artmasında üzerine düşen yatıştırıcı olma görevini üstlenmemektedir. Müftülük problemiyle ilgili yasa değişikliğiyle ilgili haberler olumlu adımlar olarak görülse de azınlığı tatmin etmekten uzak olmakla birlikte atanmış müftü sorununu gerçek anlamda çözecek nitelikte değildir. Müftülük probleminin bir an önce azınlığın istediği şekilde giderilmesi ve dinsel mekânlara yönelik nefret saldırılarını gerçekleştirenlerin bulunup adalete teslim edilmesi çağrısını yapıyoruz.

Yunanistan'ın "Türk" sözcüğünü yasaklaması da açık bir insan hakları ihlalidir. Bu konuda Yunanistan'ın tek gerekçe olarak Lozan'daki ifadeyi göstermesi nesnellikten uzak olmasının yanı sıra çağdışı bir gerekçedir. Günümüzün insan hakları standartları ve ulusal azınlıklar konusunda kaydedilen ilerleme herhangi bir topluluğun kendisini istediği gibi tanımlayabilme hakkının olduğunu ortaya koymaktadır. Bununla birlikte Pomaklarla ilgili hem Türkiye'nin hem de azınlığın bazı problemleri yaklaşımları olduğunu belirtmeliyiz. Batı Trakya'da yaşayan Müslüman azınlığın hak arayışlarında Pomaklara olan yaklaşımlardaki sakatlıkların bu mücadeleye zarar vereceğini düşünüyoruz. Pomakların Azınlık mensubu olduklarını hatırlatarak azınlıkla ilgili konulardaki karar alma süreçlerine daha fazla dâhil edilmelerinin ve kendilerini tanımlamalarına saygı duyulmasının hem Yunanistan'ın Batı Trakya Müslüman azınlığını bölme politikalarını hükümsüz kılacağını hem de daha kaynaşmış bir toplumu sağlayacağını düşünüyoruz.

Basının son zamanlarda maruz kaldığı davalar azınlığı susturmaya yönelik engellemeler olarak algılanmaktadır. Bu bağlamda Hara Nikopoulou davasının yakın takipçisi olacağımızı belirtmek istiyoruz. Para cezaları ve saldırılar dışında azınlık basını ekonomik sıkıntılarla da mücadele ediyor. Azınlık artan saldırılar ve para cezaları nedeniyle ifade hürriyetini kullanmakta çekinmekte ve kendilerini oto sansüre tabi tutmaktadır.

İrkçi bir madde olan Vatandaşlık Yasası'nın 19. Maddesinin kaldırılması olumlu bir gelişmedir. Ancak Yunanistan bu maddeden dolayı vatandaşlıktan çıkarılanların tekrar vatandaşlığa kabul edilmesi için gerekli idari ve yasal düzenlemeleri hala gerçekleştirmemiştir. Bu konudaki somut adımların atılmasını yakından takip etmekteyiz.

Türkiye'nin geçtiğimiz aylarda vakıflar yasasını kabul etmesi Türkiye'de yaşayan azınlığa yönelik atılmış çok tarihi bir adımdır. Ancak Yunanistan Türk Vakıflarıyla ilgili adımlar

atmaktan hala geri durmaktadır. Azınlık vakıflarının tümünden azınlığın eline verilmesi ve vakıf mallarının adeta yağma edilerek azınlığından elinden çıkarılmasının önüne geçilmesi gerekmektedir. Bunların yanında istihdam sorunu ile kamu alanındaki ayrımcı uygulamalar da dâhil olmak üzere ekonomik alandaki bütün ayrımcılık ve baskı uygulamalarının kalkması gerekmektedir. Yunanistan'ın bu konuda daha önce attığı bazı olumlu adımları devam ettirmelidir.

Sonuç olarak Türkiye ve Yunanistan, azınlıklar meselesinde Lozan hükümlerini bir kenara bırakmadan ama sorunu mütekabiliyet meselesine indirgemekten de vazgeçerek ve insan haklarının geldiği noktayı esas alarak karşılıklı güven ilişkisi içinde çözmek zorundadır.

Birinci Dünya Savaşı'nın azınlık rejiminin dönemsel kaldığı gerçeğinden hareketle İkinci Dünya Savaşı'nın ardından gelişen insan hakları kavramının, azınlık haklarında yeni ve daha makul bir perspektif taşıdığına esas alınması gerektiği açıktır. Aksi durumda mesele siyasi boyutta keskin ama dramatik bir şekilde çözülmeye çalışılır ki bu da ne bu yola başvuran devletlere ne de azınlıklara bir yarar getirir.

Öneriler:

Yunanistan,

- Azınlık Vakıf mallarının idaresi ve kullanımı yönünde beklentilere cevap verilmelidir.
- Vakıf idare heyetleri eliyle vakıf mallarının yağma edilmesinin önüne geçilmeli ve antlaşmalara uygun olarak vakıfların idaresi azınlığın eline verilmelidir.
- Basın özgürlüğünün önündeki engelleri kaldırmalı ve bu konudaki ayrımcılığı sona erdirmelidir. İfade özgürlüğüne yönelik açılan davaların adilane bir şekilde görüldüğünün takip edilmesi gerekmektedir.
- Yunan hükümeti AB müktesebatına uyumlu azınlık politikaları izlemelidir.
- Azınlık bireyleri eğitim hakkından eşit derecede faydalanabilmelidir ve öğrenci adaylarının belirlenmesi şeffaf bir süreçte işlemelidir.
- Müftülük sorununu azınlığın istekleri doğrultusunda çözüme kavuşturmalı, Müslüman azınlığın kendi dini liderlerini belirleme hakkı kendilerinde olmalıdır.

- Türk kelimesinin önündeki engelleri kaldırmalı ve dernekleşmede bu ismin kullanımının önünü açmalıdır.
- Eğitim konusunda sorunları temelden çözecek en önemli adım olarak okulların denetimi gerçek anlamda azınlığa bırakılmalıdır.
- Dini mekânlar ile azınlık malları ve okullarına yönelik artan saldırıların önüne geçmeli, bunların arkasındaki kişi ve örgütleri bulup yargılamalıdır.
- Ayrımcılık içeren % 3'lük seçim barajını kaldırmalıdır.
- Eski vatandaşlık kanununun 19. maddesinden doğan mağduriyetleri gidermeli ve vatandaşlıktan çıkarılan kişilerin haklarını iade etmelidir.

Batı Trakya'da yaşayan Müslüman Türk Azınlık ve temsilcileri ise

- Hak arama mücadelelerini daha yoğun bir şekilde insan hakları çerçevesinde gerçekleştirmeli ve bunu Avrupa ve Dünya kamuoyuna duyurabilmek için araçlarını buna göre belirlemelidir.
- Karar alma süreçlerinde herkesi dâhil edecek bir ortamı yaratmalı, hesap verebilirliği sağlayacak kurumları güçlendirmelidir.
- Kendi içlerindeki muhalif düşünen kişi ve kesimlerle olan ilişkileri yeniden gözden geçirmeli ve kendi içlerinde ayrımcılık tehlikesine karşı uyanık olmalıdır.
- Hak arama mücadelelerini Yunanistan'daki diğer Müslüman gruplar ve etnik azınlıklarla (Makedonlar, Ulahlar gibi) işbirliği içinde sürdürmeli bu gruplarla diyalogu üst seviyeye çıkarmalıdır.

Türkiye

- Türkiye Batı Trakya meselesinde "*mütakabiliyet*"i gündeme getirmekten vazgeçmelidir.
- Batı Trakya halkının azınlık ve insan hakları mücadelesini desteklerken Batı Trakya halkını sadece Yunanistan ilişkileri söz konusu olduğunda hatırlamamalıdır.
- Ayrıca Batı Trakya'daki siyasi yaşamı doğrudan belirleyecek hamlelerden uzak durmalı ve azınlığın bütün taraflarıyla eşit ilişki kurmalıdır.

- Türkiye’de yaşayan Batı Trakyalıların vatandaşlık meselesinde eksik kalan noktaları çözmeli ve Batı Trakya halkıyla dayanışmayı sürekli tutmalıdır.

Son olarak **Avrupa Birliği** ise,

- Bazı bölgeler söz konusu olduğunda gösterdiği çifte standarda son vermeli ve Yunanistan’ı şımarık çocuğu olarak görmekten vazgeçmeli ve Batı Trakya Müslüman Türk halkıyla beraber Yunanistan’daki diğer azınlıkların karşılaştığı büyük haksızlıklar nedeniyle bu ülkeye olan tepkisini daha somut araçlarla ortaya kılmalıdır.
- Müktesebat kararlarına uyum sağlanmadığı durumlarda AB mekanizmaları devreye girmelidir. Gerektiğinde AB tarafından Yunanistan’a somut yaptırımlar uygulamaktan kaçınmamalıdır.

EKLER:

Fotoğraflar

Ek 1: Görüşülen Kuruluş ve İlgili Şahıslar

KURUMLAR

Batı Trakya Türk Dernekleri Federasyonu
IRCICA

Gümülcine Başkonsolosluğu

Dostluk Eşitlik ve Barış Partisi

Gümülcine Seçilmiş Müftülüğü

Batı Trakya Türk Azınlığı Danışma Kurulu

BAKEŞ

Gümülcine Türk Gençler Birliği

Yüksek Tahsilliler Derneği

Büyük Müsellim Köyü Kültür ve Folklor Derneği

Batı Trakya Camileri Din Görevlileri Derneği

Uhuvvet Kültür ve Eğitim Derneği

BASIN YAYIN ORGANLARI

Gündem Gazetesi

Birlik Gazetesi

Joy FM

ŞAHISLAR

Halit Eren IRCICA Direktörü

Av. Necmettin Hüseyin BTTDD Genel sekreteri

Mustafa Sarnıç Gümülcine Başkonsolosu

Çetin Mandacı PASOK İskeçe Milletvekili

Ahmet Hacıosman PASOK Rodop Milletvekili

Mustafa Çukal Mustafçova Belediye Başkanı

Mustafa Ali Çavuş DEB Partisi Genel Başkanı

Mehmet Ali Devocioğlu Gümülcine Belediye Başkan Yardımcısı

Cevat Abdurrahman Büyükmüsellim Köyü Derneği Başkanı

İbrahim Şerif Gümülcine Seçilmiş Müftüsü

Ahmet Mete İskeçe Seçilmiş Müftüsü

Pervin Hayrullah BAKEŞ ve Yüksek Tahsilliler Derneği Üyesi

İbrahim Trakyalı BAKEŞ Koordinatörü

Cemil Kabza BAKEŞ yetkilisi ve Gündem Gazetesi Yazarı

Ahmet Davut Joy FM Program Yapımcısı

Elmas Hüsemoğlu Türk Gençler Birliği Kadınlar Kolu Bşkkanı

Hülya Emin Gündem Gazetesi Sahibi ve Yayın Yönetmeni

Ozan Ahmetoğlu Gündem Gazetesi Yazarı ve DEB Partisi Genel Başkan Yardımcısı

Koray Hasan GTGB Başkanı ve öğretmen

İsmail Varımlı Eski Vakıf İdare Heyeti Üyesi

İlhan Tahsin Birlik Gazetesi Yazarı

Sadık Sadık Batı Trakya Camileri Din Görevlileri Derneği Yetkilisi

İmam Mustafa

İmam Abdullah

İmam Hüseyin

Gümülcine Medresesi Öğrencileri

GTGB üyesi Öğrenciler ve Öğretmenler

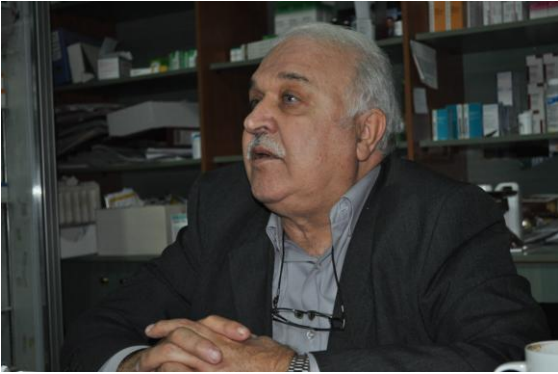
Batı Trakya İnsan Hakları İhlalleri ve Bölgeye yapılan MAZLUMDER ziyareti Fotoğrafları:

GERÇEK Cumartesi 20 Ocak 1990

BATLI TRAKYA TÜRKLERİNİN FIKR VE KUDUR SAĞSIZLIĞI Sayı: 43 Dönem: 1

25 OCAK'TA BAĞIMSIZ «GÜVEN» LİSTESİNİN DAVASI GÖRÜŞÜLÜYOR

Türklüğümüz Bir Kez Daha Dava Konusu Yapılıyor

Bağımsız GÜVEN Listesinin Değiştirilen ve Mahkemelik Adayı İlahiyatçı İbrahim Şerif

Bağımsız GÜVEN Listesinin Değiştirilen ve Mahkemelik Adayı Dr. Sıddık Ahmet

Bağımsız GÜVEN Listesi Milletvekili İsmail Molla (Rodoplu)

Türklüğümüzün bir kere daha yargılandığı bu mahkemeyi takip etmeye bütün soydaşlarımızı davet ediyoruz. Türklüğünün tartışılmasını istemeyen tüm soydaşlarımızı yanımızda görmek istiyoruz.

Bir önce Adana'da sonra da düzenlenen mahkemelerimizin sonuçları ve mahkemelerin Türkiye'de nasıl sonuçlanacağına ilişkin olarak, Türkiye'de nasıl sonuçlanacağına ilişkin olarak, Türkiye'de nasıl sonuçlanacağına ilişkin olarak...

BAĞIMSIZ GÜVEN
Loğman Güven listesinin yayın ortamıdır

PHRD İLE SÖZLEŞİLMİŞ YIL - 1 SAYI - 11 EKİM 1989

BAĞIMSIZ GÜVEN LİSTESİ YİNE ZAFERE KOŞACAKTIR

Loğman Güven Gazetecisi Cemal Gürbüz'ün başta olmak üzere 150, 200 mütahidleri Türkiye Cumhuriyeti'nin bağımsızlığına, devleti ayakta tutmaya ve yasa ve hukukun önünde durmaya çalışacakları için yemin etmişlerdir. Bu yeminin ardından Loğman Güven Gazetesi'nin yayın hayatına başlamıştır.

Loğman Güven Gazetesi'nin yayın hayatına başlamasıyla birlikte, Türkiye Cumhuriyeti'nin bağımsızlığına, devleti ayakta tutmaya ve yasa ve hukukun önünde durmaya çalışacakları için yemin etmişlerdir. Bu yeminin ardından Loğman Güven Gazetesi'nin yayın hayatına başlamıştır.

Loğman Güven Gazetesi'nin yayın hayatına başlamasıyla birlikte, Türkiye Cumhuriyeti'nin bağımsızlığına, devleti ayakta tutmaya ve yasa ve hukukun önünde durmaya çalışacakları için yemin etmişlerdir. Bu yeminin ardından Loğman Güven Gazetesi'nin yayın hayatına başlamıştır.

